UN AN LA MALUL MĂRII

Gândurile unei femei care mai are ceva de spus

JOAN ANDERSON

Cuprins

MULȚUMIRI
Un an la malul mării
1
Refluxul
Septembrie
2
Chemarea focii
Octombrie timpuriu
3
Simțul focii
În aceeași zi
4
CURENTUL DE SUPRAFAȚĂ
Noiembrie
5
TERAPIE ACVATICĂ
Noiembrie târziu
6
Valurile adevărului
Decembrie târziu
7
Mări tăcute, nopți tăcute
Crăciun
8
CU PICIOARELE UDE
Ajunul Revelionului
9
Învăluită în ceață
Februarie
10
Femeia-focă
Martie
11
Flux și reflux
Aprilie
12
Mareea mică

Mai
13
CURENTUL DE SUPRAFAȚĂ
Memorial Day
14
Un port sigur
Sfârșitul lui iunie
15
Sălbatic și sărat
August
16
Escală în port
Septembrie
Un an la malul mării
ÎNTREBĂRI DE DISCUȚIE
Observații

UN AN
LA MALUL MĂRII
Gândurile unei femei care mai are ceva de spus
JOAN ANDERSON
Cartea veche

JOAN ANDERSON

UN AN LA MALUL MĂRII

Gândurile unei femei care mai are ceva de spus

Traducere din limba engleză de
ANTOANETA OLTEANU

BUCUREȘTI, 2007

Modelului meu și celei mai bune prietene –
minunatei mele mame, care mai are ceva de spus –,
care continuă să evolueze și să se autodepășească.
Înțelepciunea ei, precum și cea a mamei ei
se pot auzi în șoaptă în toate aceste pagini.

MULȚUMIRI

Sunt profund îndatorată prietenei mele Cheryl Lindgren, care mi-a dat cartea *Women Who Run with the Wolves*[1], cu următoarea dedicație: „Să nu ne uităm niciodată rădăcinile.” împreună am format un grup de femei care ne-am împărtășit situația nefericită și am încercat să revenim la șinele nostru autentic. Le sunt profund recunoscătoare acestor originale *căutoare de suflet și de drum:* Virginia Dare, Joya Verde, Joan Daniels, Judy Greenberg, Hazel Goodwin, Julie Hansen. Am contribuit împreună la maturizarea și la schimbarea noastră timp de mai mulți ani, și această poveste este nu numai a mea, ci și a lor.

Localnicele din Cape Code, Marilyn Leugers, Nancy Cole, Geri Appleyard, Loni Ebersold, Marcia West și Judy Corkum au venit cu încurajări și opinii personale pe măsură ce călătoria continua. Părerile lor sunt dispersate în numeroasele variante ale cărții. Alte persoane familiile Snyder, Emmerling și Borman – mi-au oferit ascunzătorile și cabanele lor unde m-am retras pentru a-mi selecta însemnările și pentru a da formă acestui manuscris.

Nu am cuvinte pentru a-mi exprima recunoștința față de Nicholas Monsarrat, Barbara Curcio și Rebecca Anderson, trei editori intuitivi și foarte scrupuloși, scriitori și ei, care au șlefuit fiecare capitol, au lucrat la ortografia mea, au insistat să nu elimin adevărul, incitându-mă să fac mai mult, atunci când voiam să fac mai puțin. Le mulțumesc pentru că mi-au fost niște antrenori extraordinari în timpul maratonului meu literar!

Și mulțumiri speciale lui Hannah Andrychowski, care a transcris însemnările, a dactilografiat ciornă după ciornă, a stabilit termene imperative și m-a încurajat, pentru că și ea credea în mesajul meu.

Desigur, cartea aceasta nu ar fi putut să apară fără viziunea clară și neclintită a agentului meu, Olivia Blumer, fără intuiția ei că trebuie să scriu această carte, fără credința ei că pot să o fac și, în mod deosebit, că a pus-o pe biroul Patriciei Mulcahy și al lui Harriet Rubin, editori respectabili care, cunoscând piața, au putut să mă îndrume să scriu în acest sens; și, de asemenea, mulțumiri lui Denell Downum, care a condus manuscrisul spre port.

Și mai este și familia mea: verișoara mea Judy, o cutie de rezonanță și o voce în sălbăticie care m-a împins departe de Texas pentru a-mi termina treaba; Wendy, sora ei, care a fost mereu plină de admirație și m-a încurajat; fiii mei, care au continuat să mă îndemne în direcția autenticității, și soțiile lor, a căror independență și hotărâre fermă de a deveni ce erau cu adevărat, în limitele mariajului, m-au inspirat permanent. Dar cea mai mare recunoștință o am pentru soțul meu, care a consimțit să fac publice adevărurile dureroase și a pornit și el în căutarea lor în această perioadă. Niciodată nu m-a întrerupt de la scris, a fost mereu gata să citească următorul capitol cu un ochi critic și cuvinte de încurajare.

Mulți oameni m-au susținut de la distanță: familiile Geiger, Chertok, Jan, Dan și Martha Masterson, mai ales Pamela Brown, un suporter adevărat și o buna prietenă, care au crezut în mesajul meu și sunt cei mai buni specialiști în relații publice pe care i-am avut.

În sfârșit, am fost așa de norocoasă sa mi găsesc un mentor și un tovarăș în persoana regretatei Joan Erikson, care și-a asumat sarcina de a-mi împărtăși viața ei zi după zi, până ce și-a dat sufletul.

Știm valul cum ne bate, el ne duce
Înspre noroc, dar dacă nu luăm seama,
Călătoria vieții ocolește
Printre nevoi și stânci. Așa e marea
Pe care navigăm și dacă valul
Ne saltă, se cuvine-a-l folosi;
Zădărnicim altfel prilejul bun.

Shakespeare, *Iuliu Cezar,*
ACTUL IV, SCENA 3[2]

Un an la malul mării

1

Refluxul

Septembrie

Să aveți răbdare față de lucrurile nesoluționate
ale inimii dumneavoastră și să încercați
să îndrăgiți întrebările însele ca pe niște
odăi închise sau cărți scrise într-o limbă
foarte străină. Nu cercetați acum
după răspunsuri care nu vor fi date, pentru că
nu le-ați putea trăi. Trebuie să trăiți totul.
Trăiți acum în întrebări. Poate că așa o să trăiți
cu timpul, fără s-o observați,
Într-o zi îndepărtată, spre miezul răspunsului.[3]

Rainer Maria Rilke,
Scrisoare către un tânăr poet

Decizia de a ne separa părea să fi venit dintr-odată. Soțul meu a venit într-o zi de la serviciu și mi-a spus că a acceptat un post la câteva mii de kilometri depărtare de casă. În timp ce el îmi tot dădea detalii, m-am așezat, palidă, căutând o scuză ca să nu-l urmez. În fond, cei doi fii ai noștri erau deja mari, vechea casă a familiei în care locuisem 17 ani își pierduse demult utilitatea, iar serviciul meu nu era fix. Deci, de unde apăruse împotrivirea mea? De ce eram înghețată, îngrozită și plină de mânie?

Nu mi-a luat mult să-mi dau seama care era de fapt adevărul. Pur și simplu nu mai aveam chemarea sau energia de a pleca împreună cu el. Să încerc să pornesc o viață nouă, într-un loc ciudat, când căsătoria își cam pierduse din prospețime, era prea mult. M-am surprins până și pe mine când am dat glas singurei soluții. Nu mă puteam gândi decât să mă retrag la căsuța noastră de la Cape Code[4] pentru a vedea ce e de făcut. Eram îngrijorată de insensibilitatea mea, de aparenta mea lipsă de înțelegere, dar asta era situația.

În mod conștient, nu mă gândeam că ar fi fost vorba de o separare legală, ci numai de o anumită distanță care ar fi însemnat un fel de vacanță, un fel de pauză pe care o lua relația noastră. De fapt, urma să fim din nou împreună după câteva luni.

Soțul meu a primit propunerea mea aproape fără nicio emoție, devenind distant, aproape blazat. Am început să ne facem planuri despre viitorul nostru fără de viitor cu o politețe înspăimântătoare, anunțându-i întâmplător pe prieteni, prezenți în sufrageria noastră golită de lucruri, străină și complet diferită, după o scurtă sesiune de vânzare a obiectelor de prisos. În timp ce majoritatea erau în picioare, șocați, unul a rupt tăcerea, zicând: „Ei bine, ce amintiri aveți voi despre locul acesta?”

Am început să tremur după ce unul dintre fiii noștri s-a pornit să-și amintească de aniversările pe

care eu le-am organizat. Au urmat și alții și am continuat să ne amintim până ce toți din cameră au fost cuprinși de nostalgie. Abia atunci ni s-a părut potrivit că acest capitol din viața noastră se încheia. Am dus-o greu și ne-a plăcut mult acest loc și, poate cel mai important lucru, l-am împărțit și cu alții.

După ce am stins luminile și ne-am trântit pe salteaua noastră, acum pusă pe jos, pentru că tocmai ne vândusem patul cu baldachin, am intrat în panică, gândindu-mă la destinul meu imediat. Momentele plăcute au tendința de a le șterge din memorie pe celelalte. M-am întors de pe partea mea de pat și mi-am pus mâna în jurul taliei lui pline, așteptând ceva. Îmi va lipsi confortul familiarității, mă gândeam, apropiindu-mă și mai mult de spatele lui.

S-a mișcat și, pentru o clipă, am crezut că poate se va întoarce, va spune ceva, poate chiar mă va lua în brațe. Dar el a adormit imediat și am rămas legănată de respirația lui regulată.

Câte nopți am stat lângă el întrebându-mă care erau visele lui, ce-l frământa pe el! Știam de la început că în copilărie a fost foarte singur, crescut într-o familie de alcoolici, trimis de acasă la o vârstă fragedă, la 12 ani, la un internat episcopal pe care îl ura. Când ne-am îndrăgostit, a avut grijă să-mi spună despre toate loviturile pe care le-a primit, de povara pe care o ducea, dar eu, ultima protectoare a lui, am fost cea mai încercată de umbrele lui. Am descoperit un fel de confort într-o căsătorie în care rolul meu de rezident întreținător fusese deja definit și am crezut că l-am vindecat cumva de această melancolie, ridicându-l deasupra întunericului în care crescuse și pe care era așa de obișnuit să-l poarte cu el.

Dar vai, de-a lungul anilor am ajuns să mă obosească durerea lui, care părea imposibil de exorcizat. De prea multe ori am interpretat indisponibilitatea lui emoțională ca pe un fel de

respingere și am început să atrag atenția asupra mea: „Și eu am nevoi, să știi!” Repetam aceste cuvinte, avidă de legătura noastră și afirmarea ei. Se uita pe deasupra cărții pe care o citea și-mi spunea: „Nevoi înseamnă un acoperiș deasupra capului și stomacul plin. Punct.” în general, mă bloca acest tip de răspuns, ca, de altfel, și alte remarci ale lui, care sunau mereu atât de clar încât mă făceau să mă simt ca o proastă pentru că puneam întrebări. Îmi banaliza aceste ieșiri cu un spirit practic sănătos, potrivit unei persoane pragmatice, căreia îi place semantica. De-a lungul anilor, era mai mult decât frustram să te afli de partea cealaltă a unei conviețuiri artificiale.

Dar s-a întâmplat de câteva ori să fie chiar gelos pe mine. După o petrecere unde i-am încântat pe musafiri cu povești și glume, rămânând la fel de calm și reținut, a spus: „Tu ești în culori, iar eu sunt alb-negru.” „Și? am replicat. De ce nu adaugi și tu culori vieții tale?”

Răspunsurile mele erau rareori așa de inteligente și umorul apărea mult prea rar în discuțiile noastre. M-am simțit tot mai strivită de un rol pe care, fără îndoială, l-am creat. Modul meu ciudat de a iubi era să dau, să dau, să dau până vedeam plăcerea eforturilor mele pe chipul celuilalt, așa că fericirea mea luase înfățișarea satisfacerii lui. Cred că el se gândea că eram mai drăguță când mă prosteam. Nevoile mele probabil că adesea sunau a solicitări pe care el a ales să nu le onoreze. Când a încercat, inițiativele lui au fost mult sub așteptări. În orice caz, bucuria de a trăi îi era de-acum străină și am renunțat la orice tentativă de a o resuscita.

Pentru mine, o relație trebuia să se bazeze pe aventură, distracție, împărtășire a sentimentelor. A considerat că rolul lui principal este de întreținător al familiei și de participant ocazional la periferia vieții noastre de familie. Umpleam weekendurile cu oameni și petreceri, sperând să-i incit interesul, dar cu aceste ocazii el se retrăgea și mai mult.

Când am încercat să-l scot din cochilia lui, a replicat: „Când o să te mulțumești și tu cu situația aceasta? Dacă ai nevoie de senzații tari, du-te și caută-le în altă parte!”

Așa am și făcut, dezvoltând rapid o pasiune pentru un bărbat însurat, fugind de intensitatea acelor sentimente la o conferință a scriitorilor tocmai la Mâine, revenind de acolo cu noi contracte care să-mi impulsioneze cariera, angajându-mă în proiectul unor cărți, îngropându-mi astfel nevoile personale în strălucirea profesiei de scriitor. Deși fiecare escapadă mi-a oferit o satisfacție de moment, toate au eșuat în a-mi genera ceva după care eu tânjeam – intimitate și apropiere.

Deci asta e situația, având o singură posibilitate: refuzarea temporară a relației sau poate căutarea unei relații cu mine însămi. E târziu. Mâine este o zi mare. Am lăsat gândurile la o parte și m-am cufundat în somn.

Era ora 5 dimineața când m-am trezit, cu o oră mai târziu pentru soțul meu, și ne-am grăbit să ducem bagajele în cele două mașini, înainte ca el să-și ia zborul la noul lui serviciu și la noua lui viață.

— Nu pot să cred că facem asta, am spus, complicând astfel despărțirea și știind ce aș putea primi ca răspuns.

— *Tu* nu poți să crezi, a replicat printre dinți. A fost numai ideea *ta*!

Cuvintele mele l-au înfuriat, ca de obicei, și limbajul corpului trăda mânie când a îndesat ultimele bagaje în portbagajul meu deja plin și a trântit capota.

— Trebuie să plec, a spus, atenuându-și duritatea cu un zâmbet, să mă îndrept spre viața mea, așa cum și tu te îndrepți spre viața ta.

În timp ce pleca fără să privească înapoi, eram pregătită pentru lucruri mai grave. Dar s-a întors

totuși și ochii lui negri, în pofida durerii, erau straniu de liniștiți:

— La revedere, a spus, și asta a fost tot.

Povara plecării lui a fost copleșitoare. Mi-am pus capul pe mașină și am început să plâng, fără alt remediu pentru durerea mea, mai apoi înăbușindu-mi suspinele, când două prietene au trecut pe la mine cu un termos cu cafea, mâncare pentru drum și îmbrățișări. Aceste soții celibatare, ale căror căsnicii s-au transformat în mânie și răceală de mult timp, veniseră aici cu ochi plini de încurajări. Au spus că am fost curajoasă, că și ele ar fi vrut să aibă curajul să facă acest pas, că au visat să poată să-și ducă viața pe cont propriu. Mi-am ridicat bărbia și mi-am pus un deget sub nas pentru a împiedica lacrimile să-mi mai curgă, dorind așa de tare să protestez. „Disperată” ar fi cuvântul care ar fi caracterizat cel mai bine starea în care eram în acel moment. Am fost educată să cred în „dacă vei pleca tu, voi pleca și eu…” și acum pornisem în direcția opusă. Fiecare clipă pe care o petreceam aici mă aducea periculos de aproape de gândul schimbării deciziei.

Prietenele au fost mereu ajutorul meu, o mângâiere în zilele negre. Dar de data aceasta mă aflam într-o criză căreia trebuia să-i acord întreaga mea atenție, nu aveam nevoie de distragerea prietenilor. Dacă rămâneam în lumea familiară nu aș fi făcut decât să-mi prelungesc inerția. Așa că m-am urcat în vechiul meu Volvo care începea să ruginească, înțesat mai ales cu cărți, articole, manuscrise neterminate și alte accesorii scriitoricești, și am plecat, aruncând o privire tăbliței din fața curții, pe care scria DE VÂNZARE. Ultima mea oprire va fi la bancă, de unde voi lua ce mai rămăsese din economiile mele, 3 782,42 de dolari. El trebuia să plătească facturile, iar eu trebuia să mă întrețin, o înțelegere corectă, din moment ce, de-a lungul anilor, din veniturile mele de scriitor am plătit pentru educația

băieților și partea cea mai mare a cheltuielilor neprevăzute.

Când ieșeam din Nyack și mă îndreptam spre podul Tappan Zee, mi-am repetat de câteva ori: „Faci pasul cel bun, mergi mai departe, faci pasul cel bun.” După ce am plătit taxa de pod și am văzut indicatorul pentru New England, umerii au început să mi se lase și spatele mi s-a lipit de scaun. Eram până la urmă pe drumul meu și mă simțeam de parcă această mișcare ar fi fost pregătită de mult timp.

Poate că așa și era. Au mai fost și starturi false, momente când am fugit din impuls, dar mai apoi mi-am dat seama că, dacă fugi prea des, efectul dramatic se duce. De data aceasta era diferit, chiar monumental. Mi-am încheiat cum trebuie socotelile înainte de plecare. Dintr-odată mă simțeam machiavelică, un mare maestru al planurilor, sau parcă eram cineva care, pe moarte fiind, și-a pus la punct treburile. Viețile tuturor celor de care eram responsabilă erau în ordine. Mă tem uneori că, din cauza nerăbdării mele de a avea libertate personală, i-am alungat prea repede pe băieți, încurajându-l pe fiul meu cel mare să facă pasul în căsnicie cu mult timp înainte ca prietenii lui să ia măcar în calcul o asemenea mutare, dându-i inelul meu de logodnă celui tânăr, astfel ca diamantul să poată fi transformat într-un inel pentru mireasa lui.

Ce mi-au spus ei? Dacă nu mai voiam să mă ocup de fericirea mea personală, poate voi dori să o asigur pe a lor. Nunțile lor, venind astfel pe fundalul deziluzionării noastre, ne-au distras de la probleme pentru o vreme. I-am văzut pe mulți dintre prietenii noștri intrând în „mașinăria căsătoriei”, cu toate detaliile ei aferente. Soțul meu și cu mine nu am fost o excepție. Dacă demult nu mai puteam trăi beția iubirii, atunci poate că premiul nostru de consolare a fost să renunțăm la ea, dând-o mai departe. Adesea m-am întrebat dacă

acesta era motivul pentru care mulți oameni plâng la nunți. Văd iubire și vor și ci puțină pentru sine, știind totuși că acest vis este imposibil. Ne-am simțit bine în calitate de părinți mândri la nunta fiului nostru, fiind o parte a scenografiei. Oare speranța pe care o aveam pentru ei era speranța pe care o mai aveam încă pentru noi?

Dar magia s-a evaporat imediat după ce peste însurăței s-a aruncat cu orez și totul a revenit la normal. Până și pisica, ultima care ne ținea legați, a murit, făcând infarct într-o duminică, în subsol, când noi eram la biserică. Nimic nu mai părea să ne țină împreună.

Capul mi se învârtea când am luat-o pe Merritt Parkway și am început să caut un pix să-mi notez gândurile. „În una din zilele astea o să mori scriind în mașină", mi-a spus odată o prietenă bună. „Știu, știu", am zis, fără să dau prea mare atenție avertismentului ei.

***

Înghesuită în Volvo-ul meu, lăsând în urmă tot ce fusese până acum, gândesc mai clar și mă simt uimitor de ușoară. Am dat drumul la radio pe un post de muzică clasică, care difuzează *Anotimpurile* lui Vivaldi, pe care mereu îmi plăcea să le ascult, un semn bun, mai ales că acum mă îndrept spre o viață nouă. Am auzit odată că antrenorii de la olimpiadă ascultă muzică barocă în vestiare înaintea competițiilor importante, pentru a potoli anxietatea atleților. Am tras adânc aer în piept și am dorit ca și eu să fiu cuprinsă de o asemenea liniște.

Totuși mă simt prost, chiar rău. Cel care pleacă este mereu de vină, în timp ce partenerul celălalt, care este forțat să facă acest pas, se bucură de toată simpatia. Cei mai mulți bărbați, am observat, nu doresc să plece. Poate că ar vrea să scape de căsnicie, dar fac în așa fel încât, de fapt, soția lor face primul pas. Sigur, când băieții încep să te întrebe ce se întâmplă, ei mai degrabă vor fi

preocupați mai mult de ce se întâmplă cu tatăl lor, nu de mamă. Foarte rar i-au văzut greșelile lui, poate din cauza caracterului lui rațional, responsabil, onest. Eu, de partea cealaltă, sunt cea nemulțumită, cu gura mare, cu toane strigătoare la cer, care în toate situațiile ajunge să țipe la toți, dar foarte rar la bărbatul care poate le-a produs.

Acum gonesc spre nord, pe Interstate 95, departe de orice care să-mi mai aducă aminte de oraș, încercând să ajung din urmă viorile din porțiunea de *allegro* a *Primăverii* lui Vivaldi. Totuși, încă nu pot scăpa de vocile rele care îmi spun că sunt o răsfățată. În fond, soțul meu nu mă bate, nu mi-a spus niciodată „cățea” (deși îmi spunea uneori „cățelușă”) și părea așa de neajutorat. „Chiar ai făcut-o de data asta, Joan!” spun, lovind volanul de parcă aș fi dat în mine. Aș vrea să am ceva de băut, sau niște Valium, sau măcar un sac de box!

Tocmai atunci atenția îmi este distrasă de un indicator mare: NEW HAVEN. Doamne, am trecut pe aici de sute de ori și niciodată nu am făcut legătura cu trecutul meu. Aici ne-am întâlnit. La Yale a fost începutul. Apăs cu grijă frâna și alunec spre o ieșire, grăbindu-mă să-mi văd trecutul, căutând câteva locuri din preferatele noastre.

În câteva minute mă uit la White Tower Diner, chiar vizavi de Green, unde cafeaua ne făcea să rămânem până noaptea târziu să vorbim, și unde ne-am descoperit pentru prima dată. Având încredere în memoria mea ruginită, am luat-o pe Trinity pentru a Vedea Drama School, ușa ei de culoare roșu-aprins, așa cum mi-o aminteam, și alături aleea pe care obișnuiam să ne sărutăm. Doi copii se apleacă spre perete, făcând cam același lucru. Pornesc cu mașina în jurul cartierului și zăresc o casă unde am avut un apartament la subsol și unde ne tot pipăiam, dar nu îndrăzneam să facem mai mult.

Peste tot există intenție și provocare, așa cum ar trebui să fie toamna, la începutul anului școlar. Văd elevi cu fețe frumoase, unii făcând conversații spirituale, alții mergând cu pas vioi spre clasă. Așa cum eram și noi; dar îmi amintesc deodată cum a fugit el când relația noastră devenise prea serioasă. Poate că ar fi trebuit să-l las să plece, dar eram hotărâtă să mă căsătoresc și el mi se părea a fi cel mai bun pretendent. Așa că l-am vânat până m-a prins el pe mine și în scurt timp ne-am logodit, primind un inel pe care i-l dăduse mama lui. Era o „căsătorie aranjată" sau cel puțin așa mi se pare când mă gândesc acum la asta. Știam deja că adusese acasă alte femei, dar, în ceea ce o privea pe mama lui, eu am luat premiul. Mama mea, pe de altă parte, era foarte impresionată, pentru că el era fiul unui doctor, fiind prin urmare înstărit. A trecut cu vederea alcoolismul părinților lui în favoarea casei drăguțe și a clubului de la plajă, concentrată numai pe aparențe, de departe cel mai prost îngrășământ pe care să-l întinzi pe un pat matrimonial.

O mașină din spate începe să claxoneze, atenționându-mă că se făcuse verde. Pornesc motorul și bag în viteză, ridicând un deget spre tânărul grăbit, amintindu-mi că de fapt încerc să merg mai departe și să nu mă mai cramponez de trecut. Odată ajunsă pe autostradă, deschid geamul mașinii pentru a da voie aerului să-mi vâjâie prin păr și să simt viteza, în timp ce accelerez spre viitorul meu.

Niciodată nu m-am simțit cu adevărat în New England, până când nu am trecut granița dintre Connecticut și Rhode Island. Atunci m-am simțit înflăcărată, chiar entuziasmată, știind că punctul final al călătoriei mele este peste numai două ore de mers. Să mergi acasă sau într-un loc pe care îl simți ca acasă îți dă un sentiment inconfundabil de stabilitate. Cape permite apariția unor asemenea

sentimente, pentru că aici mi-am petrecut fiecare vară, încă din copilărie.

Un nou început într-un loc cunoscut. Îmi place cum sună. Deasupra chiuvetei din căsuța noastră de vară am pus un citat din Wendell Berry: „Dacă nu știi unde te afli, atunci nu știi cine ești.” Odată ajunsă aici, mă simt de fiecare dată mai sigură în legătură cu cine sunt, poate pentru că bătutele cărări îmi sunt familiare. Mai mult, pot accepta un mod de cunoaștere care nu presupune antrenarea minții mele, ci a sentimentelor. Nu există aici un canal, dună sau mlaștină care să nu fie legată de un moment sau de o persoană din trecutul meu și cred că mă bazez pe aceste amintiri pentru a-mi readuce aminte cine am fost înainte – acea ființă brută pe care se pare că am pierdut-o.

Cred că a devenit cu adevărat casa mea după ce tata a murit și a fost îngropat în cimitirul de lângă biserica First Congregational, ridicată în jurul anului 1746, alături de un bunic, două bunici, o mătușă și un văr. Mai întâi am fost șocată să văd o grămadă de pietre de mormânt pe care era gravat numele ANDERSON, dar în curând m-am simțit cumva legată de acest lucru. Toate celelalte orașe și orășele în care locuisem până atunci păreau a fi mai degrabă niște escale temporare pe drumul spre casă.

Schimbarea se face mai greu pe o bucată de pământ înconjurată de mare. Știu unde să găsesc afine în august și lăsnicior în septembrie, unde se adună aricii și stelele de mare. Nici măcar sentimentele mele de anticipare a faptului că mergeam acolo nu se deosebeau de cele pe care le aveam acum câțiva ani, când eu și fratele meu ne-am înghesuit pe bancheta din spate a vechiului Buick al tatălui nostru, uitându-ne la semnele magice care ne arătau că sosirea era iminentă. În primul rând am observat să pământul de la marginea autostrăzii se transformase în nisip; apoi am zărit unul-doi pescărușI plutind pe deasupra

noastră; în cele din urmă am văzut podul Sagamore, poarta către paradisul nostru. Când eram pe pod și după ce ajungeam pe partea cealaltă, deschideam geamurile, indiferent dacă era ploaie sau soare, inspiram aerul umed cu aromă de ace de pin uscate, știind că în curând ne vom continua drumul prin oraș, pe lângă biserica al cărei clopot sună din oră în oră, pe lângă fântâna arteziană de peste drum de locul unde ne sorbeam café-frappé-urile, pe lângă portul unde era mica noastră barcă și, în cele din urmă, spre drumul nisipos care ducea la căsuța noastră.

Cum eram pierdută în gânduri, m-a luat prin surprindere să văd așa de repede podul. Parcă numai ce am plecat din New Haven și e abia amiază! Soarele îmi urează bun venit, dar sunt dezorientată, ca un pescăruș zburând în cerc înainte de furtună, neștiind unde să aterizez. Parcă aș fi vrut să amân aterizarea, și am ajuns aici prea devreme, îmi reamintesc că nu am niciun program. În fond, nimeni nu mă așteaptă la căsuța noastră. Numai acest gând îți produce anxietate. O să merg spre mal, o să-mi dau puțin timp pentru a mă acomoda cât de cât și o să mă gândesc la ce înseamnă asta – să las ritmul oceanului să mă legene și să mă aducă la stadiul de om simplu.

Ajunsă în parcarea de pe plaja mea preferată, mă descalț imediat pentru a simți sub tălpi nisipul umed și pentru a alerga mai apoi pe o dună, de parcă mi-aș marca teritoriul. Din moment ce sunt total nepregătită pentru ce va urma în viața mea, sunt obligată să mă mulțumesc cu ce se află în fața mea. Cred că Thomas Merton a spus că cea mai ușoară cale de a scăpa de nevroze este să te înconjori de natură sau mai ales de copaci. „Nu poți fi nevrotic în fața unei mulțimi de copaci”, spune el; nici, mă grăbesc să adaug, dacă te afli în fața dunelor, a mării sau a unui pin modest, pitic. Când stau așa, la marginea lumii, îmi dau seama cât de exagerate par să fie emoțiile mele. Acest loc

puternic, liniștit, înlătură confuzia, furia și depresia și acum mă simt mult mai acasă înconjurată de acest peisaj decât de oameni.

Mă tot uit la plaja maronie de toamnă, încadrând farul alb vechi, care se înalță în stânga mea, la apa care se lovește de mal în dreapta mea și, sub picioarele mele, la iarba de pe dună, ruginiu-maronie. În jurul capului meu zboară un fluture imperial, care demult ar fi trebuit să fie pe drumul spre Brazilia. „Poată că și tu ai nevoie de un pic mai mult timp la malul mării", zic, în timp ce el își mișcă aripile cu repeziciune și se așază pe umărul meu. În cele din urmă cobor de pe deal spre porțiunea de mal în care apa liniștită a mării nu se mai duce nicăieri, nici nu vine spre mal, nici nu se depărtează, reflux, bănuiesc – marea e în impas, așa cum sunt și eu. De fiecare dată nimicnicia refluxului mă amuza, când vântul își ținea respirația și apa era nemișcată, când ea nu era suficient de adâncă pentru a înota cum trebuie și nici curentul nu era destul de puternic pentru a te provoca.

Fluxul ne plăcea cel mai mult mie și verișoarei mele. Familia ei avea o căsuță la marginea unei mlaștini, lângă un canal minunat, care cotea chiar spre mare. Când eram copii, acolo înotam, dar numai când mareea era potrivită, când crestele înspumate ale valurilor începeau să se miște și oceanul se încărca cu energie. Alergam la capătul unui promontoriu foarte lung, săream în apa rece, sărată, și lăsam curentul să ne poarte înapoi, până la ușa casei ei.

În zilele de furtună, când treceau mai puține ambarcațiuni, ne dădeam jos costumele de baie și, în pielea goală, lăsam șuvoaiele de apă și algele să ne mângâie trupurile. Bucuria noastră era punctată de țipete puternice când una dintre noi nimerea într-un loc mai rece sau din întâmplare punea piciorul pe o zonă nisipoasă în care se adunau crabii, așteptând să ne ciupească de degete.

Acceptam mareea mică numai pentru că aveam ce face – adunam scoici, melci sau pur și simplu ne omoram timpul. Dar tot era mai bună decât refluxul, când nu puteai face nimic, trebuia să stai liniștit și să te uiți, în timp ce marea dădea înapoi. Am impresia acum că poate refluxul ar putea fi interpretat ca o perioadă de odihnă, un fel de „inactivitate psihică” pe care o iei după o viață în care ai învățat să fii femeie. Nu m-am gândit niciodată să rămân așa, nemișcată, fiind preocupată de fuga mea și de toate consecințele pe care le presupune.

Am obosit să tot înot în sus, împotriva curentului, doar pentru a ajunge la o destinație nefirească, neștiind unde să muncesc, când să semăn, ce să întreb, cum să caut. Mai mult decât orice aș vrea să fiu luată pe sus de spuma valurilor și să plutesc pe apa sărată. Dar realitatea mă ține deocamdată la mal. Am nevoie să stau jos, ca un crab în cuib sau ca o scoică umflată, și să-mi fac bilanțul, în timp ce mareea mă acoperă.

Este o liniște stranie. Sufletul meu este la fel de întunecat ca plaja de septembrie pe care stau. Trebuie să stau liniștită și să ascult țipetele primitive ale păsărilor, să inspir adânc aerul umed, curat și să fiu deschisă la orice mi se va întâmpla.

2

Chemarea focii

Octombrie timpuriu

Când cineva este proaspăt informat, are o experiență extraordinară, dispoziția i se schimbă,
inima i se schimbă. Dacă îți faci timp să vezi, să auzi, să te deschizi imaginilor și limbajului ce răsar din noile experiențe, vei avea puterea de a te schimba.

Clarissa Pinkola Estes,
Women Who Run with the Wolves

Este dimineață, dimineață devreme, înnoptată. Ascult păsările care, de regulă, încep să gângurească la patru și jumătate. Este liniște, se aude numai picuratul ploii care lovește luminatorul de deasupra patului meu. Să mă întorc pe partea cealaltă și să mă culc din nou sau să mă trezesc? Mereu există o dilemă.

Sunt aici de trei săptămâni, zilele trecând una după alta. Fără obiective sau rutină. Pierd noțiunea timpului. N-am pe aici niciun calendar, în caz că aș vrea să știu ce dată e, dar nici nu vreau. Totuși, mă lupt cu joaca de-a diletantul. Instinctul îmi spune s-o las mai moale cu minciunile, să dau drumul tristeții care este partenerul schimbării, dar, de asemenea, sunt conștientă că trebuie să încep să fac ceva.

Singura mea ocupație regulată este o excursie zilnică la poștă, unde sper să găsesc un cec-două, drepturile de autor lunare. Fără să am în lucru vreun nou proiect, mă bazez numai pe cărțile mele vechi pentru a mă susține un timp. Poștărița, a cărei pisică, Zipcode, stă întinsă pe tejghea, mă știe și ca scriitor, și ca turist. Are o falsă impresie legată de întoarcerea mea în oraș, imaginându-și că lucrez la un roman deocheat.

Un nou fel de singurătate se instaurează când stau întinsă aici, cu flash-uri ale unor adevăruri grele, începuturi eșuate, în cea mai mare parte gânduri întunecate apărute după telefoanele de la soțul meu, care îmi amintesc de unele chestiuni de familie, sau ale prietenilor care mă întreabă cum mă simt. Fără a avea vreun răspuns convingător, după telefoane mă simt frustrată. Contactele cu lumea pe care am lăsat-o în urmă îmi produc confuzie și mă fac să nu mă simt chiar așa de atrăgătoare.

Acum mult timp aș fi dat orice pentru asemenea zile ploioase, când îmi făceam o cană de cacao, mă urcam din nou în pat, mă cuibăream sub cuvertură și pur și simplu ascultam furtuna de afară. Poate că voi face acest lucru și astăzi. De curând, când am cerut un sfat unei prietene pastor, ea mi-a confirmat concluzia că m-am blocat. „Ești în pustie”, mi-a spus, „și te-ai uscat, dar încă nu te-ai ars.” Când vorbea, m-am imaginat stând pe o buturugă în mijlocul unui deșert întins, de nimic înconjurată, cu excepția pământului cărămiziu, uscat, fără să se întrevadă nicio portiță de salvare. „Nu ai nicio șansă, trebuie pur și simplu să stai nemișcată și să asculți, în timp, vei auzi răspunsurile.”

Îmi cobor picioarele și mă ridic încet din pat. Mijlocul a început să mă doară în ultimele zile. Nu mă miră, un maseur profesionist mi-a spus odată că acolo ne concentrăm energiile viscerale. A trecut mult timp de când nu m-am dedat plăcerilor

lumești. Rezultă că mijlocul meu ar trebui să protesteze.

Picioarele goale pe podeaua rece mă trezesc complet și mă duc la bucătărie după cafea. Vai, cutia de cafea e goală! Rămăsesem fără provizii în cămară, tot evitând magazinul alimentar, întorcând spatele îndatoririlor de gospodină. Dar acum vreau niște cafea și singurul loc în care pot bea una la ora asta este Larry's PX, cârciuma unui pescar. De ani de zile mi-am dorit un motiv justificat pentru a merge acolo, și acum îl am. Îmi pun blugii și un pulover albastru vechi, recuperat de pe podea, de lângă pat, iau cheile mașinii și plec.

O ceață deasă mă obligă să parcurg drumul de zece minute într-un sfert de oră, dar parcarea te întâmpină plăcut, ca un far, plină de camionete, echipamente de pescuit și câini credincioși care așteaptă, pe scaunele din față, întoarcerea stăpânilor lor.

Intrarea mea întrerupe orice conversație. Mă fac totuși că nu văd și respir adânc mirosul de șuncă prăjită. Singurul loc liber lângă tejgheaua în formă de U este la un capăt al ei și mă strecor spre scaunul pivotant, așezându-mă în spatele unui bărbat uriaș, cu o față acoperită de un bronz permanent și o barbă blondă. Mă simt ciudat să intru într-o crâșmă locală, dar obiceiurile matinale sunt obiceiuri matinale. Chelneri ța îmi toarnă repede o cană de cafea, în timp ce eu mă uit la simplitatea locului – pereți văruiți în alb, tejghea acoperită cu mușama roșie, farfurii de plastic pe care se află grămezi de gogoși, exemplare ale ziarului local așezate teanc, cu grijă, alături.

Peste câteva minute conversația se reanimă și îmi bag capul în meniu, prefăcându-mă că nu ascult. Ei vorbesc despre vreme, despre prinderea și otrăvirea pescărușilor, când cineva aduce în discuție focile care s-au adunat în port. Comand două ochiuri doar pentru a asculta în continuare.

Foci aici? Nu se poate, dar localnicii continuă să trăncănească despre focile care sunt acum aproape o mie și le mănâncă tot peștele! Acum mă uit, îndreptându-mi capul de la un pescar la altul, ca și cum aș urmări mingea la un meci de tenis. Ei știu că ascult. Poate că acum încep să brodeze, nu știu, dar conversația lor a ajuns să fie cel mai bun spectacol din oraș.

Focile se găsesc în Baja sau în Patagonia, în locuri exotice, nu în orășelul meu de pescari. Sunt fascinată de felul cum vorbesc despre focile gri și despre focile din port și despre felul cum migrau spre Nova Scoția într-un du-te-vino.

Nu mai mănânc și nu mai beau, pentru că nu vreau ca mestecatul și înghițitul să mă împiedice să aud; îmi imaginez o mare plină de foci și dintr-odată vreau să înot alături de ele. Sunt mai mult decât intrigată, sunt înnebunită. Trebuie neapărat să mă duc acolo. Fără să ezit, îmi iau inima în dinți și-l întreb imediat pe individul de lângă mine dacă mă duce până acolo.

— Glumești? spune el, luând o gură de cafea. Mă uit la el cu o privire hotărâtă, în același timp mirându-mă și eu de cât de îndrăzneață sunt.

— Zici că azi? adaugă el încet, întorcându-și scaunul turnant spre bărbatul care se află lângă el, de parcă ar vrea ca acesta să-i confirme că a auzit bine. O să stau acolo șapte-opt ore, continuă el, convins că această informație mă va face să dau înapoi. Trebuie să văd cât reușesc să strâng cât ține mareea, adaugă el clipind din ochi. Ultimul comentariu chiar mă enervează. Imaginează-ți, să-mi cronometrez ziua nu după ceas, ci după ciclurile mării!

— Pentru mine nu e nicio problemă, zic.

Toți cei de la tejghea urmăresc schimbul nostru de replici, așteptând-o pe următoarea, a lui sau a mea.

— Mai bine ți-ai lua niște haine groase și un sandvici, sugerează el, provocându-mă. Dar nu dau

înapoi. Ne întâlnim la debarcader peste o jumătate de oră. Numele vasului meu este „Seal Woman”.

Dau la o parte farfuria, las doi dolari pe tejghea și o zbughesc afară, ajungând acasă într-un timp record, înșfac de acolo un borcan cu unt de arahide și o baghetă veche, arunc o revistă, un prosop și un alt pulover în geanta mea de pânză și zbor înapoi la debarcader cu un minut înainte de ora fixată.

— Ai reușit, spune, părând surprins, de parcă era mare lucru. Dă-mi bagajul și hopa sus.

Dintr-odată îmi înghit limba, chiar am roșit când s-a oferit să-mi dea mâna și să mă ajute să urc pe punte. Sunt șocată că această atingere mă electrizează. A trecut chiar așa de mult de când nu m-a atins cineva?

„Ai grijă, Joan”, mă gândesc când norii îndoielii încep să acopere spiritul meu de aventură. „Ce dracu’ fac, cum plec eu cu un străin?” Mă uit în jur la celelalte bărci, și ele pregătite pentru o nouă zi pe mare, și observ o urmă de zâmbet pe fața pescarului din barca de alături. Nimic nu trece neobservat în micile orașe, mai ales în afara sezonului. Mă întreb ce fel de scandal voi declanșa. Nici măcar nu știu dacă individul ăsta e căsătorit sau nu. Ei, eu încă sunt, îmi reamintesc, deși îmi dau seama că asta nu sună tocmai distractiv. Da, distracție – cuvântul cu „d”, cum îi spuneam eu și prietenii mei, tachinându-ne ca să ne asigurăm distracția de fiecare zi. Rareori reușeam – nevoile altcuiva stăteau mereu în calea distracției noastre.

S-a nimerit să-l aleg pe omul ăsta! Incredibil la vârsta mea, și totuși, de ce nu? îmi aduc aminte că am pescuit numai un singur tip în toată viața mea, un „bătrân” pe care I am îmboldit la conversație când zburam cu avionul de la New York la Dallas, Forth Worth. S-a oferit să mă conducă la hotel, pentru că el închiria o mașină și eu nu. Când am ajuns la biroul Hertz și eu am verificat locația hotelului meu, el a fost îndrumat către Dallas, în

timp ce eu mergeam la Forth Worth și așa s-a încheiat toată povestea. Am mai agățat odată pe cineva, la fel de trecător, într-o cursă internațională, la clasa întâi; stăteam lângă un bărbat care semăna cu un jucător de fotbal cu care mă întâlneam în liceu. Am vorbit tot drumul cât am traversat Atlanticul, spre disperarea celor din jurul nostru, și am stabilit să cinăm cândva împreună în timpul ședерii noastre la Sevilla. Dar afacerea lui nefinalizată a stat în calea cinei la care mă invitase.

— Vrei să dezlegi nodul ăla? mă roagă pescuitorul meu de scoici, întrerupându-mi meditația.

— Sigur, zic, dorind să-i fac pe plac. Îmi îndeplinesc misiunea ca un marinar bine antrenat cât timp el pornește motorul. Nici nu știu cum te cheamă, spun, întinzând mâna. Eu sunt Joan.

— Eu sunt Josh, spune Joshua Cahoon.

Ieșim din port escortați de pescărușii care dau din aripi deasupra noastră. Doi bâtlani albi, care stau pe o grămadă de lemne, își întorc capetele spre noi fără teamă și lipsiți de interes. Se pare că ne îndreptăm spre o fâșie lungă de nisip aflată lângă bolta cerului. Dintr-odată simt plăcerea de a mă afla exact acolo unde voiam să fiu. Inima mea gonește. Cu greu pot să-mi aduc aminte care a fost ultima dată când am renunțat la autocontrol – am acceptat o provocare, într-adevăr, și am plecat spre un loc pe care nu-l cunosc, încredințându-mă unui străin care să mă ducă acolo.

După ce ieșim de pe canal, pornește motorul și se mișcă puțin pentru a-mi putea oferi protecție în spatele parbrizului lui subțire, într-un spațiu în care poate sta comod numai o singură persoană. Stăm umăr lângă umăr și îi simt pieptul bine făcut și spatele lat și mă trece un nou frison. O, Doamne, ce jalnic! Chiar și așa, trebuie să recunosc că-l găsesc foarte sexy. După anii în care am trăit în lumea gulerelor albe și a costumelor cu dungi fine,

a ochelarilor din baga și a ziarului *Wall Street Journal,* un individ mai puțin finisat mi se pare mai atrăgător.

Poate că am un nume WASP[5], dar niciodată nu aș putea să mă comport așa. A fi o astfel de persoană presupune să fii sobru, șters, cu buze subțiri, fără expresie. Îmi aduc aminte că, atunci când am văzut-o pentru prima dată pe Catherine Deneuve într-un film, mi-am dorit să fiu ca ea. Am încercat să îi imit comportamentul tot drumul de la cinematograf până acasă, fiind când dură, când liniștită, delicată, ca petalele unui trandafir de culoarea coralului, chiar având o tentativă de a-mi da afară soțul, de a-l pune să facă ce voiam, așa cum făcea Catherine mereu cu bărbații în filmele ei. Dar am eșuat lamentabil.

Probabil că într-o viață anterioară am fost o chelneriță zdravănă, probabil am locuit într-un oraș mediteraneean unde marinarii beau mult și din greu, dar sunt plini de curaj și umor. Poate că de aceea îmi place să fiu acum, aici. Trebuie să fiu mult mai sălbatică și mai cu picioarele pe pământ.

Zgomotele vântului și ale motorului fac imposibil dialogul. Mă uit la mâinile lui puternice care țin cârma și arunc o privire spre ochii lui albaștri, acum mijiți, pentru că avem în față globul portocaliu al soarelui. Barca lui e micuță, dar puternică. Dispune de un echipament minimal, dar poți să îți faci treaba cu ea. Pescarii nu sunt tentați de excese. Nu și le pot permite. Acest lucru mă impresionează. Oamenii care se descurcă mă pun mereu în încurcătură. Îmi aduc aminte de tatăl meu, un geniu umil care putea face aproape orice din nimic.

Zburăm pe suprafața apei, tăind val după val. Nu sunt sigură dacă acum fug de ceva sau pur și simplu îmi ofer un refugiu temporar. Cui îi pasă? Aventura este extraordinară. Mă uimește faptul că perspectivele mi se schimbă acum, când sunt într-o barcă, uitându-mă înapoi spre țărm. Acolo sunt

nenumărate căi invizibile pe care numai Josh pare să le știe și suntem liberi să ne mișcăm după bunul plac. Nicio confuzie, niciun control, nicio frontieră, niciun fel de constrângeri sociale.

În depărtare zăresc o insulă, o movilă mare maronie care se ridică de nicăieri, cu un punct mai negru în centru. Peste câteva minute Josh oprește motorul.

— Acolo, șoptește, arătând drept înainte. Și atunci le văd – sute de trupuri grase pe mal, cu pete, fără blană, cenușii, maro și bej, care fac parte din peisaj.

— Cât de aproape putem ajunge? întreb. Imediat o față cu mustăți se saltă din mare.

— Este destul de aproape? întreabă Josh.

— Bună, spun spontan. Mi se pare firesc să mă adresez astfel unei fețe care mă privește fix în ochi, fără să clipească. Și apoi, la fel de repede cum a apărut, foca dispare sub apă, ieșind din nou undeva la 200 de metri mai încolo, uitându-se în spate să vadă dacă o urmăresc. Cum mișcarea apei ne împinge mai aproape de mal, câteva foci din colonie încep să se miște, ridicându-și capetele, adulmecând și supraveghindu-ne. În cele din urmă, un mascul mare se rostogolește, își întinde trupul plin de grăsime și îl trezește pe altul. Ca niște piese de domino, se trezesc unul după altul până ce pătura de catifea care acoperă plaja învie. *Buf. Buf Buf.* Sunetul a sute de labe care traversează nisipul întărit este bubuitor și mi se face pielea de găină. Încep să alunece de pe mal, unde par ciudate și nu se simt în siguranță, și se duc în apa translucidă, albastră, unde sunt agile și au situația sub control. Înoată spre noi, curioase din cauza bărcii noastre, dar și a intențiilor noastre, sărind în sus și în jos ca niște hopa-mitică. De fiecare dată când ies la suprafață se uită în ochii noștri, apoi își ridică gâturile, de parcă ar spune: „Vino după mine.” Sunt fascinată.

Joshua rupe vraja.

— E timpul să te dau jos, spune el brutal.

— Ce? Cred că glumești, izbucnesc.

— Aici poți să intri în apă, continuă el. Sunt obișnuite cu vizitatorii ocazionali.

— Mă lași aici… singură! Am crezut că te duci să pescuiești!

— Mă duc mai departe, până spre capăt – acolo malul e jos. Așa cum am spus, o să revin când se schimbă mareea.

Nu mai are rost să mă cert cu el. Eram consemnată pentru toată ziua și nu știam cu ce se va solda asta. Îmi rulez repede în sus blugii, mă las pe o parte a bărcii și sar în apa rece ca gheața.

— Bravo, exclamă el când îmi dă lucrurile. Ne vedem puțin mai târziu – și după aceea barca dă înapoi și pleacă.

Da, sigur, mă gândesc. Judecând după poziția soarelui, nu este mai mult de 8 sau 9 dimineața. Mai era încă maree, deci vor fi cel puțin opt ore până se va întoarce. Și tocmai asta mă enervase. Să petrec o zi cronometrată de maree!

O pornesc cu greu spre mal, ținându-mi geanta de pânză deasupra capului. Din fericire apa este destul de mică. Au! Mă lovesc de o stâncă verticală. Acum m-am udat până sus. Naiba să-l ia! Putea să mă fi lăsat mai aproape de mal. Era o prostie să te îmbraci cu blugi. Nu se întind, se lipesc de tine și sunt grei. Trebuia să-i fi dat jos în barcă, dar n-ar fi fost deloc recomandabil în fața unui străin.

În sfârșit, ultimul pas. Ajung la mal și mă prăbușesc pe nisip să-mi trag sufletul, impresionată de frumusețea primitivă a acestui loc lipsit de vreo limită. Cu siguranță, fusesem blocată în locuri mult mai rele. Cred că va fi o zi frumoasă. În orice caz, învăț repede să mă bucur de orice îmi aduce destinul.

3

Simțul focii

În aceeași zi

Animalele ne pot ajuta în viețile noastre cotidiene, în visurile noastre, în meditații. Deoarece au fost create înaintea oamenilor, ele sunt mai apropiate de SURSĂ și pot acționa ca niște aliați, îndrumători și prieteni în căutarea plenitudinii noastre.

O femeie inuit

Este una din acele zile de vară indiană, când ești ademenit pe mal pentru o ultimă adulmecare a verii. Dar astăzi am venit pentru alte motive, fără șezlong și umbrelă și, dintr-odată, am senzația că nu am ce căuta aici. Sunt în locul nepotrivit, aruncată fără preaviz într-o colonie de foci, pe o fâșie ciudată de plajă.

Nu știu la ce mă așteptasem. Dacă e să mă gândesc, nu am avut deloc timp pentru idei preconcepute. Din moment ce am acționat din impuls, acum sunt obligată să suport consecințele. Mă simt ciudat de singură, dorind să fi fost și Josh cu mine. Vreau oare să am o aventură cu el? Nu cred, dar poate sper la o scânteie.

Nu sunt nerecunoscătoare că mă aflu aici. O, Doamne, nu! Asta este cea mai extraordinară plajă din lume și, mai mult, foarte puțini știu de existența ei! Când o să învăț să accept ce mi se oferă, în loc să cer și mai mult? Așteptările mele

nemăsurate eclipsau adesea lucrurile minunate de care aveam parte. Chiar acum focile, cel puțin patruzeci, se uită la mine de sus, în timp ce lovesc apa. Cred că vor să eliberez spațiul, pentru a-și lua în primire plaja și soarele. Fără să mă simt prea bine în rolul de intrus, plec din locul acela pentru a explora restul insulei. Mama m-a învățat cât este de importantă acomodarea. Mi-am dezvoltat instinctele pentru un comportament egoist, căci ne-am mutat de atâtea ori în copilărie. „Ca să te adaptezi", spunea ea, „trebuie să joci după regulile lor, să pui întrebări și să contribui cu ceva." Mi-am însușit sfatul ei, pentru că mereu eram copilul nou-venit din diferite cartiere, oferind mereu, doar pentru a fi acceptat.

Se face cald și totul se lipește de mine. Trebuie să-mi dau jos blugii uzi, atât de plini de nisip. Îi pun pe un smoc de iarbă de pe o dună pentru a se usca și încep să mănânc. În timp ce îmi întindeam untul de arahide pe pâine, m-am gândit că ar fi fost mult mai bine dacă aș fi avut un sandvici cu carne de curcan, cu avocado și varză de Bruxelles. Uite, din nou sunt nemulțumită de minunea din fața mea. Desigur, puteam să mă fi pregătit mai bine, dar prea des mi-am folosit timpul prețios pentru a mă *pregăti* pentru experiențe decât pentru a le trăi. Trebuie să învăț să mă supun momentului, dar chiar cuvântul *supun* mă face să mă gândesc la renunțare și la supunere, care nu erau ușor de făcut pentru un fan al planificării cum eram eu, care și-a petrecut cea mai mare parte a vieții orchestrând spectacolele celorlalți, în timp ce așteptam în culise să vină și vremea mea. Și uite ce s-a întâmplat! A învins destinul, așa cum face mereu. Nu-mi mai exercit controlul asupra căsniciei mele, a copiilor sau a viitorului meu. Nimic nu mai este sigur.

De fapt, poți simți o oarecare ușurare dacă recunoști că totul îți iese de sub control. Este greu să încerci să fii tot timpul o fată bună. Din când în

când, dacă ești îngrozitor de rea, oamenii manifestă înțelegere. Mi-am amintit când am primit ultima dată amendă pentru încălcarea vitezei. Când am zărit mașina poliției, cu girofarurile ei rotindu-se în oglinda retrovizoare, inima mi-a înghețat. Mi-am luat imediat piciorul de pe pedala acceleraţiei, nedorind să recunosc viteza și prefăcându-mă că nu veneau după mine. Dar când a pornit sirena, știam că trebuie să scap de toată povestea asta. Fusesem prinsă și cel mai simplu era să recunosc.

Poate că aș fi reușit să-mi țin sub control frica dacă, în acest caz, familia mea s-ar fi aflat în pericol. Am fost considerată puternică, chiar flexibilă, două caracteristici minunate care nu-mi erau familiare. Dar într-o zi m-am trezit cu povara pe care o presupune controlul: cel care deține controlul face și cea mai mare parte a treburilor! Destul de straniu, aceasta era calitatea care l-a atras pe soțul meu la mine. „Nu m-am gândit niciodată că trebuie să am grijă de tine”, a spus el nonșalant, după douăzeci și cinci de ani de căsnicie, când mă uitam total perplex la el. „Mereu ai părut așa de puternică și de controlată!” După ce am auzit această mărturisire, am ajuns să urăsc să mi se spună că sunt puternică, să fiu mereu cea pe care toți se bazează că poate face ceea ce nu fac alții.

Trebuie să pun capăt acestei vorbării și să-mi dezvolt pur și simplu pofta de a *trăi.* Mângâiată ușor de foșnetul îndepărtat al mării, încep să mă îndrept spre muzica ei, pășind pe vârfuri pe lângă iarba cu mlădițe tinere de pe dune, încercând să nu-i distrug munca de a ține laolaltă, prin kilometri întregi de rădăcini, chiar plaja aceasta. Iarba de pe dune este impresionant de autosuficientă.

Îmi aduc aminte de un picnic în familie de acum mulți ani, pe o plajă la fel de îndepărtată, unde adusesem copiii, jucăriile, leagănele, grătarul, mâncarea, tot ce ne trebuia pentru a petrece o zi

împreună în aer liber. Atunci aveam un singur copil, care se și apucase de construcția castelelor de nisip, cu verii și unchii respectivi, în timp ce soțul meu și cu mine ne îndepărtasem pentru a face dragoste în mijlocul dunelor. Pericolul ne producea o excitație de neuitat. Îmi parc rău să spun, a fost un moment izolat. Am atins maturitatea înainte de a începe să iau pilule contraceptive, ceea ce m a făcut precaută, rece, nu sălbatică și liberă.

Înainte de căsătorie am jucat un fel de „ruletă rusească sexuală", făcând orice, dar fără să merg până la capăt. Această situație mi-a oferit o excitare-surogat, asistând la plăcerile bărbatului, în timp ce recompensa mea era puterea de a ști că și eu contribuisem la euforia lui. Astfel de sex sigur sau sex pe jumătate m-a păstrat pură, dar mai puțin satisfăcută. Abandonul sălbatic era practic imposibil în noaptea nunții mele. Pur și simplu nu-l puteam lăsa să se producă pentru că un preot a sancționat actul odată interzis. Eram prinsă într-un cerc vicios care, în cele din urmă, l-a făcut pe soțul meu să mă considere frigidă.

Acum merg mai repede, prin nisipul cald și alb, dându-mi seama că și picioarele mele ard de nerăbdare să fie stimulate. Întreaga insulă iradiază strălucire și eu îmbrățișez căldura ei. Deși îmi plac aceste clipe pe care le petrec singură, am o dorință de moment să le împărtășesc cu un iubit pasionat. În schimb, primesc un substitut suculent din partea mării care mă întâmpină, a spumei ei și a stropilor de apă care țâșnesc în sus, ca o fântână arteziană, invitându-mă să intru în joc.

Un nor negru acoperă soarele și îmi stăpânesc tremuratul, alergând spre apă, nedorind să intru în ea, dar făcând până la urmă acest lucru. După șocul inițial, îmi dau seama că apa este mai caldă decât aerul și mă hotărăsc să stau în apă până va apărea din nou soarele. Sunt valuri puternice totuși. Nu pot doar să plutesc. Trebuie să mă mișc hotărâtă, pentru a mă feri de curenții de dedesubt.

Niciodată să nu înoți dacă nu e cineva care să se uite la tine de pe mal era regula obișnuită; acum o încalc și pe ea, așa cum mai încălcasem și altele. Un val ușor se ridică deodată și mă acoperă. Din impuls, mă scufund, ieșind din apă în partea cealaltă. N-am mai îndrăznit să fac asta de ani de zile. De fapt, aveam o fobie de a sta sub apă un timp. De ce sunt mai precaută pe măsură ce îmbătrânesc în loc să fiu contrariul? Mă întreb dacă nu cumva toate acestea se leagă de eșec. Am tendința de a uita lucrurile bune și de a-mi aminti doar pierderile. Eșecurile s-au adunat, distrugându-mi încrederea până când, ca adult, a început să-mi fie teamă să mai profit de ocazie.

Înnebunită, i-am văzut totuși pe fiii mei asumându-și riscuri. Unul a traversat de câteva ori țara pe bicicletă, celălalt este actor de comedie. Nu le e teamă de eșec, pe care de multe ori îl trăiesc. Cred că și eu eram la fel de curajoasă la 20 de ani: am fost la o școală de actorie, fiind singura liceană de acolo, am lucrat în junglă, în Africa, am devenit secretara soției unui ambasador american când abia știam să scriu la mașină, mi-am făcut drum spre biroul unui editor pentru a vinde un reportaj fără să mai fi publicat ceva până atunci. Drace, am crezut pentru o vreme! că sunt invincibilă și dintr-odată am început să nu-mi mai asum riscurile. Inexplicabil, fusese vorba de o erodare treptată a credinței, în principal în mine, pe măsură ce obiceiul supunerii creștea ca un cancer în sufletul meu, până ce lucrurile pe care le avusesem îmi scăpaseră din mână.

Cred că Picasso a spus că și-a petrecut prima jumătate a vieții devenind adult și ultima jumătate învățând să fie copil. De aceea am petrecut oare ultimele veri privind cu jind la copiii care aveau ochii mari deschiși? Eram total fascinată de o asemenea fetiță de pe plajă, căreia mama îi tot spunea: „Victoria, fă asta… Victoria, fă ailaltă.” Victoria nu făcea nimic din toate acestea, pur și

simplu era prea preocupată de mediul înconjurător pentru a mânca, a dormi sau pentru a face parte din familie. Nu, Victoria era în lumea ei, încălcând toate regulile, în pielea goală până la brâu, cu părul plin de nisip și sare, personificare a fericirii.

Cred că în acest moment am și eu parte de o asemenea fericire și mi-ar plăcea să mă vadă copiii mei. Fără îndoială, ar aplauda, pentru că eu cred că fiii noștri doresc să-și vadă părinții fericiți, ghiduși, chiar lipsiți de griji. Odată mi-au dat un citat din Emerson despre succes, citindu-l cu voce tare, flatându-mă, zicându-mi că parcă fusese scris pentru mine. „Oamenii de succes trăiesc bine, râd des și iubesc mult. Ei umplu un gol și îndeplinesc misiuni pentru a face lumea mai bună decât atunci când au găsit-o, căutând ce e mai bun în ceilalți și dând ce e mai bun din ei."

„Îmi elaborez drumul înapoi spre succes", încep să strig, de parcă băieții se uită la mine de pe mal, și iau o gură de apă sărată.

Aud un pufăit, apoi un sforăit și mă bag la fund pentru a înota în apă mai adâncă. Focile sunt aici – nu una, multe! M-au urmărit de pe partea cealaltă? Probabil că acum îmi verifică prezența; în orice caz, deocamdată manifestă o oarecare încredere în mine. Îndrăznesc să înot puțin mai aproape, pentru că mă atrag ca un magnet. Mă aflu sub vraja lor și încep să le imit, sărind în sus și în jos, rostogolindu-mă împreună cu valurile, apoi plutind ușor, eu și focile, suspendate în afara timpului. Pe neașteptate, un val mare înspumat mă scoate la suprafață și mă poartă spre plajă, unde nisipul aspru îmi atinge coapsele. Ajung la mal râzând – singură și râzând –, stând întinsă pe spate, cu mâinile și picioarele depărtate, uitându-mă la cerul infinit, simțind că mă prostesc cu mare plăcere. O, Doamne, mi-am permis prea multe zile să mă comport ca un snob și am lăsat ca prea multe părți ale trupului meu să rămână nefolosite. Poate că într-o viață viitoare voi reveni ca focă și o să fiu

obligată să îmi folosesc tot trupul. Dacă, bineînțeles, nu este prea târziu pentru această viață!

În clipa asta îmi doresc să am o haină suplimentară, din carne, ca a focilor. E frig și alerg pe plajă după prosop și pulover, apoi mă cuibăresc într-o adâncitură în nisip, dorind să stau așa, cu focile, și să mă uit la gesturile lor. Mă iau de mână și mă duc înapoi în copilăria mea, alterând sentimentul timpului, vorbind cu mine prin intermediul trupurilor lor. Una se scufundă și iese din nou la suprafață cu un pește mare, pe care îl mănâncă, în timp ce alte două se distrează fără nicio grijă. Sunt mari maestre la jucat, uitându-se în urmă la mine înainte de a face una din scufundările lor elegante, delicate, ca și cum ar spune: „Despre asta e vorba."

Un concert de sunete pune acum stăpânire pe mine – pescărușii țipând, focile pufnind, valurile spărgându-se din ce în ce mai departe de mal. Este maree de lună plină și ar trebui să fie mai mare decât de obicei; poate că va acoperi toată această limbă de pământ. Voi fi abandonată aici? mă întreb. Mă calmez, știind că momentul mareei puternice este doar acum, o scurtă perioadă în care apa se va revărsa, după care va scădea. Așa se întâmplă și cu mine, stau între fosta mea viață și etapa următoare. Alerg către un loc mai înalt, încercând să prind momentul.

Invidiez felul în care focile își mișcă trupurile grase, îmblănite, instrumente care într-adevăr funcționează pentru ele. De ce nu mă simt bine în trupul meu? Probabil pentru că sunt o femeie masivă și societatea le aplaudă numai pe cele subțiri. Ce păcat să simți doar rușine și dezgust față de ceva ce ar trebui celebrat.

Aversiunea pentru trupul meu a început demult, când am început să mă îngraș, pe la 9 sau 10 ani. Mama mi-a scos din alimentație snacks-urile și mâncarea calorică și mi-a raționalizat porțiile. Mi-

am dat seama că formele mele o făceau să se simtă prost când am fost la cumpărături după o haină de iarnă și a refuzat să mi-o cumpere pe cea strălucitoare, de culoarea apei, pe care o doream. „Nu e pentru corpul *tău”,* a spus. „O haină din păr de cămilă, cu o tăietură dublă ce acoperă pieptul, ți s-ar potrivi mai bine.”

În primii ani ai adolescenței mele, m-am mai deșirat și eram încântată de noua mea fustă cloș și de bluza roz în care mă îmbrăcasem pentru a-mi scoate în evidență talia. „Ce crezi?” l-am întrebat pe tata, făcând o piruetă în sufragerie. „E drăguț”, a spus, cumva jenat, „mai puțin chestia de sus.”

Sânii mei conturându-se erau „chestia de sus”. Până la urmă s-a dezvoltat ceva acceptabil, dar atunci aș fi dorit ca și ei să fi intrat puțin la apă. Imaginea trupului meu era din ce în ce mai proastă pe măsură ce creșteam. Mamele, în anii ’50, erau hotărâte să creeze produse finite până la vremea la care fiicele lor ajungeau la vârsta măritișului. Întorcând spatele trupului meu, am învățat să joc tot felul de jocuri sofisticate de flirt, arătând că sunt supusă, pentru a fi considerată mai atrăgătoare.

Prietena mea cea mai bună mi-a spus că în ziua nunții ei se simțea ca o vită având certificat de la Ministerul Agriculturii pentru a fi dusă la abator. A fost inspectată de doctori și dentiști, apoi înmânată mirelui ca un animal oferit drept premiu.

Opiniile femeilor referitoare la corpurile lor nu s-au schimbat prea mult. Emanciparea este impetuoasă, înfometarea e totul! Nu poți fi niciodată prea bogată și prea slabă și frumoasă, dar ele continuă să se forțeze, chiar și când sunt în vârstă. Nimeni nu pare să fie atât de real și de liber ca focile din fața mea. Ce păcat!

Ce mă atrage cel mai mult la aceste creaturi adorabile este vulnerabilitatea lor și lipsa constrângerii. Domesticirea pare să le forțeze pe femei să ajungă într-o stare atât de nefirească. Și

totuși, în anii ’60 și ’70 jucam cu plăcere și bucurie rolul de stăpână a casei; rolurile de soție și de mamă erau acte pline de virtuozitate. Făceam pâine, pregăteam mâncăruri sănătoase, organizam petreceri memorabile; eram matroana perfectă. Chiar puneam imediat receptorul jos când auzeam mașina soțului meu intrând pe alee ca să fiu și mai pregătită pentru el, adaptându-mă dispoziției lui, dacă era bună, ridicându-i moralul, dacă era scăzut!

Nimeni nu m a rugat să mă comport așa. Era de așteptat, mai mult sau mai puțin, ca o femeie să se consacre în primul rând relației și mai apoi sieși. Încep să-mi dau seama că totul e pe dos, că în primul rând trebuie să ne preocupăm de noi înșine. Dacă mi-ar fi trecut prin cap că această plecare la Cape era ceva narcisistic, aș fi abandonat imediat aceste gânduri. Acum, de maximă importanță pentru mine este să regăsesc acele laturi ale mele îngropate – calități precum spiritul ludic, vulnerabilitatea, capacitatea de a mă simți bine în propria piele, de a mă ghida mai mult după instincte. Ca și cu piesele unui puzzle, trebuie să găsesc un mod de a recrea întregul.

Mareea se apropie asemeni unui vizitator neanunțat și îmi spală picioarele, amenințând că mă înghite. Mă dau înapoi, recuperându-mi geanta de plajă și ducându-mă spre marginea dunei, permițându-i fiecărei senzații să pătrundă în mine.

Acum merg cu intenții mai clare, înapoi spre locul de pe insulă unde a început aventura, având în spate imensul ocean care unduiește în spatele meu. Îmi dau seama când se apropie fericirea.

Josh a promis că se întoarce când mareea va li la apogeu și, foarte precis, când ziua scade și soarele la apus pătează cerul în portocaliu, roz și purpuriu, vasul lui se îndreaptă spre acest loc. Alerg să-mi pun blugii și-i fac semn. Ieșind din apă, mă urc pe vas cu capul înainte, strecurându-mă printre

gentile din pânză, pline cu scoici proaspăt culese. Josh a avut o recoltă bogată, ca și mine, de altfel.

Când ne îndepărtăm, focile își ridică privirea pentru a puncta plecarea noastră. Câteva alunecă ușor spre noi de pe mal, înotând și jucându-se în siajul vasului nostru. Dar, pe măsură ce ne apropiem de oraș, se opresc. Ochii lor plini de suflet se mai uită la noi o dată; se scufundă și se întorc.

— Deci, întreabă Josh, ai găsit ce căutai?

Nu știu ce să-i spun. Cum să-i explic acestui om pragmatic că mi-am petrecut ziua înotând cu focile? Poate o să creadă că mi-am pierdut mințile, ca și jumătate din oamenii din viața mea. Încerc să ocolesc răspunsul:

— Ce loc incredibil! spun. Și când te gândești că mi-am petrecut aici atâtea veri și n-am fost niciodată acolo!

Zâmbește și dă din cap, iar eu mă cufund în tăcere. Un val de melancolie mă cuprinde, pentru că știu că o asemenea zi nu poate fi repetată. Am dat frâu atâtor dorințe înăbușite! Sper doar să pot alimenta pasiunea rezultată. Mi-am găsit îndrumare de-a lungul momentelor critice din viață în cărți și în lectură, dar niciodată nu am primit-o de la o colonie de animale.

În foarte scurt timp, prea scurt, Josh oprește motorul și plutim spre acostament. Îmi adun lucrurile și mă cațăr pe bord, în timp ce el desface plasele și-mi dă un coș cu scoici comestibile.

— Ți-ai făcut azi poftă de mâncare, mănâncă-le sănătoasă! spune el.

— Sunt preferatele mele, zic. Mi-ai oferit așa de mult astăzi! Ești sigur?

— E plăcerea mea.

Plec, cu gândul la o masă numai din scoici, salivând, și dându-mi deodată seama că nu știu cum să le desfac; asta a fost mereu treaba soțului meu. Dar nu e niciodată prea târziu să învăț.

Este șocant să te afli la volanul unei mașini, conducând prin oraș, luând parte la viața lui intensă. Sunt recunoscătoare că merg acasă, în colțișorul meu liniștit, la adăpostul unei păduri de pini pitici aflată pe partea continentală, la capătul unui drum îngust, acoperit cu nisip.

Căsuța este drăguță, ca o matrice: tavan din grinzi, lemn vechi care miroase a sare, lămpi cu cherosen, pe care le prefer luminii electrice. Este deosebit de primitoare, mai ales după o zi petrecută afară. Îmi arunc hainele ude în cadă, îmi pun un trening și iau o sticlă de vin din frigider. Arunc o privire unei fotografii de familie, concentrându-mă asupra femeii de cincizeci de ani. Abia o recunosc, cu maxilarul încordat, zâmbetul forțat, ochii căzuți, părul decolorat, mai degrabă cenușiu decât blond.

Se spune că ai fața pe care ți-ai format-o până spre patruzeci de ani – toate aceste expresii pline de tristețe, de supărare, ascunse mult timp în spatele machiajului, devin adevărul adevărat. Este ca o oglindă care îți arată cine ești, ce ai ajuns, un caleidoscop al unor modele nesfârșite. Ei bine, de azi măcar încep să mă relaxez și-mi place cine aș putea deveni.

Destup sticla și îmi torn vin într-un pahar. Așezându-mă pe pervazul ferestrei, mă pregătesc să admir noaptea cu lună. Aventura de azi m-a învățat cât de simplu este să te implici și să-ți fie mai bine, făcând ceva nu atât de complicat pe cât mă așteptam. Eu, femeia programată care nu suporta plictiseala! Ridic paharul pentru viitor, când începe să sune telefonul. Sunt puțini cei care au numărul meu de telefon de aici. Mă gândesc să-l las să sune, dar curiozitatea primează. Întind mâna spre receptor.

— Bună, eu sunt, spune soțul meu. Vocea lui goală îmi diminuează dispoziția optimistă.

— Bună, zic, prudentă. Am învățat din celelalte telefoane că trebuie să ascult mai întâi și să

vorbesc abia după aceea. Pe măsură ce realitatea separării noastre se strecoară aici, el a devenit mai puțin prietenos, mai rece. Vocea lui de tenor din această seară mă face să nu mă simt bine.

— Ce faci? mă întreabă, adresându-mi deocamdată o întrebare nevinovată.

Dacă spun bine și el nu e bine, voi avea de tras. Îmi dau seama că oamenilor nefericiți nu le place să audă vești bune de la cei mulțumiți. Îmi înăbuș impulsul de a-i povesti despre ziua mea, preferând să-i ofer cât mai puține informații posibil, așteptând să aud ce vrea el să-mi zică.

— S-a vândut casa, spune el foarte banal.

— O, răspund, dându-mi seama că, în calitate de cuplu ce suntem, avem fiecare câte o casă – a lui și a mea – și niciuna veche, în care să revenim.

— O să avem niște bani în plus, continuă el. Pot închiria aici ceva frumos și poți să vii și tu.

Mă fac că nu aud. Nu înțelege că nu sunt interesată să mă mut, punct. Totuși, soția din mine se simte obligată să ofere ceva:

— Poate că o să te vizitez într-un weekend, zic, nefăcând, pe cât posibil, nicio promisiune.

— Bine, cum vrei, spune, retrăgându-se.

Fără să facem niciun fel de aranjament când ne-am separat, probabil s-a gândit că după două săptămâni o să-mi bag mințile în cap și o să vin după el. Problema e că încep să mă obișnuiesc cu singurătatea mea și, după o zi ca cea de azi, nu numai că îmi place, dar și văd avantajele acestui fapt.

Ceea ce mă enervează este nu ceea ce spune, ci ceea ce nu spune. Am obiceiul de a completa spațiile goale și fac greșeala monumentală de a vorbi despre foci.

— Foci, spune el iritat. Unde sunt?

— Pe Monomoy.

— Cine te-a dus acolo?

— Un prieten pescar.

— Cum ai dat *de el*?

Indiferent cât de mult încerc să salvez conversația, atitudinea noastră începe să se schimbe. Acum eu mă simt vinovată și încep să-mi justific ziua, explicând mai mult decât ar trebui. Mă simt în mod straniu datoare față de el.

Admite că ar fi dat orice să fie impetuos și liber, „dar, în fond, unul dintre noi tot trebuia să fie pragmatic”, zice. Îmi înăbuș impulsul de a fi în continuare drăguță, cu entuziasmul distrus. Realitatea zilei mele minunate s-a risipit, confortul singurătății mele a fost tulburat. Cât de des am permis cuiva să-mi strice dispoziția perfectă? Apoi, într-o secundă, îmi dau seama unde mă aflu. Revin la perna de pe pervazul ferestrei și vorbesc cu luna.

4

CURENTUL DE SUPRAFAȚĂ

Noiembrie

Femeia trebuie să se maturizeze singură. Ea trebuie să găsească singură adevărul din ea.

Anne Morrow Lidbergh,
Gift from the Sea

Am ales să vânez lumina, adică să mă trezesc când este încă întuneric și să mă duc pe cheiul pescarilor cuprins de flăcările zorilor. De fiecare dată sunt uimită să-i găsesc pe alții acolo, oameni care doresc să aducă un omagiu când o planetă se înclină în fața celeilalte, pentru a vedea mai întâi o fâșie roz, îngustă, care separă apa și cerul, urmată de o pată lată de un portocaliu-aprins. Pe măsură ce soarele aruncă un licăr de lumină pe fețele celor de alături, iau o gură de cafea din termosul meu și inspir aerul curat al dimineții.

Este una dintre acele dimineți de la Cape Code când soarele nu mai apare așa de repede, curajos și de neînvins, când înaintea lui năvălesc norii. Ce era mai întâi cer albastru, senin, se umple imediat cu norișori pufoși roz, care treptat devin de culoarea lavandei și apoi gri-intens, până ce tabloul lor original pălește, ca și cum cineva ar fi lăsat o umbră înainte de a stinge lumina. Zorii colorați au durat numai opt minute și acum cerul e alb-negru. Pescarii sunt pregătiți să se adapteze la

asemenea semnale amestecate, citind semnele subtile ale vremii când se pregătesc să-și pornească vasele. Deși cerul s-a schimbat, marea rămâne calmă, cel puțin aici, în port. Este diferită în depărtare, unde apa liniștită se întâlnește cu marea din larg. Dar totuși este vital pentru acești oameni să iasă în fiecare zi. Își iau deciziile lor solitare simțind ce este mai bine pentru ei și pentru cei pe care-i lasă în urmă. Cerul acoperit nu este pentru ei un semnal că trebuie să-și schimbe planurile pentru acea zi, doar fac totul cu mai mare precauție, neluând nimic de bun. Deci depinde de fiecare dintre noi cum începem o nouă zi.

Mi-am adus aminte de o după-amiază caniculară de august de acum câțiva ani, când eu și soțul meu ne-am dus la un picnic departe, spre mare. Apa mică de la mal ne tot invita, ca și soarele fierbinte, așa că am tot intrat și ieșit din apa revigorantă. La ultima scufundare devenisem și mai agresivi, înotând departe de mal, fără să luăm seama la curentul de suprafață care ne îndepărta. Indiferent cât de mult am încercat să ne apropiem, părea că suntem blocați în direcții diferite. Pe măsură ce valurile din ce în ce mai mari începuseră să se spargă de țărm, devenise destul de clar că a te întoarce la mal în siguranță era o chestiune individuală. Fiecare trebuia să înoate pentru a se salva.

Același lucru pare să fie la fel de adevărat și pentru viețile noastre de acum. Aflându-ne pe niște direcții diferite, nu avem altă opțiune decât pe aceea de a regăsi fiecare drumul înapoi, împreună sau separat. Nu sunt salvamari, nu sunt colaci de salvare care să ne salveze, doar puterea interioară și *voința* sunt singurii noștri salvamari. Privesc cum pescarii își manevrează încet, cu grijă vasele, în interiorul și în jurul cheiurilor, ca și cum ar face slalom. Este un meșteșug, o formă de artă să ieși din port, dar îi cheamă murmurul îndepărtat al mării și ei par ademeniți de el. Unii se duc singuri,

dar cei mai mulți au un echipaj, fiecare având o abilitate extraordinară care le va fi de folos când își vor pune toți la un loc resursele și vor lucra împreună. În felul acesta vei pune mâna pe o pradă bogată. În felul acesta vei avea o viață plină de succes.

Dacă eu și soțul meu am fi învățat să lucrăm mai mult împreună! Chiar de la început am simțit nevoia de a împărtăși mai intens trăirile. Poate viața celor din Corpul Păcii[6] din Africa funcționează cum trebuie, pentru că depind unii de alții pentru aproape orice. Cu siguranță fiul nostru și soția lui, în circuitele lor pe bicicletă, au stabilit o legătură mai strânsă decât o au cei mai mulți semeni ai lor. Dar mulți dintre noi am intrat în căsnicie ca o jumătate de persoană, așteptându-se să fie completați de celălalt. Țineam foarte mult la fantezia prin care omul care mă aștepta la capătul drumului avea toate răspunsurile.

Odată, când am ajuns să nu ne înțelegem asupra unui lucru, soțul meu a răbufnit: „Nu ne descurcăm, drăguțo.” Adevărul acestor cuvinte m-a îngrozit și m-am făcut că nu-l aud, dublându-mi eforturile de a transforma în bine ceea ce era rău. Erau zilele în care copiii erau mici și miza era mare – nici nu-mi putea trece prin cap să devin o mamă singură. Dar pe ascuns au apărut îndoielile. Am fost învățată să le țin ascunse. Eram obsedată de relație și-mi păstram iluziile despre ce trebuia să fie o căsnicie. Poate că acum deplâng nu moartea căsniciei mele, ci pur și simplu iluzia căsniciei.

S-a făcut mai frig și mai umed. Cea mai mare parte a vaselor a plecat din port. Aș fi vrut să fiu și eu acolo, cu ele, având un obiectiv pe ziua respectivă. Nu este deloc ușor să fii singur, pentru cineva căruia mereu i-a plăcut tovărășia. Să ieși dintr-o căsnicie este la fel de greu ca atunci când te abții să sari în ajutorul unui copil care are nevoie

de susținere. Am avut nevoie de mai mult de o lună s. I înțeleg ce am făcut, ce mai trebuie să fac.

Dar, de fiecare dată când îmi amintesc telefonul de noaptea trecută, mă simt ușurată, chiar privilegiată să fiu acum liberă, fără niciun fel de program, să fiu departe de cei care atâta timp au așteptat de la mine ca eu să fac totul să meargă. În schimb, stau aici și visez, și mă minunez, și mă uit cum se golește marea și cum se umple din nou.

Chiar în acest moment mă aflu printre oameni diferiți, care toți par să se afle, în grade diferite, într-o căutare. Mă gândesc la tovarășii mei cu care privesc venirea zorilor, îmi imaginez viețile lor ca fiind mult mai interesante decât a mea. În pofida lipsurilor vieții mele, fabulez la ceea ce deja au acești străini – sex sălbatic, seri plăcute lângă șemineu, servicii perfecte, copii capabili. Dar, dacă la început aceste proiecții mă bine dispun, în curând ajung să mă deprime și îmi reamintesc de discuțiile tainice pe care le aveam cu prietenele mele, care-și mărturiseau adevărul și secretele – femei forțate la prea mult sex, sau care n-au avut parte de sex, sau care au îmbrăcat cămăși de noapte provocatoare și s-au purtat „deocheat” pentru a anima un bărbat, sau care au avut parte de un *ménage à trois,* sau care sunt victime ale unor agresiuni pasive, sau care trebuie să îndure pe cineva care le înșală, sau pe cineva care este pus și simplu anost.

Totuși, e mai greu acum să privești la pasiunea a doi tineri îndrăgostiți dintr-o camionetă din apropiere, înveliți într-o pătură, unul lângă altul, sau pe alergătorul cu trup ferm care face jogging pentru a se menține în formă, despre care îmi imaginez că trebuie să fie un partener la fel de minunat, sau pe acel cuplu adăpostit într-un Mercedes, tăcând, stând pur și simplu în liniște.

Mă năpădește invidia și pe moment îmi doresc să fiu și eu legată de cineva, când atenția îmi este atrasă de un cuplu de vârstă mijlocie. El se uită fix

înainte, cu un chip de piatră, cu mâinile înfundate în buzunarele pantalonilor, singur cu gândurile lui. Soția lui a plecat de acolo cu fața ascunsă de o glugă, tot singură, înstrăinată. Mi-am amintit de o seară cu soțul meu, de acum câțiva ani. Am plecat pentru o aventură romantică la un motel, sperând să ne realimentăm sentimentele slăbite. Stăteam așa, într-un cadru perfect, la o sticlă de Pinot Noir. Soțul meu și-a îndreptat atenția către mine. Măgulită de a fi fost întrebată despre lecturile și cercetările mele de la vremea respectivă, care presupuneau senzualitate și sexualitate, deveneam și mai poetică atunci când era vorba de semnificația erotismului. Nebunia mea avea un scop. Speram ca el să se prindă și să acționeze în consecință. Dar el a crezut că e vorba de o dezbatere. Am văzut un om însetat de sex și alimentat de o femeie care trăise prea mult cu iluziile ei. Eu am tăcut, iar el a împietrit. Între noi s-a lăsat o cortină.

De acum trebuie să arăt compasiune când mă uit la trecătorii din jur, mai ales femei între două vârste ca mine. Pe fețele lor se citește o hotărâre care pare liberă de orice constrângeri, nu mai este împiedicată de viețile celorlalți. Pașii lor sugerează încredere și respect de sine; sunt ușurate, poate, de faptul că s-au îndepărtat de tumultul relației lor. Singure, suferă mai puțin decât în prezența unui partener indiferent.

Dar totuși, este un preț pe care trebuie să-l plătești pentru indulgența față de sine. Stau aici ținând într-o mână libertatea și în cealaltă vina – vină nu numai pentru pierderea soțului, ci și, într-o oarecare măsură, pentru a fi avut gânduri ascunse care nu-l includeau și pe el. Eram îndemnată să mă asigur că am fost la fel de hotărâți și că am muncit din greu pentru a întinde un pod peste orice prăpastie. Diferențele noastre mă înspăimântau. Cu siguranță ele erau semnale, în ceea ce mă privește, ale unei infidelități vagi. Chiar și acum, părăsirea

lui pare să fie un păcat dureros – atentat prostesc la o adolescență întârziată. Criticul din personalitatea mea continuă să mă învinovățească pentru a fi călcat în afara normei. De ce ar trebui să mi se permită să manifest indulgență față de mine într-un asemenea abandon sălbatic, când el nu poate face acest lucru?

Săracul! Vine dintr-o generație de bărbați care se bazau pe faptul că soția va fi soție, care aveau nevoie de o soție nu numai pentru a avea grijă de lucruri, ci și de dragul respectabilității. Nu e bine pentru noi să fim singuri. Am impresia că nu va mai fi așa de supărat dacă ne vom întoarce unul la celălalt și ne vom lua viața de la capăt.

Și eu mă întreb cât de mult voi putea prelungi această separare, menținând sentimentul de vinovăție la cote mici, în timp ce îmi revin și mă mobilizez. Îmi aduc aminte de cuvintele unei prietene care a insistat, la o cină, nici mai mult, nici mai puțin, că cine pretinde că este îndrăgostit tot timpul este un mincinos. „Am fost extraordinar de fericită timp de cinci sau șase ani”, a zis ea, „am considerat tolerabilă relația timp de zece ani, ea a fost pe jumătate nefericită patru ani și în rest așa și așa.” Am fost uimită de sinceritatea ei, crezând că soțul ei nu este de aceeași părere. Dar și eu am ajuns să cred că nu mă pot preface că simt altceva, și că irosim prea multă forță încercând.

Oare schimbarea nu are loc numai atunci când ne oprim din a trăi o viață impusă? Cu siguranță, căsnicia, ca oricare altă instituție, nu poate mulțumi și nu poate limita pe nimeni. Chiar, orice căsnicie are nevoie de suportul comunității! Cum ar putea un partener, indiferent cât de deosebit ar fi, să fie totul pentru celălalt? Este ridicol să crezi așa ceva. Nu mai am nicio altă posibilitate decât aceea de a mă îndrăgosti cât de curând posibil – nu de un bărbat, ci de viața mea imediată și, eventual, de mine însămi. Sunt liberă să-mi iau propriile decizii și chiar să suport consecințele. Pot să fiu

dură și să spun că te eliberează faptul că ești indiferent, că nu ai sentimente. Cel puțin, a fi așa îmi permite să-mi cultiv cealaltă jumătate a întregului meu. Deci mi-am proclamat libertatea și sunt oarecum împăcată cu ea. Nu a mai rămas decât să mă asigur că nu mai există niciun fel de vină reziduală.

Este 8 dimineața și ziua este în toi. Acțiunea mă învăluie de peste tot. Sunt trezită la realitatea imediată: am nevoie de un serviciu, nu numai pentru a-mi spori veniturile, ci pentru a-mi păstra sănătatea mintală. Să-l rog pe soțul meu să-mi plătească până și cele mai neînsemnate cheltuieli mi se părea ridicol. Vreau să-mi plătesc singură rujul, lenjeria și distracțiile; nu vreau să mă simt constrânsă. În fața mea, în vitrina de la Nickcrson's Pish Market este un anunț că se angajează personal. Caut ușa și intru după o clipă de ezitare. Proprietarul este ocupat să tranșeze pește pe o tejghea de marmură. Se uită la mine pe deasupra ochelarilor săi, în timp ce clopoțelul de la intrare se aude.

— Cu ce vă pot fi de folos? mă întreabă, așteptând să cumpăr pește, presupun, nu să-i spun că vreau slujba. În spate, bărbați puternici, cu șorțuri galbene de cauciuc, manevrează cutii uriașe de pește învelit în gheață; nu se vede nicio femeie. Ce fel de slujbă ar fi asta pentru mine, mă întreb?

— Am nevoie… adică aș vrea să aplic pentru slujba din anunțul afișat pe fereastră, izbucnesc.

— Vrei să lucrezi aici? mă întreabă, amuzat de această idee. Sunt între două vârste și nici măcar nu sunt, oficial, din partea locului. Cheiul pescarilor este înțesat aproape în totalitate de bărbați. De ce vrei să lucrezi aici? mă întreabă.

— Îmi place să fiu în preajma apei, zic și apoi adaug, fără să mă gândesc: Sunt o scriitoare aflată mereu în căutarea unei povești. Cuvintele iar au ieșit din gură înainte să se fi format.

Își lasă jos cuțitul, își șterge mâinile cu o cârpă și vine mai aproape, uitându-se la mine din spatele ochelarilor.

— Este o muncă grea, știi, să ridici și să cântărești peștele, să te urci pe rezervoarele cu creveți, să ai de-a face cu clienții.

— Sunt conștientă de asta, mint eu. În plus, la Crăciun închideți pentru toată iarna, nu? Dacă nu mă descurc, puteți scăpa de mine atunci, fără niciun fel de resentimente.

— Cred că ai dreptate, zice el. Ce-ar fi să te prezinți la treabă mâine-dimineață?

Și așa am început să muncesc. Am găsit un punct de pornire, pentru moment.

5

TERAPIE ACVATICĂ

Noiembrie târziu

Nu putem scrie în apă… nu putem sculpta în apă.
Natura apei este să curgă și așa ar trebui și noi să
tratăm emoțiile vieții, negative sau pozitive. Să nu le negăm, ci să le lăsăm mereu să plutească și
să se ducă mai departe.

Anonim

Mersul la serviciu cu mașina sub cerul de culoarea cimentului face ca sosirea mea acolo să-mi încălzească și mai mult inima. Piața de pește este însă înecată în lumină, totul înăuntru fiind vopsit în alb lucios, care strălucește chiar și în zilele întunecate. Călătoria este scurtă și fără peripeții, de-a lungul drumurilor de țară în bătaia vântului, până ajung la mare și mă strecor de-a lungul coastei încă vreo câțiva kilometri. Astăzi este foarte rece, cu un vânt dinspre nord-est care ia pe sus creasta valurilor albe ce decorează suprafața apei cât vezi cu ochii. Oceanul e plin de energie, de care, la rândul meu, mă încarc și eu. Când intru în piață, ușa laterală este lovită de vânt și se trântește în spatele meu. Camera din spate trepidează când podeaua se umple de cod, calcan și halibut[7], așteptând să fie făcut file. Mă strecor

printre bucățile de pește, cu ochii ațintiți asupra mea, îmi pun haina într-un cuier și mă duc în față, unde așteaptă câțiva clienți.

— Cu ce vă pot fi de folos? îi întreb pe cei doi bărbați care par hipnotizați de ceva ce văd în bazinul cu creveți.

— Ne întrebam dacă nu cumva aveți acolo un crevete mort, spune unul dintre ei. Mă uit acolo. Un crevete de un kilogram se află într-un colț, izolat, nemișcat. Privind mai atent, detectez o ondulație ușoară, carcasa lui pare că se mișcă ușor deasupra corpului.

— Năpârlește, spune indiferent proprietarul. Își dă jos o piele pentru a-i putea crește mai multă carne și a deveni mai mare.

— Uimitor, șoptesc cu, încă uitându-mă la el. Am impresia că nu ești prea des martor la creștere și la schimbare. Respect instinctele crevetelui care năpârlește, ascunzându-se cât timp este în schimbare și vulnerabil, până ce devine la fel de rezistent.

Lucrul în sau în preajma apei, cu sunetele ei gâlgâitoare, pleoscăitoare și șuvoaiele ei transformă o activitate de altfel cotidiană într-o experiență senzuală. Parcă e un joc în apă. Faptul de a fi aici, zi de zi, începe să-mi ușureze seceta spirituală, rutina muncii alungându-mi depresia, înviorându-mă.

Merg pe a treia săptămână și încă mai aflu lucruri noi. Simpla menționare a locului unde lucrez determină ridicarea din sprâncene. Sunt amuzată de reacția oamenilor: „Faci ce?!” mă întreabă o vecină. Crede că pescăria e treaba bărbaților. Dar nu reușesc să conving de contrariu – ridicarea și cântărirea găleților cu creveți, desfacerea scoicilor pentru a obține baza pentru supă – știind tot timpul că bărbații din sala din spate, ca și vecina mea, se uită la mine de sus în jos și se miră de unde naiba vin.

Ce nu știe nimeni, și am uitat și eu, este că am fost atrasă de locul ăsta de ani buni. Baraca asta șubredă, care se află pe malul apei și care nu s-a schimbat de când o știu, este extrem de reconfortantă pentru mine. În trecut mă uitam la soțiile pescarilor care desfăceau scoicile pe doc, în timp ce ei aranjau cârligele și năvoadele în apropiere, dar n-am crezut niciodată că peste un timp o să fac și eu același lucru. Eram opusul a ceea ce fusesem înainte de a mă deschide spre noi perspective.

Chiar și așa, sunt și dezavantaje. Codul vestimentar, de exemplu – blugi sau pantaloni kaki, și un pulover bleumarin băgat în ei. Neavând niciodată o talie decentă, de regulă îmi maschez silueta cu pulovere mult mai largi. Am dat însă satisfacție vanității mele, punându-mi în față un șorț din plastic purtat cel mai adesea de bărbați. Apoi e casa de bani, care, plină de temperament, bâzâie și huruie când ating tasta nepotrivită, lucru care se întâmplă de câteva ori pe zi. Zgomotul determină sosirea soției proprietarului, care se uită la prostia mea când îmi anulează erorile, în timp ce clienții nerăbdători privesc și așteaptă. Și apoi o iau de la capăt cu aceste operațiuni, simțindu-mă inconfortabil și jenată, așa cum mă simțeam în colegiu când îmi luam slujbe part-time care erau peste puterile mele și până la urmă sfârșeam prin a fi concediată.

Când voi reuși până la urmă, dacă voi reuși, să fac asta? Totuși, perseverez, mascându-mi nesiguranța prin a fi mai implicată și mai entuziastă, chiar dacă obrajii mei lăsați și fața transpirată arată rușine și disperare.

Încerc să nu-mi iau prea în serios munca, dar trebuie să-mi plătesc întreținerea și alte facturi. Sunt condamnată la perfecționare și vreau să fac pe plac, dar simt din ce în ce mai des că dezamăgesc. Prea mândră și săracă pentru a renunța la slujbă, mă revanșez pentru greșelile

mele venind devreme și plecând târziu, fără a cere plata suplimentară pentru orele pe care le muncesc în plus. De ce cred că atunci când cineva mă angajează îmi face mie un serviciu, și nu invers? Cât de repede sunt redusă la sentimentele unui copil, implorând laude și apreciere, având nevoie de încurajare pentru performanțele mele! Tata obișnuia să-mi spună că sunt extrem de sensibilă. Ei bine, cui îi place să i se spună că greșește mereu? Cui îi place critica?

Mereu am vrut să fiu ca fratele meu mai mare, inteligent, care a stat numai lângă telefon într-o zi din aprilie, în ultimul său an de liceu, fiind mereu sunat de colegiile din Ivy League, care îi ofereau tot felul de burse și distincții. Când a venit și rândul meu, un consilier profesional i-a spus mamei mele îngrijorate unde erau acceptați elevii slabi, ca mine. Am fost trimisă la un colegiu de scurtă durată – un fel de completare a studiilor, așa cum se zicea atunci – proiectat pentru blonde proaste și atractive care trebuiau cizelate și aranjate și mai apoi trimise în lume, într-o lume nu prea mare, dar în cadrele căsniciei. Problema era că școala a dat greș în ceea ce privește cizelarea mea. În schimb, a lăsat goluri în inima și în sufletul meu, goluri pe care acum încerc să le umplu.

Egoul meu a fost cel afectat de această slujbă. Îți ia ceva timp să fii servitor, nu stăpân. Yankeii nativi îmi dau ordine fără să se uite în ochii mei sau insistă să fie serviți de proprietar, despre care sunt siguri că le va face niște favoruri. La început mă simțeam insultată de asemenea oameni însemnați. Și eu am o valoare! Ca și ei, am călătorit în lume, am fost educată, chiar am scris două cărți. Dar cui îi pasă ce cred ei? Ce vreau să fac aici nu este o chestiune de impresie. În schimb, îmi văd de treabă, vorbesc când trebuie să o fac, le tai peștele și mă prefac că îmi place să-i servesc.

Singura mea pretenție se referă la soția proprietarului, care crede că sunt o soție fericită pe jumătate boemă, care se învârte pe-aici prin preajma apei pentru a scrie o carte. Dacă ar ști… Dar nu am de gând să mă confesez ei despre statutul meu marital, mai ales când ea și soțul ei par să fie un cuplu unit, dependent unul de celălalt. În plus, îmi dau seama din ce în ce mai mult că femeile măritate nu prea se încred în cele nemăritate. Noi două sporovăim cel mai adesea despre soți și copii, atunci când ea nu ascultă poveștile triste ale clienților. Piața este un veritabil centru al orașului. Oamenii nu vin aici doar pentru a cumpăra pește; ei caută aprobare și vin să împrăștie vești. Aflăm mereu cine se căsătorește și cine este înmormântat.

Văzându-le zilnic fețele, acum chiar pot să ghicesc adevărul vieților lor. Sunt văduve cu venituri fixe care vin doar pentru câteva uncii de cod, și văduve ale muncitorilor, tinere mame care vor să cumpere pește-spadă, dar își permit numai pisică-de-mare. Sunt și persoane care cer capete de pește și trupuri de creveți, pretinzând că le vor pentru momeală; îmi imaginez că își fac o supă pe care vor trebui să o lungească pentru a le ajunge la două mese. Sunt și persoane sănătoase, eu le spun „femei întreținute”, care locuiesc în case șubrede de pe marginea oceanului, cu mobilă veche pe verandă, care primesc săptămânal flori, au haine de la Neiman Marcus[8], care se scaldă în cadă și folosesc bideul și comandă fileuri întregi de somon, spunându-mi când ies pe ușă: „Trece-o în cont”.

Niciodată nu am avut privilegiul să fiu „întreținută”, dacă, de fapt, acesta poate fi considerat un privilegiu. Mă uit la fețele îngrijite cu atenție ale acestor femei ca niște manechine și mă întreb dacă aceasta le face să fie mai fericite sau mai triste. Dacă le face mai libere.

Mă doare spatele, dar câteva bazine de creveți trebuie spălate. Cred că sunt un pic geloasă pe ele. Încă cred că există niște reguli de bază după care trebuie să trăiască, reguli stabilite de soții lor și de societate pe care trebuie să le respecte. Dacă ajungi sa te bucuri astfel de bunurile unei persoane înseamnă că ai făcut ceva ca să meriți asta.

Îmi tot reamintesc de fiecare dată când vreau să renunț la slujba asta că este vorba de independența mea, dar și de a mă ridica împotriva criticilor, de a-mi depăși ignoranța și de a mă confrunta cu aroganța ocazională. Și, înconjurată de o viață mai simplă, îmi găsesc bucuria în lucruri mărunte, pe care alții le pot considera prostești.

În seara asta se iese în oraș. Nu îmi doream să petrec seara singură. Unul dintre tipii din camera din spate mă oprește la ușă:

— Vrei o bere? mă întreabă, ca în fiecare seară.

— Știi că nu beau bere, îi răspund. Ei, dacă îmi oferi vin…

— Dacă vrei să știi, da, zice el, ridicând capacul unei lăzi cu gheață și scoțând o sticlă de Gallo Chablis. Nu era marca mea preferată, dar invitația de a rămâne puțin mi se părea minunată. În plus, sunt atrasă de cel care anticipează o nevoie sau o dorință. Însetai. I de legături, cutez să-mi pierd puțin timpul, dându-mi jos haina și așezându-mă pe căldarea cea mai apropiată. Nu mai trebuie să mă arăt distantă. Băieții ăștia sunt singura companie pe care o am în acest moment.

Vinul nepretențios este la fel de răcoritor ca și conversația presărată cu aluzii și glume deocheate. Râd, lucru pe care nu l-am mai făcut de săptămâni. Râsul cere companie, dacă nu dorești, desigur, să râzi de tine! E un sentiment plăcut să lenevesc, nu să dau fuga acasă sau să alerg după ceva. Desigur, nici aici, dar nici în cealaltă viață, nu eram o persoană guvernată de calendar. Mă bucur de acești bărbați trecuți de treizeci de ani, care arată

de patruzeci, care-și fac timp pentru celălalt și pun preț pe prietenie.

Iau o gură de vin, apoi alta. Se tot întreabă de familia mea, de viața mea singură, dar ezită să pună prea multe întrebări. Pescarii sunt singuratici. Țin totul în sine și acordă același privilegiu și altora. Simt că mă plac, chiar respectă faptul că îmi fac treaba bine. Îmi place să fiu spectatorul, cel care privește din culise, să știu mai mult despre viețile necunoscute. Stând aici cu acești tineri bărbați mi se face dor de băieții mei. Mă întreb ce fac acum, mi-ar fi plăcut să ieșim împreună. Băieții ăștia n-au nici cea mai mică idee câtă plăcere îmi fac. Mă simt ca fiind o parte a ceva. De acum, sunt una de-a lor.

6

Valurile adevărului

Decembrie târziu

Pentru a ajunge să fii, pentru apleca de acolo de unde nu exişti, trebuie să mergi pe un drum al durerii.

T. S. Eliot,
„East Cooker" Four Quartets

Frigul din casă mă trezește în fiecare dimineață și mă grăbesc să mai pun un lemn în sobă înainte să se transforme în scrum cărbunii de un roșu-aprins, după care pun pe plită un ceainic cu apă și stau ghemuită lângă el până începe să fluiere.

Acesta e ritualul meu matinal, deloc complicat, cu excepția momentelor în care uit să aduc lemne de afară de cu seară. Mă cufund în extrasezonul vieții mele, unde se pare că cel mai bine este să fii de un pasiv activ, implicat în puține lucruri, conștient de multe însă. Instinctul mi-a spus să plec și să privesc cu atenție la darurile nedesfăcute pe care mi le-a oferit natura. Lumea naturală hibernează, la fel și eu.

În alți ani, zilele și nopțile de iarnă însemnau să stăm împreună, acasă, cu șemineul trosnind, cu chili clocotind pe aragaz și băieții transpirați și plini de energie de la jocurile de baschet, umplând casa cu magia tinereții lor. Acum sunt singură la

cină, conversând cu mine însămi, ridicând și tăind lemne și continuându-mi pelerinajul personal, pe măsură ce mă lupt cu întunericul, sperând să văd puțină lumină. Această peninsulă îndepărtată, prelungindu-se în mare, îi ușurează pelerinului rămânerea fermă pe poziție în căutările sale, chiar în cel mai festiv moment al anului, pentru că aici spiritul anotimpului este inclus oarecum.

Întotdeauna mi-a plăcut intenția Crăciunului, dar în ultimul timp am cam fost depășită de caracterul lui excesiv. Când văd expresiile exasperate de pe fețele femeilor când aleargă pretutindeni pentru a-i satisface pe toți, îmi dau seama că în zilele noastre Crăciunul pare să se petreacă pe socoteala femeilor. Ne-am luat în grijă să ne umplem casele cu bucurie, fie că familia vrea sau nu asta. În ultimii ani am fost așa de marcată de acest imperativ, încât am organizat o petrecere de Crăciun pentru vreo două/ci i de (amilii, completă, cu decorații, colinde și hulei suedez, alăturând oamenii și bucuria lor, pentru a ne asigura ea vom fi plini de fericire.

Și chiar dacă aș fi o femeie care ar putea să-i întrețină pe ceilalți fără efort (dar nu sunt așa), aș fi fost ultima care ar fi trăit spiritul Crăciunului, preocupată să le asigur celorlalți bucuria. Vechiul meu club de cărți se încheia mereu cu anularea întâlnirilor din decembrie. „Nu avem timp”, spuneau femeile, „nici pentru întâlniri, darămite pentru lecturi.” Ce păcat, mă gândeam. Cu siguranță producătorii Crăciunului aveau nevoie de mai mult timp ca oricine altcineva. Câțiva am reușit totuși să facem o singură întâlnire anul trecut. Am băut sherry și ne-am împărtășit amintiri de Crăciun. S-a dovedit a fi cea mai reușită seară din tot sezonul.

Sunt bucuroasă că am acea simplă amintire pe care să o rememorez în acest moment, evitând orice chestiune sezonieră, în loc să alunec de una singură ca pe un patinoar, dintr-o parte în alta, într-

un contrast frapant cu aglomerația obișnuită de sărbătoare.

Cu siguranță anul acesta nu voi trimite felicitări și scrisori de Crăciun. Am primit câteva și nu trimit niciuna, lăsând robotul să înregistreze atât urări, cât și întrebări. Din moment ce încă nu mi-e clar viitorul, am ajuns să urăsc chestionările care mă fac să dau răspunsuri logice. În loc să vorbesc, îmi înregistrez ideile în jurnal, apoi îmi păstrez gândul: „A trăi înseamnă a schimba, și a te lupta pentru o viață mai bună înseamnă să faci des schimbări.” Dar, sincer, chiar trebuie să ajung la aceste extreme?

Mă hotărăsc să plec astăzi mai devreme de la serviciu pentru a mă opri la micuța capelă la care merg de obicei. Este așezată între niște pini de la marginea orașului și, ajunsă înăuntru, îngenunchez în sanctuarul întunecat, rugând pe oricine mă ascultă să mă ierte pentru astfel de lucruri precum părăsirea soțului meu, dorința de a avea mai mult decât merit și alegerea unei direcții care în continuare mi se pare narcisistă.

Bisericile au asupra mea un efect de smerenie, uneori chiar mă stabilizează. Nu m-aș gândi să încerc să vând o povestire sau o carte înainte de a intra mai întâi într-o biserică, pe drumul către editori. Astăzi se pare că vreau doar să stau jos și să absorb orice mesaj pe care spiritele au grijă să mi-l ofere. Am devenit obsedată de staulul gol care se află lângă altar, așteptând să fie umplut cu Sfânta Familie și oaspeții ei. Părăsindu-mi casa și soțul, mi-am golit pentru totdeauna cuibul, ca acest staul? Sper că nu, dar problema cu Crăciunul este că el produce asemenea amintiri și declanșează asemenea întrebări.

O iau din loc, simțind neliniște în locul calmului și sperând că drumul prin oraș mă va mai însenina puțin. Acolo sunt ghirlande care împodobesc streșinile, lumânări electrice strălucind pe pervaz și un magazin de unelte revărsând lumina roșie a

cărucioarelor și a săniuțelor. Din fericire, această enclavă liniștită este lipsită de cea mai mare parte a strălucirii și a abundenței care mă deprima de fiecare dată. Acum pot evita bombardamentul psihic. Totuși nu mă pot proteja singură de nostalgia sezonului de câte ori un client de la piața de pește face o comandă mare. Poți să spui, după kilogramele de creveți și de scoici comandate, câți oameni vor fi la petrecere și când anume va sosi familia. Mă cuprinde melancolia când îmi dau seama că băieții mei nu vor fi acasă. Era așa de bine când, de Crăciun, îmi povesteau despre planurile lor, care nu ne includeau pe noi, iar în sinea mea mă simțeam abandonată. Dar pentru că nu doream să par prea posesivă, le-am acceptat deciziile și am sperat că vor fi acasă anul viitor. Știam că, după ce se vor căsători, va trebui să ne împărțim cu ei timpul, dar a ști și a trece prin ceva sunt lucruri diferite. Nu ne-am bucurat de sărbătorile acestea ca o familie adevărată în ultimii trei ani. Ritualurile păreau să se fi oprit, ca și alte finaluri firești, ca ultima dată când unul dintre băieți s-a strecurat în pat alături de noi, sau când îi duceam în brațe, sau chiar când i-am văzut în pielea goală. Asemenea momente se evaporă așa discret, încât nici nu-ți dai seama că a fost ultima oară, decât mult timp după aceea. Îi invidiez pe oamenii care au divorțat și care sunt obligați să-și împartă timpul cu copiii și sunt astfel nevoiți să rămână împreună.

În acest moment la radioul de la piața de pește se aude „I'll be home for Christmas" și sunt destul de marcată, încât mă duc la toaletă să plâng. Soțul meu va veni și el, lucru care mă face să plâng și mai tare. Suntem oare acum pregătiți pentru o întâlnire? Nu știu, dar varianta ca fiecare să fie singur acum pare de neacceptat. Lacrimile îmi năpădesc repede ochii când sunt tristă. Îmi șterg ochii, îmi înăbuș tristețea și mă întorc înapoi la clienți, unde observ un bărbat cu barbă albă care

poartă un fes lung împletit manual. Se uită la mine prin ochelarii cu ramă de metal.

— Trebuie să fii Moș Crăciun, spun eu, forțându-mă să zâmbesc binevoitoare.

— Am fost numit așa, răspunde el.

— Pun pariu că te-ai mai costumat cândva, zic.

— Abia ieri, zice cu o strălucire în ochi.

— Ei bine, am fost obraznică *și* drăguță, spun eu în continuare, plăcându-mi poanta. Știi ce aș vrea de Crăciun?

— Ai tot ce-ți trebuie, zice el, fără să ezite, după care a plecat din magazin.

Ce naiba a fost asta? Mă întreb, rămasă fără replică. Ce știe el despre mine? Cum ar putea el pretinde că am tot ce îmi trebuie? Sunt agitată, chiar irascibilă și nu știu de ce. Poate că oamenilor li se pare că am de toate – sunt sănătoasă, creativă, am o carieră, timp liber, copii mari, un soț loial. De ce mai am nevoie?

De multe, gândesc eu, în timp ce arunc o bucată de file de cod în lada cu gheață. Vreau să fiu fericită, asta pentru început, să simt din nou și nu doar să fiu amorțită, să râd mai mult și să am pe cineva alături cu care să pot plânge. Ce tupeu pe Moșu' ăla, să-și bată așa joc de mine! Am dintr-odată această senzație tâmpită care-mi spune că am tot ce *mi s-a spus că ar trebui să vreau*, dar este cu totul altceva decât voiam cu adevărat! Este foarte greu pentru multe femei pe care le cunosc să recunoască ce anume doresc, pentru că demult s-au obișnuit să vrea numai ce este accesibil.

Cel puțin încep să văd ce *nu mai vreau:* lucruri care le fac viața plăcută celorlalți, în timp ce eu renunț la dorințele mele, să scriu scenariul pentru ultimul capitol al căsniciei noastre fără participarea soțului meu. Nu vreau să mai am de-a face cu zilele proaste ale partenerului meu, cu tăcerile lui împietrite, întrebându-mă dacă sunt din cauza mea, în timp ce spontaneitatea mea este strivită.

Totuși, mă urăsc pentru că nu am fost satisfăcută niciodată. Ar fi trebuit să fiu mai recunoscătoare și să accept starea lucrurilor, dar evident că nu aș fi ajuns aici dacă aș fi putut. Poate că întâlnirea cu Moșul nu a fost întâmplătoare. Este cel mai potrivit moment să-mi pun aceste întrebări dificile înainte de a sosi soțul meu, cu întrebările lui despre sine.

În curând va începe viscolul și piața se închide devreme.

— Ar fi mai bine să pleci, mă avertizează proprietarul, știind i a nu am o mașină cu tracțiune pe spate. Nu uita de petrecerea noastră de Crăciun, de vineri, mai adaugă. Va fi ultimul strigăt de bucurie înainte de a trage obloanele până pe 30 Mai, când sărbătorim Memorial Day[9].

O petrecere! Ultimul lucru pe care îl doream era să-mi fac apariția singură, socializând cu oameni pe care abia îi cunosc. Cu ce să mă îmbrac? Mi-am lăsat în depozit toate lucrurile bune. O să verific imediat ce ajung acasă, îmi spun, ieșind repede în viscolul șuierător, ridicându-mi gulerul scurtei cât mai sus posibil și cufundându-mă în căldura lui.

Când am lăsat luminile satului în spate, m-am pierdut pe moment, ca astronauții în perioada lor de amnezie după ce revin în atmosfera terestră. Zăpada este aruncată de-a lungul șoselei goale. Intru în viteza a doua și încep să mă târăsc. Zgomotul bobițelor de gheață care se lovesc de parbriz produce un fel de muzică ciudată. Abia mai pot vedea înainte, dar totuși reușesc s-o fac. Mă aflu în interiorul unui glob de sticlă, precum acele jucării de Crăciun agitate de copii. Să te afli în mijlocul furtunii este înspăimântător, dar revigorant. Tocmai am reușit să-mi găsesc aleea prin zăpada învârtejită și mă simt ușurată când, în cele din urmă, ajung acasă.

Când am ajuns înăuntru, trântesc ușa, cu putere, de parcă aș vrea să las în urmă toată lumea. O cană de cacao și focul proaspăt aprins vor fi tonifiantul

meu pentru moment. Voi sta pur și simplu numai cu jurnalul meu, chiar dacă în tăcere mintea va continua să trăncănească. Mă gândesc la cea mai repetată întrebare a sezonului: ce îți dorești? De regulă răspundem la ea indicând un obiect anume. Imaginați-vă cum ar fi dacă am spune că dorim o stare mai bună de spirit, sau să fim împreună, sau, pur și simplu, să fim înconjurați de râsete. Anul trecut fiul meu m-a întrebat prin telefon de dorințele mele de Crăciun. Am răspuns imediat așa: „O casetă cu tine, cântând muzică de Crăciun.” A râs când a auzit răspunsul meu, dar chiar asta era dorința mea, să-i aud vocea mângâietoare ca siropul de arțar, care suna pentru mine și mai mângâietoare decât aria celor trei tenori.

C. S. Lewis vorbea despre ceea ce el numea „satisfacție împlinită”, pe care o interpreta drept o „calitate de împliniri… o imanență care merită perpetuată”. Încerc să-mi imaginez ce ar putea fi. Să stau aici singură îmi produce destulă satisfacție, dar noaptea ar fi mult mai bună dacă aș împărți-o cu cineva, cu cineva a cărui dispoziție să se potrivească cu a mea, care se bucură de moment, ale cărui întrebări rămân nevinovate, care apreciază lucrurile simple și spune acest lucru, care râde mult, iartă din inimă, are un spirit spontan, este ușor de acceptat și vede bucuria ca pe ceva obligatoriu!

Of, dragă, acum chiar că am mers prea departe. Cine ar putea fi așa? Totuși, câteva dintre aceste calități ar fi suficiente. Nu asta lipsește în căsnicia mea? Sunt uimită că dorințele mele pot fi atinse. Mai mult chiar, ele nu necesită bani sau putere, că numai o schimbare de atitudine. Deci, de ce nu pot obține asta?

Aha, pentru că nu e vorba de obținut, poate de atins, d u nu printr-o preocupare excesivă. De aceea am eșuat m 11ci iii, așteptându-mă ca ceilalți să fie într-un anume fel și încercând să-i împing și

să-i conving să meargă în acea direcție. Lucrurile bune par să se întâmple ¡11 timp. Starea de sentiment împlinit este atinsă mai ales când nu plângi după ea. Dacă aș putea să renunț la stereotipuri, aș putea vedea noi posibilități într-o relație.

Încep să îmi conturez o părere despre ceea ce vreau. Pentru început, vreau să nu fac nimic, „să continui ceea ce nu este indiscret", spune filosoful chinez Lao Tzi. De când am plecat, sunt într-o stare în care vreau să aștept și să văd, în loc să fac și să direcționez. Trăind în mijlocul naturii, am învățat demnitatea existenței simple, fără niciun motiv. Locuind în căsuța aceasta fără niciun fel de învălmășeală, numai cu lucrurile esențiale, am reușit să descopăr mai mult în mai puțin.

Vorbind de mai puțin, trebuie să găsesc niște haine decente pentru petrecere. Dulapul meu gol arată jalnic. Am un costum cu pantalon din velur verde, câteva perechi de jeans kaki și albaștri, un blaizer din tweed, o fustă-pantalon în carouri și, ascuns sub o sacoșă de plastic, venit tocmai de la curățătorie, costumul din crep negru, de care aproape că uitasem. Perfect, mă gândesc, dezbrăcându-mă și probând pantalonii, descoperind că era imposibil să mă închei la nasturi. Drace! Nu mi-am dat seama că mă îngrășasem, dar, trăind acoperită de atâtea rânduri de haine și mâncând tot ce pofteam, s-a adăugat, evident, niște grăsime nedorită. Intrând acum în panică, temându-mă că nimic nu mi se mai potrivește, încep să combin diferite piese vestimentare, într-un efort de a pune ceva cap la cap, luându-mă de câteva ori căldurile în timpul acestui proces. Până acum nu avea importanță cum mă îmbrăcam și nu-mi plăcea că, dintr-odată, sunt îngrijorată de acest lucru. Din fericire, pantalonii din velur cu elastic în talie se potrivesc bine cu un pulover cu guler șal. Câteva bijuterii și voi fi foarte

prezentabilă. Pfui! Acum să ne întoarcem la liniștea anotimpului.

Bunica mea spunea de obicei: „Când mâinile sunt ocupate, spiritul se ridică deasupra mișcărilor agitate ale minții.” Trebuie să fac cozonac, tarte, sos Newburg[10] și fursecuri. Cum ar fi un decembrie fără aroma de scorțișoară, nucșoară și cuișoare? Mă duc după oală, pun în ea niște cidru vechi, adaug condimentele preferate și le las să clocotească pe sobă, pentru a degaja aroma după care tânjeam.

Apoi pun CD-ul de Crăciun al lui Pavarotti, deschid o sticlă de vin și de-acum înainte aleg fericirea în locul principiilor. Dacă ai prea multe principii, vei sfârși de fiecare dată într-o izolare splendidă. Acum e momentul să las în urmă trecutul mă simt puțin ca Scrooge[11] care a avut o revelație –, nouă, și fericită, și recunoscătoare pentru cele câteva valuri de adevăr.

7

Mări tăcute, nopți tăcute

Crăciun

Pentru câteva zile, o dată pe an, sufletele atrofiate ale adulților se umplu din nou de spiritul care inspiră înțelepciunea nebunilor și a copiilor.

Michael Harrison,
The Story of Christmas

Este ajunul ajunului Crăciunului. El o să ajungă aici în câteva ore. Am agățat o ghirlandă făcută de mine de un copac la capătul aleii și voi aprinde lămpi cu kerosen și lumânări înainte de sosirea lui. Sunt nervoasă, temându-mă că mă voi întoarce la rolul de soție tocmai când mă obișnuisem să fiu fericită singură. Am gătit mâncarea noastră tradițională într-o orgie absolută de spirit casnic, pentru a ne satisface simțurile, dar și pentru a ne înmuia sufletele. Hrana spiritului pentru Crăciun – îmi place cum sună asta. Dându-mi seama că vom trăi numai vreo șaptezeci sau optzeci de Crăciunuri în viață, m-am hotărât să mă bucur de acesta în felul meu, indiferent cine este sau nu este aici. Am citit undeva că rolul unei femei franceze este să-i satisfacă pe ceilalți, dar în același timp să se satisfacă pe sine! Acest concept este nou pentru mine, că propria mea bucurie este responsabilitatea mea. Numai eu o pot primi și, prin urmare, numai

eu le pot permite altora să mi-o ia. Nu și de Crăciunul acesta! Am avut destule sărbători de iarnă cenușii și acum mi-am concentrat simțurile pe bucurie.

Îi aud mașina, văd farurile pe fereastră, prin geamurile înghețate. Îmi pun haina, îmi înfășor un fular în jurul gâtului și pornesc în întâmpinarea lui. Timp de trei luni mi-am pus la încercare singurătatea. Acum sunt pusă în fața faptului de a fi împreună. E viața adevărată care își face simțită prezența, dar și o aventură adevărată, Crăciunul și noi doi singuri!

Are loc o tentativă de îmbrățișare care mă tulbură, așa că iau valiza și mă grăbesc înăuntru, reamintindu-mi că a făcut drum lung și nu și-a petrecut aceste ultime luni meditând, cum am făcut eu – sau a făcut-o? Cum e viața lui de burlac? A fost un singuratic cea mai mare parte a vieții lui. Mă întreb dacă se bucură de această singurătate. Mă voi abține să pun acum această întrebare și o să las seara să decurgă în ritmul ei.

Avea obiceiul de a inspecta fiecare centimetru al căsuței noastre de fiecare dală când venea, și nu face excepție nici în seara asta. Îi pregătesc un whisky, pe care îl ia cu el, mergând din cameră în cameră. Odată ce vede că totul e la locul lui, se așază într-un balansoar și-și sprijină picioarele lungi pe un scaun din față. I ’u stau pe canapea, cu picioarele strânse. Oftează, bea din pahar și pare destul de mulțumit. Eu sunt însă împietrită, cu mintea golită, așa că aștept să văd ce urmează. Va dura ceva timp, mă tem, până vom identifica lucrurile pline de tandrețe, vii din noi. A albit considerabil din toamnă și fața lui pare îmbătrânită și trasă. Mă întreb cum mă vede el. Arăt odihnită și cu ochii strălucind de încordare, ca în ziua în care ne-am despărțit? Cum el e zgârcit cu complimentele și criticile, probabil nu voi afla asta niciodată.

Băutura lui se duce repede și mă ofer să-i mai torn un pahar. „Te rog”, spune, când mă duc țâșnind după gheață, lăsând în urmă povara tăcerii. Tăcerea este un prieten bun, îmi repet, ca și cum aș repeta o litanie. Ajuta la evoluția naturală a lucrurilor. Totuși sunt nervoasă, fiind neliniștită să umplu vidul, ca de obicei, cu întrebările care mă interesează, cu bârfe, nimicuri drăguțe pe care fetele ca mine erau învățate să le rostească. Cu siguranță am avut acea imagine prefăcută de fată drăguță. Acum, cu ce va fi înlocuită drăgălășenia? mă întreb.

— Ce faci? întreb. Pe bune.

— Lucrurile sunt în ordine, zice el amabil. Am intrat într-un club de sănătate, joc tenis pe teren acoperit, încercând să reduc asta – arată spre burta lui. Este de vină numai mâncarea frugală, din semipreparate, din fața televizorului.

Simt un val de vinovăție; a atins coarda maternă din mine. Dintr-odată, vreau să gătesc pentru el, să-l trimit înapoi cu un frigider plin de caserole.

— Ar trebui să vii și tu într-un weekend. O să-ți placă unde stau eu, continuă, chinuindu-mă cu descrierea. Este o cazarmă veche care arată de parcă ar fi fost proiectată de Ralph Lauren.

— Poate luna viitoare, răspund, încercând să fiu amabilă, acum că tot am terminat lucrul la piața de pește.

— Piața de pește, spune el. Joan, specialista în pește! Are inima ușoară când își manifestă sarcasmul, și pare, de fapt, fascinat. Ce faci acolo? întreabă și pune și mai multe întrebări, de parcă este într-adevăr intrigat de pescari, de apă, de tot.

Ne comportăm foarte bine, conversația nu este artificială sau planificată. Mă gândesc ce plăcut este când doi oameni încearcă să fie amabili unul cu celălalt!

— Mai vrei un pahar cu vin? mă întreabă, observând că paharul meu e gol. Dau din cap și se duce să aducă sticla.

Gândurile mele zboară la o prietenă care a pregătit călugărițe pentru ritual. „Când au început Comuniunea”, mi-a explicat ea, „ele luau cupa fără niciun fel de gând, pur și simplu ca pe un obiect care trebuie să fie folosit, nu considerat drept ceva sfânt. Ce trebuiau să învețe era importanța dezvoltării unei relații cu lucrurile liturgice și implicare lor în acestea. Numai atunci ceremonia are un sens.” Când o ascultam, nu puteam să mă abțin să nu-mi imaginez cum ar fi fost dacă m-aș fi uitat la oamenii de care eram foarte apropiată ca la ceva sfânt și să-i tratez cu același respect. Aceste gânduri îmi trec prin minte până când se întoarce. Încerc să privesc mai adânc în inima lui, la ființa umană din spatele rolului de soț, tată, educator. A-l vedea dincolo de preocupările zilnice ale oamenilor permite unui fel de autenticitate a spiritului să plutească prin cameră. Orice duritate pe care a adus-o cu el pare să se topească. Poate va reuși să găsească un teren neutru.

După masă propun un joc de cărți. Spune că este obosit și că e pregătit să meargă la culcare. Simt deja primul val de respingere. Obosit, pentru mine, a fost mereu sinonim cu plictisit. Totuși, sunt de acord, este târziu. Suflu în lumânări și mă îndrept spre etaj, întrebându-mă dacă vom dormi în același pat. Mă pupă ușor pe obraz și se duce în camera de oaspeți. Vântul urlă. Ilară, în spatele pereților noștri subțiri. Mă gândesc la sex. Deși nu sunt deloc sigură dacă îmi doresc asta. Să fie o altă femeie? Să aibă vreo legătură cu iubita lui din colegiu, care păstrează mereu legătura cu noi, sau cu femeia căreia i-a trimis flori anul trecut, din greșeală factura ajungând la mine? Oftez și mă duc în ceea ce a devenit camera mea, îndepărtând aceste gânduri. A fost o seară plină de evenimente, o seară care ar fi putut să fie dură, dar a fost plăcută. Poate că de vină este Crăciunul.

S-a trezit cu mult înaintea mea. Aud scârțâitul lopeții care încearcă să taie drum în stratul gros de zăpadă. Mirosul cafelei se simte în toată casa și, pentru prima dată în aceste luni de zile, nu a trebuit s-o fac eu. Mi-a lăsat o cană pe noptieră, un vechi obicei. Am și uitat cum era. Casa este caldă. Pot auzi buturugile sfârâind în foc și mai lenevesc în pat puțin, înainte de a mă îmbrăca și a coborî. El este încă afară, așa că bat în geam și-i zic bună dimineața.

Este înnorat, dar nu mai ninge. Pregătesc un mic dejun cu costiță și ouă. După cea de-a doua cană de cafea, spun:

— Vrei să mergi pe plajă?

Se uită la mine:

— Cred că glumești.

— Nu, vorbesc serios. Nu am fost niciodată pe plajă după o furtună de zăpadă. O să fie o aventură!

La începutul căsătoriei noastre cita mereu un vers din *The Matchmaker*[12], despre importanța faptului de a avea aventuri.

— Drace, de ce nu? spune el, surprinzându-mă.

În câteva minute suntem în mașină, patinând pe drumul înghețat. Nu pot să cred! Urăște frigul, merge la plajă numai în cele mai bune condiții. Poate gestul lui este o ramură de măslin, poate este pregătit pentru ceva, poate că jucătorul din el nu vrea să renunțe la îndrăzneala de a merge mai departe. Indiferent care e situația, am plecat și natura pare să genereze într-un anume fel unitate.

Țin strâns de volan. Când ajungem pe plajă, pe poteca îngustă care se conturează printre dune, ne îndreptăm spre marginea lumii mele. Unii spun că următoarea oprire este Portugalia! Sunt sigură că se gândește că mi-am pierdut mințile din moment ce conduc pe nisipul pe jumătate înghețat. Spune deci:

— Dacă ne împotmolim?

— Fac des asta, spun. Vremea a fost foarte rece în ultima săptămână, o să fie bine.

Totuși, simt că nu e în apele lui. Ca de obicei, tot eu sunt precaută din cauza vântului, în timp ce el se joacă bine-mersi. Suntem acoperiți de o lume albă, straturi după straturi de zăpadă s-au așezat încet pe vârful dunelor, făcându-le să semene cu niște bezele. Îmi manifest încântarea față de această maiestuozitate, sperând să obțin un răspuns și din partea lui, un fel de aprobare.

— Să ne oprim aici? îl întreb.

— Cum vrei, răspunde el, neasumându-și nicio responsabilitate.

Ne oprim într-un loc destul de lat pentru a putea întoarce mașina.

— Hai, zic, dornică să cobor și să explorez.

Totul e liniștit, chiar ciudat, parcă e o fundătură a lumii, dar strălucitoare și frumoasă. Merg înainte, convingându-l să vină spre vârful dunei. În fața noastră se întinde Nantucket Sound[13], care se profilează ca un câmp deschis, ca un peisaj de iarnă, înghețat, cu țurțuri decorându-i suprafața, arătând precum coamele înspumate ale valurilor pe o mare agitată, vara. Nu am mai văzut niciodată așa ceva, un curs de apă de regulă agitat, acum un tablou tăcut, o natură moartă – oceanul părând a fi nemișcat și înghețat, ca și căsnicia noastră. Pericolul, cred, stă în refuzul de a accepta că este înghețat, păstrând ascunsă lipsa satisfacției, astfel că într-o zi ajungi să te trezești în mijlocul unei suprafețe înghețate fără să știi când se va sparge gheața și se va topi.

Pot spune că el e mai puțin mișcat. Are o privire detașată care îmi arată că se gândește la altceva, nu este aici cu mine. Îi iau mâna și-l trag mai aproape de mal. Constatăm cu uimire că nu e înghețat de tot. Straturi subțiri de gheață se mișcă ușor în ritmul mareei, o vălurire subtilă. Această mare care se mișcă cu încetinitorul, de regulă urlând, acum șoptește. Aud de undeva un pleoscăit liniștit, de

sub suprafața de gheață, care sună ca foșnetul unei rochii din tafta. Apoi observ o focă, nu înotând, ci stând ridicată pe un banc de gheață, mișcându-se în ritmul apei.

— O vezi? zic, arătându-i-o cu o mână, strângând cu cealaltă mâna soțului meu. Își scutură surprins mâna. Un zâmbet timid i se citește pe față. Pentru o clipă parcă am fi niște suflete înrudite. Apoi o pală de aer arctic și o pală de zăpadă ne întrerupe încântarea noastră de moment.

— Mă întorc, zice el. Stai cât vrei. Știu că îți place.

Dispare în vârtejul de fulgi de zăpadă, părând o fantomă pe o carte poștală pictată cu umbre.

Când mă întorc din nou spre mare, observ două vase și o barcă prinse în gheață. Vor rămâne așa până se va topi gheața. Proprietarii lor nu le mai pot elibera din strânsoarea gheții, așa cum nici eu nu-mi pot dezgheța căsnicia. Mi-am reamintit să rămân pur și simplu *în* spiritul sărbătorii și să nu mă mai joc de-a Dumnezeu. În timp, mareea va reveni și dezghețul va înlocui frigul arctic. Pornesc înapoi spre mașină, gândindu-mă că sunt multe lucruri de luat de pe vasele înghețate și de pe mările acoperite de gheață.

Un văl de zăpadă acoperă tot ce se află dincolo de mine. Sfioasă, nesigură, îmi pun un picior în fața celuilalt, nu ca în ziua nunții noastre, când mă aștepta în fața altarului, pe atunci zâmbind și cu lacrimi în ochi. Acum este ascuns în spatele unei mașini cu parbrizul aburit și a unei pături de zăpadă. Imaginea este la fel de tulbure ca și viitorul nostru. Dintr-odată, sunt melancolică și obosită, dar totuși îmi mai fac timp pentru o ultimă poftă, făcând un înger în zăpadă[14], dând din mâini și din picioare în timp ce mă uit la cerul alb, făcând o clipă pauză, în speranța că-l voi auzi pe înger vorbind.

— Ce faci, femeie nebună? mă strigă din mașină, cu o voce uimită, dar amuzată.

— Nu vezi îngerul meu? spun, ridicându-mă ușor din acel loc, pentru a nu distruge urmele.

— Vino aici, unde este cald! spune el, deschizând ușa și dând jos zăpada de pe scaun.

Îi sunt recunoscătoare. A pornit motorul și în mașina e cald. Îmi scutură tare umerii, încălzindu-mă în timp ce dinții îmi clănțăne. Când plecăm, reușesc să fac o întoarcere dificilă și aduc mașina înapoi pe urmele înghețate de mai înainte. El e într-o dispoziție mai bună.

— Te-ai schimbat, știi? spune el, iar observația vine hodoronc-tronc. Vreau să spun că, într-adevăr, te-ai schimbat.

— Cum așa?

— Nu știu cum exact, continuă el, dar ești mai liberă. Asta este, ești un spirit liber! E foarte bine! spune el, sunând melancolic, ca și cum ar fi dorit același lucru și pentru el. Cum ai reușit?

— Nu prea ai de ales dacă locuiești aici, zic. Sunt puține distracții, aproape că nu există oameni. Am fost obligată să-mi fac prieteni din afară. Te face să fii puțin sălbatic.

Ieșim de pe partea dificilă a drumului, îndreptându-ne spre parcare, când mă roagă să opresc mașina:

— Dă înapoi, numai puțin.

Sare afară, alergând spre o mică pădurice, cu fularul fluturând, cu părul în vânt. Când revine are în mână un pin amărât.

— Nu crezi că avem nevoie de un brad? mă întreabă, înainte de a îndesa copăcelul în portbagaj. Asta îmi aduce aminte de cum suntem noi acum.

Râdem amândoi. Un gest spontan și vidul începe să se umple.

— Dar nu avem ornamente, zic.

— O, da, avem, zice el, scoțând o mână de scoici din buzunar. Le-am adunat când te plimbai.

Împreună și separai facem ca lucrurile să fie ca înainte – un Crăciun încropit, în curs de devenire.

Și așa, ziua trece repede, ca majoritatea ajunurilor Crăciunului. Sunt multe de făcut, chiar dacă acum e numai pentru noi doi. El este ocupat cu împodobirea pomului, în timp ce eu pregătesc masa și cozonacul. Sunt moduri diferite de a te ascunde de celălalt și am tot reușit să facem asta în trecut – să fim ocupați, cu capetele în cărți, alături de alți oameni, dar azi, deși avem de lucru fiecare separat, colaborăm. Mă simt la fel de jucăușă ca și foca aceea încrezătoare, care se tot scufunda nestingherită ici și colo, bând grog fierbinte și fredonând refrene de sărbătoare. Mi-am consumat până la urmă toată disperarea? Este oare o pierdere irecuperabilă?

Bradul este pus într-un ghiveci de flori plin cu nisip, îl privesc cum se chinuie să agațe scoicile. Mereu a avut sarcina să se ocupe de lumini, în timp ce băieții puneau globurile.

— Vrei să te ajut? întreb.

— Degetele mele nu sunt așa de flexibile ca ale tale, răspunde el.

Pare bucuros că scapă de grămada de scoici și de ghemul de sfoară.

— Deci care este programul din seara asta? întreabă, și mă enervez brusc. De ce e mereu sarcina mea să creez evenimentul și cadrul? Cred că vrei să te duci la biserică, adaugă el.

Ce afirmație stupidă, mă gândesc. Ajunul Crăciunului și biserica sunt sinonime, nu? De ce trebuie să întrebe? De ce nu știe ce vreau?

Aș putea transforma întrebarea lui într-o ceartă, dar nu o fac, nu în seara asta.

— Este o biserică drăguță în apropiere, zic, un loc simplu. Nici nu avem unde să ne punem hainele.

Ia o gură din grogul lui fierbinte. Pare în ordine pentru el. Ne hotărâm să mergem devreme la slujbă, lăsând cina pentru mai târziu.

Chiar și în cele mai bune condiții, intrarea în biserică în ajunul Crăciunului mă liniștește

deoarece îmi aduc aminte de cele mai frumoase și mai strălucitoare momente de sărbătoare. Dar în seara asta se pare că va fi un prilej care ar putea ajuta la scoaterea la lumină a copilului din mine. Mă înec încă de la primele versuri ale lui *O Come All Ye Faithfull*[15], cuvintele lui sugerând că toți vom fi „bucuroși și triumfători", dar îmi revin rapid când o văd pe Fecioara Maria trecând pe lângă stranele noastre, cu adidași în picioare, cu o bucată de gumă de mestecat în gură și cu un prunc Isus în mâini de parcă ar fi fost mamă de când lumea! în spatele ei vin cei trei crai și o regină, păstorii în halate de baie asortate și niște pescari cu pelerine de ploaie și undițe, o scenă obișnuită pentru niște copii care nu știu nimic despre pustiul din Orientul îndepărtat, însă știu mult mai multe despre oceane și pește.

Aveam nevoie de ceva care să-mi scuture apatia, iar scena ieslei a reușit să o facă. Este din ce în ce mai bine când îi văd pe tovarășii lor căscând, uitând de rolul lor, și pe micul băiețel care, când luminile au scăzut și lumânările s-au stins pentru *Silent Night*[16], a exclamat tare: „Este Crăciunul!" Fiind așa de dezarmată, cu garda jos, încântarea băiatului eliberează, în schimb, copilul din mine.

Ieșim înainte de binecuvântare, nedorind ca momentul să se evapore în luminile strălucitoare și din cauza oamenilor care încep să vorbească. Bag fluturașul în buzunar, pentru a citi și reciti rugăciunea din seara aceasta:

> „Iartă-ne drumurile noastre prostești
> și rătăcitoare. Deschide-ne pe noi din nou,
> fă-ne să fremătăm și pune-ne în mișcare
> pentru a crește…"

Obrajii îmi ard de la căldură și, după întoarcerea acasă, deasupra căsuței noastre se așternsentimente simple de tandrețe. Facem schimb de daruri: îmi oferă cerceii de diamant ai mamei lui, modificați pentru a se potrivi la urechile mele, un panou cu cărți de vizită ale unor femei care au reușit, cu un spațiu lăsat pentru cartea mea de vizită, și o focă de ceramică având în jurul gâtului o ghirlandă de Crăciun. Îi dau o simplă acuarelă cu casa noastră din New York, cu băieții care joacă baschet pe alee și cu pisica noastră pe veranda din față.

Până și conversația noastră este presărată de spiritul Nașterii Sfinte. Când face o remarcă despre căsnicia noastră nereușită (un fel de glumă), îl opresc înainte de a ajunge până la capăt și spun:

— Relația este cea care a avut de suferit, căsnicia a fost un succes. Uită-te la ce am reușit să facem împreună: oamenii cu care am intrat în contact, am crescut doi băieți care au curajul să-și asume un angajament în epoca în care nu se mai iau angajamente, suntem niște copii buni pentru părinții noștri – trebuie să mai adaug și altele?

Am fost eliberați temporar de tensiune, ca și cum mareea s-a schimbat și apa ar fi năvălit să ne stingă pe amândoi, chiar la timp. Dar totuși ar fi fost o prostie dacă aș fi sărit în mașina lui și m-aș fi întors acasă. În timp ce Crăciunul a fost un dar, noul an și deciziile lui rămân o provocare. Nu vreau să revin în locul în care am fost, ci să salut necunoscutul care am putea deveni.

8

CU PICIOARELE UDE

Ajunul Revelionului

Fiecare 1 ianuarie care vine este
o piatră de hotar imaginară și,
în același timp, un moment de răgaz, pentru
gânduri și meditație, dar și un punct de plecare
pentru un nou efort în călătoria noastră.
Omul care nu-și propune măcar să fie mai bun
în acest an față de cel care a trecut trebuie să fie
într-adevăr ori foarte bun, ori foarte rău.

Charles Lamb

Este prima noapte a noului an și ultima noapte a celui vechi și mă aflu în centrul orașului, având numărul 76, înconjurată de circa o sută de alergători slabi și amărâți, așteptând cu încăpățânare să înceapă cursa de trei kilometri. Ce-l îndeamnă pe un ipohondru neatletic, supraponderal, între două vârste, să facă acest lucru? Probabil că de vină e reclama făcută acestui eveniment pe care am tot văzut-o, care m-a provocat să sărbătoresc noul an și să mă regăsesc într-un altfel. Știu de ceva vreme că trebuie să încep să mă gândesc și la trup, și cursa aceasta pare să-mi ofere un punct de plecare perfect.

Nu numai că este un cros, dar, ca element distractiv suplimentar, este și un bal mascat. Sunt îmbrăcată într-un trening roșu, cu o față de masă

de Crăciun atârnată pe spate, de parcă aș fi Scufița Roșie. Chiar am luat pe drum un coșuleț pe care îl țin în mână și am pe cap o bonetă. Nici nu mai are rost să spun că arăt ridicol. Alergătorii cei mai experimentați sunt îmbrăcați în accesorii jalnice, cum ar fi șepci de baseball, au insigne pe tricouri și ochelari cu nasuri de plastic; nimic care să le împiedice abilitățile de alergători.

Nu am mai alergat niciodată până acum și sunt mai mult decât conștientă de asta. Îmi mișc trupul greoi mai într-o parte a mulțimii, ca să-mi pot da seama cum să alerg, să fac comparații cu alți alergători, să-mi văd imperfecțiunile, să le invidiez condiția fizică, să le observ adidașii uzați. De câteva ori mi-am adus aminte că mă simțeam bine în trupul meu, când aveam trei sau patru ani, rotunjoară și făcând gropițe, sau în timpul sarcinii, când lipsa liniilor și a curbelor era acceptabilă. Dar imediat după ce am dat naștere copiilor, abdomenul meu s-a făcut dintr-unul bine întins, unul moale ca o cocă și am început din nou să-mi urăsc trupul. Nu are importanță că vergeturile pe care le port acum cu mândrie au pe ele imprimate numele copiilor mei sau că tocmai am terminat de conceput și de creat o viață nouă! Tot ce se reflecta în oglindă erau sânii căzuți, talia abia vizibilă, o siluetă în formă de pară care nu mai era sexy sau atrăgătoare.

Ei bine, azi mă aflu aici pentru a mă confrunta cu neglijența mea grosolană și pentru a acoperi prăpastia dintre minte și trup. Mă retrag spre un aparat de taxare din parcare pentru a mă sprijini de el în timp ce fac niște exerciții de încălzire. În fiecare an luam hotărârea de a-mi lucra trupul, dar entuziasmul pălea de regulă la sfârșitul lui ianuarie. Anul acesta pare altfel, totuși, și nu mai intenționez să-mi ascund sentimentele și aspirațiile în ceea ce privește grăsimea. Vreau să mă simt bine în pielea mea și să zbor. Sunt într-o cursă contra cronometru. Trebuie ca și trupul să mă

ajungă din urmă, să-mi pună la încercare voința și rezistența.

Tocmai atunci, când îmi întindeam piciorul spre spate, genunchiul drept a cedat. Încep să tremur în urma unui spasm, înghețând o clipă, permițând încheieturii să se relaxeze înainte de a lăsa jos piciorul.

Doamne, am pierdut multe! Ar fi trebuit sa mi iubesc trupul mai mult înaintea acestei curse. Dar lui am fost învățată să-mi văd aptitudinile fizice. Și mama, și bunica mea își stabileau niște limite pentru trupurile lor (sau erau fixate pentru ele?). Doamne, când au născut, erau total sub influența medicamentelor, și doi lorii n-au luat nicio măsură pentru a le lucra trupurile. Imaginează-ți, au negat singurul moment cu adevărat glorios, când trupul unei femei poate străluci eu adevărat. Nu e de mirare că strămoșii mei mi-au dat așa de puțin sprijin în ceea ce privește propria înfățișare.

Am încetat să-mi mai folosesc trupul după perioada șotronului din viața mea, am evitat orele de sport pentru că nu voiam să-mi ciufulesc părul sau să transpir din abundență, lucru care era considerat nefeminin. Trupul meu a devenit un străin pe care am ales să nu-l cunosc. Deși atașat de el, ca o pereche de gemeni siamezi, nu i-am acordat atenție, fiind dezgustata de felul în care miroase, acoperindu-i erupțiile, negându-i efluviile. Trupul meu a devenit un fel de bucată de granit care trebuia să fie modelată pentru a primi o formă acceptabilă. Mi-am îngropat temerile și emoțiile nesoluționate în mușchi și încheieturi, care acum mă dor din cauza atrofierii.

Diferiții doctori pe care i-am consultat de-a lungul timpului au contribuit și ei la aversiunea față de trupul meu. Un medic internist, după ce a ascultat murmurul funcțional al inimii, m-a trimis să fac teste de sute de dolari din care a reieșit că nu am nimic serios, cu excepția unei stări avansate de anxietate. Apoi obstetricianul mi-a spus să-mi

încrucișez picioarele când eram în ultima etapă a travaliului, în timp ce el aducea pe lume, în patul vecin, niște gemeni. Și pediatrul copiilor mei, căruia îi plăcea să le pipăie pe mamele pacienților lui de câte ori veneau la cabinet. Acești bărbați cu greu puteau manifesta un sentiment de încredere în trupurile lor sau în al meu. După un timp, pur și simplu am început să neg că am un trup și nu m-am mai dus la doctor, fapt ce a dat apă la moară unui alt tip de negație, mai insidios, care a dus la mai puțină îngrijire și protecție.

Dar, după aceea, trupul a început să-mi trimită mesaje, transmițând indicii despre nevoile lui prin oasele și carnea mea. Primele semne mi-au atacat mijlocul, forțându-mă să stau în pat zile întregi, până treceau spasmele. Apoi erau dureri de cap frecvente, care apăreau de fiecare dată când eram obsedată sau nerealistă în ceea ce privește termenele limită. Și, în cele din urmă, zona zoster care mi-a apărut pe coaste și pe șolduri și se contura de fiecare dată când sufeream o pierdere sau o respingere. Ani de negare, la care se adăuga o durere crescândă, m-au făcut până la urmă să iau în seamă toate aceste semne, ca un copil care mă trăgea de mânecă făcându-mă atentă. Trupul îmi spunea să nu mai trăiesc în felul acesta și să încep să îmi conturez un alt mod de viață. Cred că acesta este motivul real pentru care mă aflu aici, tremurând în frig, alegând să fac ceva ridicol sau, cel puțin, destul de jenant. Trebuie să-i dau corpului meu o minte a lui, să ridic restricțiile pe care le-am stabilit, să încerc măcar o dată să-l tratez ca și cum ar fi fost în ordine, normal, indiferent de ce înseamnă asta.

Mă trag înapoi în mulțimea de alergători și-mi ocup o poziție în lateral, cam în spatele grupului. Ziua îmi aparține, o trăiesc sau nu, tot a mea rămâne. Și apoi realitatea asta matematică: am cincizeci de ani. O vi am mare noroc dacă ajung la optzeci. Mi-au mai rămas 160 de luni!

Chiar în acel moment se aude pistolul de stan și am tentativa de a renunța, cu mușchii tremurând, apelând la un mers progresiv, ciudat. Dar, la auzul încurajărilor venite din mulțime care alimentau febrilitatea momentului, am devenit în curând ca un cal de i iii se care dorește să alerge iute, urmărind liderul. Prima jumătate de kilometru este o coborâre progresiva, slava Domnului, dar extrem de solicitantă. Fac o încercare jalnică de a continua, cu stomacul încordat, spatele drept, cel puțin cât mulțimea se uită la mine. Dar în câteva minute trupul meu își spune cuvântul după tratamentul la care l-am supus și în urma neglijării; tendoanele nu se mai întind și mușchii mei de la genunchi au din nou crampe. Când iau colțul la intersecția dintre Main Street și School Street și zăresc dealul pe care trebuie să-l urc, îmi spun că nu pot s-o fac.

Totuși, atenția îmi este distrasă de la durere, din cauza junglei de trupuri din jurul meu. Mă concentrez asupra feselor care se ridică și saltă cu fiecare pas, observ sânii maturi, legănându-se, ai femeilor masive, și stomacurile netede ale celor slabe, minunându-mă cum își pot adăposti măruntaiele în niște învelișuri așa de zvelte. În schimb, eu alerg în trupul pe care îl merit și abia acum simt gravitația care mă apasă, centimetrii de grăsime care alunecă dinspre stomac spre pelvis, apoi spre pulpe, după care se instalează în picioare, făcându-le să arate ca și cum ar fi niște pungi de zahăr de 2,5 kilograme.

Îl urmez pe cel din frunte, pe cei mulți din frunte și până acum cei mai mulți m-au depășit deja, în timp ce eu mă poticnesc și încetinesc, ca și cum m-aș târî. Este o ușurare să alerg singură, nu mai e vorba de niciun fel de comparație, nu mai e vorba de nicio competiție.

Urăsc competiția. Odată așteptam să apar la o emisiune la televiziune pentru a promova o carte despre care eram sigură că nu va avea succes, când

m-am uitat pe monitor și am auzit o altă autoare spunând despre cartea ei că deja a vândut cinci sute de mii de exemplare. M-am întors spre necunoscuta de alături și am întrebat-o: „Cum mai pot eu să intru după ea?” Ea m-a prins de umeri, s-a uitat fix în ochii mei și a spus: „Nu te compara cu nimeni!”

Bine. Bine. Deci nici astăzi nu mă voi compara cu nimeni, o să-mi găsesc stilul propriu. Dar iată că vine un alt deal! Credeam că orașul ăsta blestemat este plat! Numai când ajungi pe drum, cu picioarele pe asfalt, începi să fii conștient de teren. Sunt presată de nevoia de .1 abandona, pe măsură ce sângele îmi transmite mesaje de-a lungul punctelor de puls și cred că o să mor. Singurătatea alergătorului de cursă lungă începe să-mi fie evidentă. Ce idee tâmpită am avut!

Dar, ca o femeie care e aproape să nască, și care încă nu vrea să o facă, sunt confruntată cu realitatea faptului că trebuie să termin ceea ce am început. Trag în piept o gură de aer rece, gândindu-mă că mă va răcori în interior, și alerg în continuare. O polițistă în mașină mă încurajează: „Bravo!”, strigă ea, apăsând pe claxon și făcându-mi semn cu farurile. Se gândește, probabil, la vârsta mea, la faptul că sunt ușor supraponderală. Poate că și ea dorește să fi alergat. Cum am simțit încurajarea ei, mă hotărăsc să continui pentru amândouă. Dau din cap spre ea și îi fac semn cu mâna, uimită că mai am destulă energie pentru asta, și cred că nu pot *deveni* ceva dacă nu *fac.* Apoi, cuvintele din cartea mea preferată pentru copii, *The Little Engine that Could*, îmi vin în minte și-mi transmit un îndemn subtil: *Cred că pot, cred că pot.*

Mi-am pus prea multe haine, plus un trening. Chiar și așa, sunt sigură că transpirația mea se va transforma în curând în țurțuri de gheață ce vor atârna de la subsuori și de pe buza superioară. De unde să știu că, dacă alerg la 12 grade, o să mă

înfierbânt? Relaxează-ți umerii, Joan, întinde-te un pic, uită de spate și respiră. Ce glumă proastă îi fac acestui trup! Un corp îndesat nu se poate relaxa dintr-odată. L-am ținut înlănțuit și constrâns așa mult timp, încât, eliberat dintr-odată din legăturile lui, a ajuns să fie spastic. Nu poți ca brusc să-i poruncești trupului tău să facă ce îți trebuie ție într-un anumit moment; o relație trebuie să fie dezvoltată. Trebuie să mă împrietenesc cu acest străin care-mi vorbește gemând, scârțâind și oftând, revenind la viață după treizeci și cinci de ani de hibernare, o femeie întoarsă pe dos, intrând abia acum în contact cu ceea ce fusese odată invizibil.

Oboseala adevărată se instalează, dar există îndurare. Zăresc linia de finiș, îmi trag umerii înapoi, îmi ridic bărbia spre cer și-mi relaxez șoldurile. Când mă năpustesc spre sosire, primesc deodată un avânt de energie și nu mai simt efortul și tensiunea de la start.

Apoi totul s-a terminat. Mă îndrept spre o bancă din apropiere, auzind rapid aplauze adevărate de la ultimii spectatori, și mă prăbușesc. Epuizată, tușind din cauza răcelii din piept, încerc să respir din nou ritmic. Dacă am intrat în această cursă pentru a scăpa de apatie, cu siguranță am reușit.

Am obținut o victorie ciudată. Ce a început ca o provocare devine acum un pas înainte. Tata îmi spunea mereu că, dacă nu a fost greu, înseamnă că nu a fost corect. Acum am de ales: să mă bucur de această zi sau să fiu victimizată de ea. Darul pe care îl primisem era de a avea șansa de a merge dincolo de limitele mele perceptibile. Am avut încredere în necunoscut, m-am sprijinit pe un trup de care am fost învățată să mă tem și acest lucru m-a surprins cel mai mult. Ar trebui să renunț la ideea de a avea un corp modern sau unul olimpian. Vreau doar un corp care funcționează, care este rezistent și flexibil, care poate urca pe un munte,

care poate purta în spate nepoți, care poate fi plin de viață și de energie chiar și după o zi grea.

O paradă zgomotoasă se adună în parcul de alături, o mulțime pestriță de petrecărești ce au în mâini căni și oale, fluiere și bețe. Vor face un zgomot infernal, având ca scop alungarea a tot ce e vechi, demonii cei vechi, ca să facă astfel loc noului. Am senzația că tocmai am fost inițiată în a doua jumătate a vieții mele, trecând pragul trecutului, îndreptându-mă spre frontiere necunoscute, care inevitabil mă vor conduce spre mine însămi.

De regulă mă simțeam tristă în ajunul anului nou, ținându-mă strâns de cel vechi, nedorind niciodată să se încheie. Am evitat din același motiv să-mi iau la revedere, ținându-mă cu dinții de ce fusese, pur și simplu pentru că era *cunoscut*, în timp ce viitorul era *necunoscut* și, deci, generator de îngrijorări. Ce multă teamă mi-a controlat viața! Gata cu ea!

Obrajii îmi ard și degetele mă înțeapă. Intru într-un bar și comand cidru fierbinte, de data asta simțindu-mă foarte confortabil printre străini. Îmi bat ușor coapsele și promit să renunț de acum încolo să mai gândesc negativ, încântată de hotărârile mele din ajunul anului nou, ridic paharul și-mi urez să fiu mare, frumoasă, feminină și să mă schimb mereu, îmi promit să lucrez asupra oaselor și a cărnii mele. În fond, oasele devin ca noi dacă sunt lucrate, pielea se retrage pentru a face loc unei cărni proaspete, mușchii se întind și-și recapătă forța. Cu adevărat am revenit în rândul oamenilor.

9

Învăluită în ceață

Februarie

Mă trezesc din somn, și mă trezesc încet,
Îmi simt destinul în lucrurile de care nu mă tem.
Învăț mergând încotro trebuie să merg.

Theodore Roethke,
The Waking

Stau, la masa veche de bucătărie, șubredă, a bunicii mele, bând a treia cană de cafea după cel mai important moment al zilei mele – o plimbare stimulatoare pe jos de 7 kilometri. În general, sunt mulțumită în timpul plimbării, având ca singure obiective să-mi iau pulsul și să încerc să-mi depășesc recordul de ieri. Activitățile de început, mijloc și sfârșit mă stimulează și-mi oferă puțină adrenalină, dar, când se termină, dispoziția mea e la pământ. A nu avea niciun obiectiv clar îmi îngreunează spiritul și apoi se instalează letargia, oprindu-mă de tot.

Este o călătorie mai singuratică decât mă așteptam. În ultimele zile am petrecut nenumărate minute privind nisipul cum curge într-o clepsidră – durează cincisprezece minute să se golească o parte, după care întorc clepsidra și privesc cum procesul se reia. Mă limitez la a privi timpul cum se scurge pe lângă mine.

Scuza mea pentru blocajul de azi este furtuna de zăpadă care a venit acum două zile, punând la

pământ atât cablurile electrice, cât și cele de telefonie. De regulă îmi plăceau zilele în care ningea de pe vremea când copiii erau mici – când mai leneveau în pat pentru încă o oră, când îi ademeneam la bucătărie cu miros de șuncă prăjită și de clătite. Dar să fiu singură și blocată într-o fundătură de drum pe care orașul nu o deszăpezește nu este deloc așa de amuzant, mai ales de când lemnele de foc sunt din ce în ce mai puține și a trebuit să învăț să fur de la vecini. Am încercat să tai un copac căzut în pădurea din spate, dar lumina nu ținea suficient demult pentru a tăia cantitatea de lemne de care aveam nevoie pentru a menține focul aprins în sobă măcar o noapte întreagă.

Anxietatea mea crește cu fiecare zi – totuși, ce doream să demonstrez cu această jumătate de an de recluziune? Pun punctele finale la două cărți pentru copii, dar după aceea viitorul meu profesional este nesigur. Colaboratorul meu de doisprezece ani a plecat, s-a mutat în partea cealaltă a țării, fără să-i pese deloc sau prea puțin de reputația pe care ne-am câștigat-o sau de banii pe care i-am obținut împreună. Dacă doresc să-mi salvez cariera (lucru de care nu sunt deloc sigură), trebuie să-mi găsesc singură un alt fotograf. E ca un divorț, încă unul dintre lucrurile pierdute anul trecut, care m-a lăsat cu o durere cruntă, persistentă.

Cu siguranță, cea mai devastatoare lovitură a fost moartea tatălui meu, pe care nu am avut timp să-l plâng. Mama și văduvia ei au avut întâietate față de durerea mea. Mai mult, mi-am pierdut legătura cu singurul frate pe care l-am avut – un frate a cărui a doua nevastă nu era interesată de niciun aspect al istoriei familiei lui în care nu era și ea implicată. L-am urât pe fratele meu pentru că nu a venit la înmormântarea tatălui nostru, fapt ce a declanșat o serie de certuri care au culminat cu scoaterea mea afară pentru totdeauna din casa și

din viața lui. Având la activ un mariaj obosit, atât de multă tristețe acumulată contribuie cu siguranță la imobilitatea mea de acum. Poate că nu ar trebui să mă biciuiesc chiar așa de tare pentru că umblu dintr-o cameră în alta, ronțăind din prăjiturile vechi de la Crăciun, începând proiecte, dar neterminându-le. Vreau să am încredere în ore, dar în schimb le pierd. Nu am fost niciodată așa de apropiată de mine însămi, dar, nu știu cum, nu ne putem împrieteni deloc.

Am făcut o încercare de a mă regăsi săptămâna trecută, când am dat de o cutie de fotografii din copilărie, pe capacul căreia scria TRECUTUL. Am petrecut o zi întreagă fascinată de metamorfozele mele, împrăștiind micile fotografii alb-negru pe podeaua din sufragerie, aranjându-le în ordine cronologică, uitându-mă uneori cu o lupă pentru a citi expresiile fețelor. Până la 6 sau 7 ani par a fi simbolul inocenței, al lipsei de grijă și al uimirii: jucându-mă în zăpadă, pe plajă, în curte; cățărându-mă în copaci; agățându-mă de barele de metal ale construcțiilor din locurile de joacă; mergând pe tricicletă, mereu alături de fratele meu.

Dar apoi totul s-a schimbat – departe de casa copilăriei din Buffalo, New York, tocmai pe dealurile Pennsylvaniei, apoi încă de șaptesprezece ori, de fiecare dată eliminându-se altă bucată de istorie din viața noastră, dezrădăcinându-ne necontenit din cochilia în care ne-am format, până la creșterea permanentă a înstrăinării. Dintr-odată, cum îmi priveam viața pe podeaua sufrageriei, am văzut o fetiță cu o expresie distantă în privire, care fusese odată micuță și veselă, era acum grasă și tristă, un zâmbet forțat înlocuindu-l pe cel sincer, o expresie a feței încordată, plină de teamă, dar încă plină de curaj, ca și cum profita de orice impuls al ei pentru a-și păstra cumpătul. Până la urmă, în fotografiile din adolescență am văzut o persoană drăguță, dar rigidă, pe care nu mi-o amintesc, dar o persoană despre care știu că era teatrală. Mutarea

nu numai că m-a catapultat în zone ciudate, dar m-a și îndepărtat de o vecină, o femeie fără copii, care mă iubea necondiționat, care devenise aproape a doua mea mamă.

Mutându-mă tot timpul, trebuie să se fi produs o deplasare interioară mai profundă, astfel că, după un timp, imaginile și valorile familiare au început să se disipe. Am văzut în aceste fotografii că mă adaptasem și supraviețuisem devenind ceea ce oamenii din jur doreau să fiu, lăsând permanent cicatrici în eul meu adevărat, în ceea ce privește încrederea în sine. Trebuie să-l iau de mână și să recuperăm timpul pierdut sau măcar să apreciez hotărârea și încăpățânarea lui, calități pe care le dovedește în fotografii.

— Cu siguranță am pierdut destul pentru a mă regăsi, zic, repetând cuvintele unui poem al lui Robert Frost. Destul cu dansul ăsta pe tema noutății, Joan! Gata cu plimbatul dulce pe aleile necunoscute ale conștiinței, ocolind problemele, sperând că ele vor dispărea.

Mă lepăd de gândurile mele sumbre și stau pe podea turcește, cu ochii închiși, legănându-mă înainte și înapoi, închizându-mi mintea, care prea des mă atrage în jocuri ale decepției pe care le joc cu mine însămi.

Îmi redeschid ochii și văd atârnând în fața mea o cruce pe care am cumpărat-o în New Mexico. Este făcută dintr-un *mesquito*[17] neregulat, strâmbă și aspră, nu netedă și îngustă. Îmi plac muchiile ei necizelate. Mă uit lung la mijlocul ei din metal prelucrat cu ciocanul, gândindu-mă că în acest moment mă aflu la o răspântie care îmi oferă trei drumuri (cel din spatele meu reprezintă trecutul spre care nu mă mai pot întoarce). Brațul scurt din stânga mă duce la soțul meu, evident, un loc în care nu aleg să mă duc. Celelalte două posibilități care mai sunt au destinații necunoscute. O putere calmă pune stăpânire asupra mea și pulsul îmi încetinește. Mâinile mi se relaxează și palmele se

desfac spontan, ca și cum aș fi redusă la o claritate binecuvântată. Simt o chemare subtilă a aventurii, așa cum am simțit toamna trecută. Nu m-am gândit că voi găsi și alte căi? Nu există oare ele din belșug în jurul nostru?

Mi-am reamintit cuvintele unei analiste a lui Jung, care vorbea în fața unui grup de femei aliate într-un moment de răscruce. „Multe dintre noi vom alege mai degrabă din soluțiile deja prevăzute pentru noi, spune ea, dar o eroină, când se află la o asemenea răspântie, își alege singură drumul; neeroinele îi lasă pe ceilalți să aleagă pentru ele."

Undeva, în această splendoare mută, trebuie să fie ceva care se vrea găsit de mine. De ce tot pierd timpul? Mă uit pe fereastră la ceața deasă – probabil că *Gulf Stream*[18] suflă un vânt cald deasupra pământului, acoperit de ieri cu gheață, înlocuind albeața totală cu un gri trist. Troienele de zăpadă înghețată s-au transformat în zloată. Poate că este posibilă o evadare.

Se aude sirena de ceață – a tot țipat toată dimineața. Poate că ar trebui să răspund la această chemare, să redau valoarea zilei mele, să părăsesc locul acesta sigur din centru. Îmi pun pelerina galbenă, sar în mașină și mă strecor prin zăpada topită, care mă face să derapez uneori de pe drumul principal, urmărindu-i sunetul ca și cum ar fi fost o mamă care își strigă copiii, profunzimea urletului ei ghidându-l până și pe cel mai neajutorat om care s-a pierdut, aducându-l înapoi în siguranță. Am fost mânată spre oraș și spre plajă. Ajunsă acolo, merg pe jos cu mare atenție, abia putând să-mi văd mâna întinsă în față. După ce ocolesc cotul drumului, de unde, de regulă, se vedea bine marea, pot auzi zgomotul valurilor și urmăresc sunetul mișcării lor, imaginându-mi crestele înspumate, intrând în curând cu cizmele în nisipul subțire, ușor înghețat.

În mijlocul ceții precauția pune stăpânire pe mine, atentă la fiecare pas, și cu simțurile mai

ascuțite ca niciodată. Mă mișc hotărâtă totuși, pentru că știu acest loc și parcă aș avea în minte o hartă invizibilă a lui. În acest moment nu există trecut, nici viitor, numai prezentul. Pornesc spre mal, intenționând să merg de-a lungul lui. Sunt la marginea tărâmului de nicăieri, învăluită în ceață densă, mișcându-mă în ritmul valurilor care se unduiesc, îndreptându-mă spre un promontoriu care intră adânc în mare – un loc sacru, cu adevărat. Este un braț puternic de protecție pentru port, o peninsulă izolată, perfectă pentru contemplare, un loc în care nu prea sunt șanse să dea cineva de tine și să încerce să-ți schimbe cursul. Fac plimbarea de aproape doi kilometri în foarte scurt timp și mă cațăr pe pietre, pășind cu atenție, deoarece mareea înaltă care se lovește de ele le face să fie alunecoase. Complet singură și simțindu-mă al dracului de liberă, începe să-mi placă această aventură solitară, când, deodată, atenția îmi este atrasă de profilul bine conturat al unei femei în vârstă care stă în picioare, cu o pelerină neagră atârnându-i pe spate.

Își întoarce spre mine ochii albaștri scânteietori când mă apropii.

— Bună! Suntem singurele din acest oraș care ne aflăm în mijlocul ceții? remarcă ea, râzând de propria glumă.

— Cred că da, răspund. Bună. Sunt Joan Anderson.

— Și eu sunt tot Joan, răspunde ea, nesimțind nevoia să mai adauge și numele de familie. Sunt pentru prima dată aici. Nu este un loc minunat?

Dau doar din cap, fascinată de rafinamentul ei – o față delicată, pomeți înalți, un nas patrician. Sunt uluită să găsesc o asemenea persoană în vârstă, stând aici la malul mării. Instinctul îmi spune că are vreo 85 sau 90 de ani, mâna dreaptă strânge un baston de lemn, ascuns parțial de rochia lungă din jerseu indigo, în care era îmbrăcată.

— Ne plimbăm? întreabă ea, deja punându-se în mișcare, chemându-mă s-o urmez.

Câțiva pescărușI încep să țipe când ne văd venind, dar mergem mai departe, atrase de sunetul balizei sonore care se află chiar în vârful promontoriului. Cu cât mergem mai departe, cu atât vedem mai puțin portul sau plaja. Un vas mic se smulsese din locul în care era ancorat și acum se lovea de promontoriu, la fiecare mișcare a valurilor.

— Mă simt ca un mic vas, murmur încet, neintenționând să spun cu glas tare gândurile mele intime.

— Cum așa? întreabă ea.

— Mă simt de parcă sunt și eu dezlegată, chiar liberă, dar nu am în acest moment o vâslă cu care să controlez vasul.

— Aș zice că și eu mă aflu la mal, admite ea, dar eu continui să merg. Nu te uita înapoi, uită-te doar înainte. Am lăsat o grămadă de lucruri în urmă, pe mal, sperând că voi găsi și mai multe în față.

— Așa gândesc și pescarii, adaug eu. Pleacă în fiecare zi, având încredere în călătorie, aruncându-și plasele la noroc și mereu par să se întoarcă cu ceva.

— Este vorba de acțiune și de pricepere, spune ea, de parcă ar ști despre ce vorbește. În asta constă înțelepciunea, în simțuri, să pleci într-o zi mohorâtă, cutezând să fii altfel. Nu e nimic mai prostesc decât ce facem noi acum. Slavă Domnului! Putem să fim noi însene, în ceața asta! îmi place cenușiul ăsta al ei. Negura ne învăluie și gândurile și, în felul acesta, ele pot prinde, cumva, contur.

— Niciodată nu am privit lucrurile așa, zic, înaintând cu și mai mare atenție, căci valurile se ciocneau de noi.

Ceața fără contururi ne înconjura. Nici noi nu aveam formă, nicio trăsătură, eram pur și simplu

fluide și expansive. A merge alături de o bătrână fragilă, într-un loc nesigur, mă provoacă să îndrăznesc să merg mai departe.

— Uneori cred că femeile sunt precum ceața, comentez eu.

— Cum adică, draga mea?

— Avem cunoștință de ceea ce este dedesubt, dar șinele nostru real este acoperit de ceea ce cred ceilalți despre noi.

— Ei bine, cred că așa este. Femeia misterioasă – e cel mai bine să privim lucrurile așa.

Am râs la auzul feminismului ei moderat.

— Am fost aici de o sută de ori și niciodată nu am întâlnit pe cineva asemeni ție, zic, ajutând-o să treacă peste niște pietre.

— E în ordine, drăguțo, spune ea, respingându-mi ajutorul. Corpul ăsta bătrân încă nu m-a dezamăgit, adaugă ea sigură pe sine, sărind mereu în pas de dans deasupra locurilor mai dificile.

— Cum de te-ai păstrat așa de bine? o întreb.

— O, draga mea, este foarte ușor. Mișcare, multă mișcare. Merg pe jos în fiecare zi trei kilometri. Trupul meu este forța mea principală, așa că am grijă mare de el.

Ajungem la capăt și ne îndreptăm spre baza balizei. Gândurile acestei femei sunt încântătoare. Vreau să știu mai mult, aș putea s-o ascult toată ziua. *Când elevul este pregătit, apare și profesorul*, spune proverbul. Și când te gândești că am ezitat să mă aventurez aici astăzi!

Pare să-mi împărtășească sentimentele și îmi spune, surprinzându-mă:

— Îmi place de tine! Ce faci aici, de fapt?

Îi povestesc pe scurt viața mea – căsătorită, doi băieți, scriitoare de cărți pentru copii – și-i spun că am venit aici să mă regăsesc.

— Ei bine, cu siguranță te poți regăsi aici. Niciodată nu am putut înlocui cuvintele cu experiența, trebuie numai să mergi și să faci ceva, așa cum facem noi acum.

Cuvintele ei sunt la fel de liniștitoare, cum sunt și fasciculele de lumină care taie acum ceața, calme, puternice, vii, un punct de lumină în mijlocul cenușiului din jur.

În cele din urmă pornim înapoi de unde am venit, mergând una în spatele celeilalte.

— Aș fi încântată să ne mai vedem, spune ea. Poate bem niște Porto, într-o după-amiază târzie.

— Mi-ar plăcea, spun, când ne apropiem de parcarea în care o aștepta taxiul să o ducă acasă, indiferent unde stătea.

— Nu-mi place să nu am mașina mea, spune ea, evident nemulțumită că trebuie să apeleze mereu la cineva. Primăvara asta vreau să-mi iau o mașinuță de golf și o bicicletă cu trei roți.

Dau din cap în semn de uimire. Nu am văzut niciodată atâta determinare la cineva atât de bătrân.

— Când ne vom revedea, să-mi spui care este numele tău, zic, în timp ce ea se așază grațios pe canapeaua din spate.

— Erikson, răspunde ea. Joan Erikson. Locuiesc spre Bank Street, pe Parallel. O să-mi dai telefon, draga mea, nu? Și, spunând asta, ușa s-a închis și a plecat.

Sunt înmărmurită. Cât de mult mi-am dorit să dau de cineva care mi-ar putea arăta drumul sau, cel puțin, să-mi dea niște indicii. Înțeleg acum că, dacă te afli în mijlocul ceții, nu înseamnă neapărat că te-ai și rătăcit.

10

Femeia-focă

Martie

La început a fost gândul
și numele ei a fost femeie.
Este femeia BĂTRÂNĂ
cea care întreține focul vieții.
Este femeia BĂTRÂNĂ
păianjenul care ne leagă unii de alții.
Este cea mai bătrână zeitate și cea care
își amintește și ne face să fim împreună.

Anonim

Ea a apărut în viața mea ca o maree pe lună plină, ale cărei valuri înspumate se lovesc de țărm, țâșnind în sus, răcorind călcâiele celor de pe plajă. După prima noastră întâlnire, următoarea – garnisită cu un apus de soare oranj și purpuriu și câteva pahare de Porto – a pecetluit prietenia, înlăturând ceața care mă cuprinsese.

Eram reticentă, chiar timidă la primele noastre întâlniri, observând fotografia răposatului ei soț pe coperta revistei *Time* atârnată deasupra biroului ei – faimosul psihanalist Erik Erikson, care a introdus sintagma „criză de identitate”. Celebritatea mă demoralizează, mă face să mă întreb dacă mă pot măsura cu ea. Trebuia să-mi înăbuș dorința de a o impresiona și, în schimb, să fac eforturi de a fi eu

însămi, cu toate lipsurile mele. Din fericire, Joan m-a încredințat că perfecțiunea a ocolit-o și pe ea. În orice caz, nu aveam prea multe opțiuni, decât de a fi sau nu prietenă cu ea; s-a atașat de mine, așa cum am făcut-o și eu, ca o scoică de o piatră. Vom rămâne „lipite" atât timp cât nu va veni nicio furtună să ne lovească și să ne despartă – pe mine și pe femeia în vârstă cu inima unei tinere, care și-a deschis sufletul pentru că ne-a simțit spirite înrudite.

Adevăratele legături par să aibă loc așa – două suflete care gândesc la fel se întâlnesc și se adulmecă unul pe celălalt ca niște cățeluși, apoi *pffff*, vine un moment în care se produce apropierea, amabilitățile sunt lăsate la o parte, sentimentele înrudite ies la suprafață și așa se naște o relație. Au trecut șase săptămâni din acea după-amiază de pe promontoriu; am trecut de faza de început a prieteniei, dorind să sărim în locurile mai adânci, în care intimitățile și vulnerabilitățile așteaptă să fie împărtășite.

— Dacă nu ne putem împărtăși sentimentele adevărate, am putea la fel de bine să fim bărbați, a glumit ea cândva săptămâna trecută, lăsând să-i scape una dintre perlele ei verbale. Toată lumea e așaaaaa de serioasă, când, de fapt, toți suntem o glumă.

A fi „lipită" de noua mea prietenă este ca și cum zâna-nașă a Degețicăi sau a Cenușăresei ar fi venit aici și ar fi insistat să-și ofere ajutorul. Aveam deja o afinitate pentru făpturile magice, pentru puterile lor de a transforma indivizii obișnuiți în spirite eliberate. Era ca și cum m-ar fi sărutat o muză – nu de un Făt-Frumos, ci mai degrabă de o femeie de 92 de ani care își toarce înțelepciunea, așteptând să prind vibrațiile.

— Fă-ți loc pentru tine însăți, insistă ea când ne petrecem numeroase după-amiezi lucrând împreună la războiul de țesut.

M-a învățat cum să țes și acum facem mici tapiserii care reprezintă stadiile vieților noastre. În mod caracteristic, eu grăbeam procesul, combinând prea repede culorile fără a înțelege cu adevărat ce înseamnă ele: calități cum ar fi autonomia, inițiativa, răbdarea, intimitatea.

— Trebuie să te uiți mai atent la semnificația pe care o are o culoare când o întâlnește pe cealaltă, spune ea, pentru a vedea câtă forță ai pentru a o folosi și pentru a o influența.

Prin intermediul ei am început să văd că fiecare fir are importanță. Să cred că, dacă iau de acolo o culoare sau adaug o alta, ar putea să altereze țesătura care sunt eu. Mă învață că plăcerea este dată de continuitate – să iau tot ce știu și sunt, ca să topesc această experiență în țesătura vieții de zi cu zi, să-mi amintesc mereu să-mi fac loc pentru mine însămi.

— Te rog, dragă, mi-a spus nu doar o singură dată, țese strâns, pentru a avea loc pentru ce vei deveni. Ai acoperit două treimi din țesătură și încă ți-a mai rămas jumătate de viață.

Fiecare femeie ar trebui să aibă un mentor, nu pe mama ei, ci pe cineva care nu are niciun interes asupra a ceea ce va fi, care să o încurajeze să riște, care o ridică atunci când eșuează sub ochii ei. Joan mă provoacă, mă îndeamnă și mă convinge de fiecare dată când suntem împreună, ca o mamă care încearcă să-și trezească copilul somnoros pentru a ajunge la școală la timp. Telefoanele ei vin dimineața devreme, odată cu zorii, când sunt între trezie și visare.

— Bună, dragă, spune ea, cu vocea ei dulce ca siropul de arțar. Vrei să-ți faci de lucru astăzi?

— La ce te gândești? întreb, zâmbind la auzul malițiozității ei.

— O, nu știu, pur și simplu să ieșim și să câștigăm puțină experiență!

Ieșirea de azi va fi o plimbare prin dumbrava din apropiere. În jurul prânzului ajung la căsuța ei

așezată lângă o mlaștină și mă înclin spre o statuie a Sf. Francis, a cărui datorie este de a proteja numeroasele specii de păsări care vin să mănânce la unul dintre multele locuri special amenajate de ea. În loc de clopoțel, la ușă are un triunghi de metal care atârnă de un cârlig în fața ușii, cu instrucțiuni pentru folosirea baghetei de sunat: SUNAȚI CU PUTERE. După câteva lovituri apare și ea, îmbrăcată confortabil în hainele ei de casă – colanți, adidași negri comozi și o jachetă pe care și-a făcut-o din cravatele vechi ale soțului ei.

— Bună, exclamă ca, deschizându-și brațele și îmbrățișându-mă. O îmbrățișez și eu cu grijă, temându-mă să nu-i strivesc oasele fragile.

— O, nu, nu, murmură ea, simțind că mă retrag, și mă îmbrățișează și mai tare. Intră. Am să-ți citesc ceva.

Îmi ia mâna, mă conduce prin hol, trecem pe lângă o bandă de alergare și un altar improvizat pentru un Buddha dansând, către sufrageria mobilată foarte puțin, unde un lemn uriaș adus de mare este singura podoabă.

Mă așez pe un scaun împletit lângă picioarele ei, în timp ce ea se așază pe un scaun turnant de lângă birou, plin de un talmeș-balmeș de cutioare ticsite cu însemnări, obiecte de papetărie drăguțe, stilouri și o notiță lipită pe veioză, care spune: ZÂMBEȘTE ORICUM.

— Acum hai să vedem unde dracu' este chestia aia, spune, scotocind printre hârtii, până o găsește. Am scris aseară o poezie pentru tine. Spune-mi ce părere ai.

RECOMANDARE

Doamnă neliniștită, dornică acum să știe
Cum să intre în contact cu acea pasăre de noapte
Înainte chiar ca gerul timpuriu să-i fi atins părul.

O minte deschisă cu profunzimi care cresc
Numai ca niște umbre în lumină,
Lasă Devenirea să vină – încet
Încet să crești și să știi, Răbdare.

Sunt puțin jenată, știind că ca a surprins nevoia mea urgentă de a afla *acum* răspunsurile. Deși nu și-a băgat nasul în viața mea – lucru pe care eu îl fac în legătură cu soțul ei –, sunt sigură că intuiește lupta din mine.

— Răbdarea nu este virtutea ta, nu i așa, draga mea? spune ea, după ce se lasă tăcerea. Nu trebuie să te mâhnești. Nu e vorba de nicio sosire. Este vorba numai de o devenire perpetuă.

Lacrimile îmi umplu ochii când îmi dau seama că ea mă vede așa cum sunt.

— O mare parte din tine s-a trezit, adaugă ea. Te văd cum freamăți toată, ești exuberantă și cred că asta e extraordinar!

Cred că are dreptate, deși încă nu pot scutura inerția care mă cuprinde de fiecare dată când mă gândesc la viitor.

— Probabil că ai fost așa de atentă în legătură cu tot ce ai făcut și ai spus în viața ta anterioară, încât ți-ai strivit chiar esența firii tale. Nu mă mir că te afli aici, și ești atât de grăbită.

Lacrimile îmi alunecă pe obrajii plini, pentru că mă simt ușurată să fiu scoasă la lumină. Mereu am vrut să cunosc pe cineva care să se încumete să vadă dincolo de aparența mea, fără ca eu să-i dau prea multe indicii.

Ca și cum ar fi știut la ce mă gândesc, spune:

— Știi, așa vor ei să fim, predictibile și cum se cuvine. Problema este că ajungem să nu mai fim potrivite pentru nimic!

Râdem amândouă, împrăștiind tristețea. Este prima dată de când am venit aici când mă simt încurajată pentru decizia pe care am luat-o.

— A fost așa de greu să plec de acasă, îi spun, dar instinctul m-a îndemnat să merg acolo unde

natura își poate relua cursul ei firesc.

— Și pentru mine a fost la fel, adaugă ea. Am venit aici părăsindu-mi prietenii și Cambridge-ul, pentru a mă îngriji de infirmitatea soțului meu, fără niciun ajutor din afară. Niciodată nu ești liber să faci ce vrei când stai cu cei din familie.

Mi-am dat seama că situația noastră este curioasă. Ea a fugit *cu* soțul ei, eu am fugit *de* al meu. Aș fi vrut ca alegerea mea să-l fi inclus și pe el, dar nu am făcut-o. Înainte de a mă cufunda în disprețul meu, ea mă salvează.

— A fi aici e o chestiune de alegere, dragă, nu de a te ascunde, așa cum o fac multe soții, smiorcăindu-se, temându-se să nu-și piardă securitatea. Multe femei cred că iubirea este sentimentul de a fi dependent! Uneori a avea un soț poate fi un fel de alibi pentru o femeie. Uite, ai trântit o ușă, dar, o, ai deschis alta! Oamenii se formează în singurătate și ajung la adevăr numai după ce sunt deziluzionați.

Panica mea se potolește pe măsură ce ea continuă să vorbească.

— Am fugit toată viața mea, zice ea. Când eram mică, alergam în pădure, singurul loc în care puteam fi eu însămi, apoi spre Europa – lucru de neauzit pentru o femeie de 21 de ani, mi-am schimbat numele și am devenit ceea ce am vrut și am fost cu oricine am vrut să fiu. Trebuie să devii tu însăți. În orice caz, este foarte păcat să nu fii!

— Deci, ce așteptăm? zic eu. Vorbești mereu despre o supradoză a simțurilor. Nu e timpul să mergem?

— Este momentul potrivit, este ca de acord, luându-și haina, pălăria și mănușile pentru a rezista în frig, într-o după-amiază cenușie.

Suntem în mașină și ajungem imediat la Stage Harbor. Parchez lângă far și, imediat, ea sare din mașină, mergând la pas drept către mlaștina pustie. Este un loc pustiu, dar noi credem că este frumos, așa plin cum este el de licheni, mușchi, iarbă, un

loc plin de semne ale începuturilor. Aici vizitatorul este tentat nu numai să se întindă, ci să și devină altcineva.

Ne prefacem că suntem într-o căutare a comorilor pentru sufletele noastre, fără să căutăm nimic anume, dar sperând că vom găsi acea bucată de scoică sau de piatră, sau de lemn adus de ape, care să ne spună ceva. Furtunile de iarnă au depozitat aici mari cantități de alge, care ne fac să mergem ca și cum ne-am afla pe un burete uriaș. O văd în depărtare, aplecându-se să culeagă câteva alge. Se întoarce să vadă dacă mă uit la ea, apoi agită mănunchiul deasupra capului.

— Mereu am visat să fiu o sirenă! strigă ea, extrem de amuzată de nebunia pe care o făcea și de părul ei încâlcit de vânt. Ce crezi că ar zice oamenii dacă ar vedea ce facem noi?

Am impresia că se simte ca acasă în acest mediu, pe care parcă îl cunoaște într-un mod intim. În acest moment comportamentul ei îmi amintește de foci. Ele aud ce alții nu pot auzi, cunosc ce se află dedesubt, sălbăticia le dă energie. Așa este și Joan, în fond: o femeie-focă, ce traversează lumea oamenilor și a animalelor? În orice caz, poznele ei nu încetează să alunge adultul din mine și să mă readucă la vârsta copilăriei. Deodată, totul este joc și lumină. Cui îi pasă că apa se oprește sau că vântul începe să bată?

Observ o vulpe roșie uitându-se fix într-o baltă, la vreo trei metri de noi, și o prind pe Joan de mână să o avertizez. În câteva clipe creatura ne observă și, după ce stăm față în față aproape un minut, vulpea se întoarce la baltă, mai interesată de imaginea ei reflectată decât de noi.

— Bravo ție, zice Joan, aplaudând vulpea. Toți am putea să reflectăm mai mult.

Mergem spre o adâncitură în care s-au adunat mii de scoici albite și alte suveniruri ale vieții marine. Căutând cu bastonul, ea observă un obiect, apoi altul, cu cât sunt mai sparte și mai învechite,

cu atât mai bine. Eu stau satisfăcută pe un ciot și examinez acest loc singuratic.

Ar fi un loc numai bun pentru a avea o viziune, gândesc eu cu voce tare. Mi-a explicat un bătrân indian navajo acum câțiva ani. Pleacă în pustie o dată pe an și petrece douăzeci și patru de ore într-un loc solitar, unde natura i se oferă. Mi-a spus că până și cea mai închisă minte este golită de gânduri neînsemnate în prima oră și că, din tăcere, se profilează limbajul adevărului.

— Da, ar fi un loc potrivit, este ea de acord, părând interesată să ia parte la așa ceva, chiar acum.

Plec de acolo, retrăgându-mă în spațiul meu, găsind niște ochelari de soare și acum dorind să caut mai multe. Când bag obiectele în buzunar, îmi dau seama că odată ele erau parte dintr-un întreg. Acum sunt ciobite și sparte, dar timpul le-a netezit marginile, fiecare devenind nou în felul său, o metaforă frumoasa pentru o femeie care a trecut prin diferite stadii, care și a integrat părțile moi și dure ale personalității, care acum începe să se relaxeze încercând să vadă ce e cu viața ei.

Astăzi o scoică comestibilă[19], întreagă, cu o balama care o ținea la un loc, mă îndeamnă să o iau. Are o imagine imperială, o dungă purpurie îi cuprinde marginile, îmi imaginez centrul zemos pe care l-a avut cândva și cred că o asemenea scoică este ca o femeie care își petrece anii ținând familia reunită, apoi este scoasă din balamale când membrii ei pleacă, nemaiavând nevoie să fie atașați de cealaltă jumătate; nu ca un soț și o soție într-un mariaj de durată, în care amândoi urmăresc ceea ce nu a fost trăit în viețile lor.

Nasul mă îndreaptă spre o grămadă de scoici care zac pe nisipul care se usucă, prinse una în alta. Sunt împietrită de mirosul ce vine dinspre înlănțuirea aceasta a scoicilor, care continuă să se mențină împreună când ar fi mai bine să se separe. De câți oameni m-am atașat eu sau i-am lăsat să se

atașeze de mine mult timp după ce acest gest nu mai avea rost? O parte din libertatea pe care o simt astăzi vine tocmai din detașarea aceasta.

După un timp Joan vine la mine, luându-mi mâna fără să zică nimic, și stăm cu fața la mare, privind-o în toată vastitatea ei. Ne ajutăm una pe alta să fim niște oameni reali; nevoia ei de companie, pentru a avea parte de libertate și de aventură, mă obligă să am același obiectiv. Vânătoarea noastră de comori revelează rareori doar o singură perspectivă de mare importanță. Mai degrabă putem spune că plecăm cu noi atitudini. În ceea ce mă privește, energia mea este redirecționată, mi se reactivează umorul, trupul și mintea se reconectează.

În cele din urmă plecăm spre casă, două persoane care au făcut o cură la mare, mai proaspete decât atunci când au sosit.

11

Flux și reflux

Aprilie

De poți vorbi cu gloata și să-ți păstrezi tăria,
Ori de-i umbla cu regii să nu-ți pierzi omenia,
De n-o putea niciunul să-ți dea vreo lovitură
Și toți te-or ține-n seamă, dar nu peste măsură,
De poți să umpli bine momentul trecător
Cu șaizeci de secunde cât ține drumul lor,
Al tău va fi pământul cu-a sale bogății
Și mai mult decât asta, OM, fiule vei fi![20]

Rudyard Kipling,
Dacă

Stau în bucătărie într-o dimineață de primăvară timpurie, cu mâinile în apa cu detergent, spălând o chiuvetă plină cu vase rămase de la petrecerea de aseară, una dintre multele pe care le-am pregătit luna asta pentru diferiții oameni care au apărut la ușa mea, topindu-mi, ca gheața de deasupra lacului, granițele pe care le-am trasat cu atâta grijă.

Aceste intruziuni întâmplătoare au început destul de inocent, cu vizitele de o zi ale unei vechi colege de cameră de la colegiu și ale unei verișoare îndepărtate în căutarea unei case pe care să o închirieze pentru vară. În curând, distracția a început să fie și mai serioasă: rudele lui Joan

Erikson pentru un weekend, o vizită a bunei mele prietene Hazel și opt zile de cină pentru o echipă de filmare independentă. Am fost obligată să pun capăt solitudinii mele!

Când spăl farfuriile, clătesc paharele și sortez vesela, mă tot uit la țesătura pe care am făcut-o eu cu Joan, atârnată pe peretele de deasupra chiuvetei, și mă întreb dacă, așa cum spune ea mereu, am lăsat loc pentru mine în timpul acestor vizite sau m-am supus voinței mulțimii.

Deși nu am dorit nicio companie de niciun fel, descrierea făcută de Joan vărului ei și soției lui, care veneau din Est pentru a ține o conferință, era destul de tentantă; el este psihanalist și ea este preot episcopal. Cum aș putea să nu-i primesc? Am simțit că oricum e timpul să-mi deschid ușa, să las să intre idei noi. Mă ademenea îndeosebi ideea de a fi gazda unui psihiatru, pe măsură ce începusem să-mi imaginez toate întrebările pe care i le puteam adresa în legătură cu mine.

Soția lui mai întâi m-a enervat, până când mi-am dat seama că pur și simplu mă studia, asigurându-se că Joan ajunsese pe mâini bune. El, pe de altă parte, mi-a înlăturat imediat armura, un tip extrem de amabil gata să se implice, care m-a întrebat el *pe mine* diferite lucruri, și nu invers.

Au sosit după lăsarea întunericului și, în timp ce beam vin, mâncam brânză și ne împărtășeam povești din viețile noastre până târziu în noapte, mi-am amintit că o conversație plăcută poate fi mereu un afrodiziac. Discuția noastră a ajuns până la filosofia lui Jung, în timp ce discutam despre echilibrarea femininului și a masculinului din personalitățile noastre, despre a te confrunta cu umbrele tale și despre alte subiecte la fel de erudite.

— La vârsta și la experiența noastră ar trebui să pornim în căutarea aurului umbrelor noastre, a spus el. Să ne uităm la mizeria din viața noastră și să ne confruntăm cu ea, în loc să o evităm.

— Stai puțin, m-am băgat eu, fără să mă abțin, așa cum fac de obicei pentru a-mi ascunde ignoranța. În primul rând, ce naiba e umbra mea?

— Partea ta întunecată, răul din tine, a răspuns el. Uite un exemplu: pot fi atras de o clientă de 21 de ani, situație care nu e atât de rară pentru un bărbat de vârsta mea, și, dacă aș ceda fanteziilor mele păcătoase, poate aș plăti foarte scump. Dar să neg pur și simplu aceste gânduri înseamnă o reprimare totală. Poate că a trebuit să-mi reprim asemenea gânduri când eram proaspăt însurat și ne creșteam copiii, dar acum am mai multă libertate și nu voi avea nimic de câștigat dacă îmi neg fanteziile. Mai degrabă mă ajută să le aduc la suprafață, să văd ce aș pierde și apoi să merg mai departe pentru a aduce, să zicem, mai multă pasiune în viață, în limitele mariajului meu.

Stăteam cu picioarele încrucișate pe podea și-mi tot schimbam poziția, mai puțin conștientă de mine, întrebându-mă care este de fapt opinia lui despre faptul că mi-am părăsit soțul, că trăiesc singură, încercând să mă regăsesc. Am cutezat să întreb nu despre opinia lui referitoare la mine, ci despre cum ar putea lupta cineva în situația mea cu umbrele lui.

— De fapt, chiar în acest moment îți îmbrățișezi umbra, a zis el, făcând ceva neobișnuit, privind lucruri de care probabil ți-a fost teamă să te atingi ani de zile.

Avea dreptate, desigur, dar nu am vrut să spun ce era în străfunduri, pentru că atunci chiar nu mă simțeam în apele mele, împărtășindu-i asemenea gânduri unui străin, în pofida faptului că, în scurt timp, am devenit apropiați. Chiar și așa, fiecare seară petrecută cu aceste două persoane a fost intensă și revigorantă.

Totuși eram conștientă că eu eram cea care întreținea buna dispoziție, gazda care avea masa pregătită când reveneau în fiecare seară de la conferință și de la plimbare, cea care se ocupa de

planificare și făcea și munca lor, preț pe care, evident, încă mai cred că trebuie să-l plătesc pentru a avea parte de asemenea experiențe. Am rămas deci șocată când, așezându-mă să notez conversația noastră în jurnal, am început să caut răspunsuri care desigur că au apărut după toate acele discuții. Cum nu reușeam să găsesc nimic demn de scris, am început să mă întreb dacă între noi s-au spus adevăruri notabile. Fusese oare discuția noastră mai mult teorie, lipsită de sentimente? Preocupată și mai apoi agitată, m-am dus la Joan să discutăm de ce atât de mult efort ne aduce așa de puțin în schimb.

— Nu poți afla răspunsuri de la autorități, prostuțo, mai ales când acestea sunt bărbați! a spus ea, puțin dezamăgită că nu m-am prins încă. Totul vine numai de aici, insistă ea, arătând spre inima ei, nu de acolo. Este vorba de a da și a lua, de a trage și de a împinge, de a lucra, așa cum am țesut noi.

M-am criticat tot drumul înapoi spre casă pentru că am avut așteptări așa de prostești. Deodată eram nemulțumită și iritată de tot acest efort pe care l-am făcut. Solitudinea elimină servitudinea, cu siguranță. Deși îmi place ideea unei politici a ușilor deschise și îmi dau seama că asemenea lecții utile pot fi învățate de la oameni și din experiențe noi, trebuie să-mi amintesc că e necesar să fiu mai bună cu mine însămi. Voi spăla cearșafurile și prosoapele, voi închide ușa camerei de oaspeți și-mi voi recupera spațiul personal.

Tocmai când mă obișnuisem să merg din nou prin casă în chiloți și să nu mai trag apa la toaletă dacă nu am chef, am auzit o mașină care bâzâia în apropierea căsuței mele. M-am uitat afară pe fereastra de la bucătărie, crezând că este mașina de benzină sau poștașul, dar am descoperit fața de spiriduș a prietenei mele bune Hazel prin parbrizul mașinii ei. Tulburată și bucuroasă de această nouă întrerupere, am ieșit să o întâmpin.

— Vocea ta sunase așa de îngrozitor de neutră ultima dată când am vorbit, s-a confesat ca, explicându-și venirea neanunțată. Am fost la Boston sa o vizitez pe mătușa mea Bessie și nu am putut rezista să nu văd cu ochii mei dacă ești într-adevăr bine.

Am lăsat-o să intre cu toată grija ei. Sosirea ei a fost un pas curajos. În pofida prieteniei noastre de opt ani, încă nu are încredere în faptul că o iubesc necondiționat și că niciodată nu i-aș refuza vizita. Cu toate acestea, uite-o în fața mea: într-o rochie largă Putumayo[21], cu brațele pline de mâncare și de daruri, arătând mai degrabă ca o hippie îmbătrânită, la care se mai adăugau saboții și ochelarii de bunicuță, decât ca un pediatru cu capul pe umeri cum era ea. Mereu plătind pentru tot, mai mult decât generoasă, Hazel dă prea mult, compensând, probabil, ceea ce crede că lipsește din calitățile ei personale. Cum ar putea o femeie așa de împlinită ca ea să aibă așa de puțină stimă de sine? Mă întreb și apoi râd. Suntem la fel. Poate că de aceea suntem prietene, de aceea nu m-a deranjat sosirea ei. Hazel este la fel de însetată de aprobare și de afecțiune așa cum sunt și eu; amândouă avem multe de dat celorlalți.

— Te-am văzut ultima dată când ai plecat din New York, a zis ea melancolică atunci când ne-am așezat seara să ne împărtășim noutățile. Am fost așa de geloasă! încă mai sunt, dacă mă gândesc, acum când văd ce faci tu aici.

— Dar nu puteai pleca nici dacă ai fi vrut, i-am adus aminte, așa cum ești tu măritată cu cariera ta și cu soțul tău, pe care nu încetezi să-l tot mulțumești.

A dat din cap, fără să spună nimic. De obicei, în discuțiile noastre, lăsam la urmă soții și copiii, după ce vorbeam de detaliile din viețile noastre.

— Cât poți sta aici? am întrebat, sperând că va rămâne măcar vreo două zile.

— Numai în noaptea asta, a răspuns, deși, odată ce m-am instalat în această cameră de oaspeți drăguță din pod, poate că nu mai plec deloc de aici. Parcă e o căsuță într-un copac.

Am intrat în faza de lamentație a serii, în timp ce pregăteam masa și beam ceva. Am și uitat cât de amuzant este să ai pe cineva căruia să i te plângi și cu care să bârfești, să faci aceste comparații inevitabile între viețile noastre și cele ale prietenilor noștri. Ne plac mai mult prietenii noștri rebeli și avem mai puțină răbdare cu cei care ezită să riște. Îi încurajăm pe cei care se împiedică mereu, care trec prin starturi false și care nu pot fi perfecți nici când încearcă.

În dimineața următoare o mare parte a aceleiași conversații a continuat până după prânz. Hazel a început să facă prăjituri cu afine, „pline cu tărâțe și făină integrală”, a insistat ea, „care nu îngrașă deloc”.

— Data viitoare când vei veni va trebui să stai mai mult, i-am spus, când se pregătea să plece.

Lacrimile, ascunse parțial în spatele ochelarilor de soare, îi curgeau pe obraji când ne-am luat la revedere. Te simți așa de bine și de ușurată când faci schimb de adevăruri cu un prieten drag, când ești cu cineva căruia nu trebuie să-i justifici totul!

Vizita ei a confirmat viața pe care am ales să o trăiesc și limitele pe care le-am stabilit. Nu a stat mai mult decât era cazul și nu m-a rugat să-i fiu gazdă. Mi-a oferit timp și companie și, ca de obicei, a lăsat în urmă un teanc de cărți pe care trebuia să le citesc pentru a le discuta când ne vom întâlni data viitoare, hram nerăbdătoare să mă retrag în apele mele, când a sunat telefonul.

— Bună, Joan, a zis nepotul meu mai mare, sunt la Cape, turnez un film și trebuie să vorbesc cu tine. Pot să trec pe la tine?

— De ce nu? am răspuns, chiar dacă am simțit că venea după bani, adăpost, ceva în genul ăsta, cuvântul de ordine fiind „îmi trebuie”. Pe jumătate

mă așteptam să aud asta, întrucât toată familia îi urmărea cariera promițătoare în cinematografie și știam că ultimul lui scenariu se filma la malul mării. Cu toate acestea, eram curioasă cum puteam eu să-l ajut. Are o mare putere de convingere și eu mereu am cedat rugăminților lui, încă de când am fost prezentă la nașterea lui. M-am pregătit pentru întâlnire.

Peste câteva ore a venit cu problema lui.

— Femeia pe care am angajat-o să gătească pentru echipa de filmare a primit o altă slujbă, a zis el, și am nevoie rapid de altcineva. Există vreo posibilitate să te ocupi tu de asta?

Pe moment am fost flatată că avea așa de mare încredere în mine și am simțit imediat adrenalina de odinioară care se ridica de sub machiaj. Romantismul și încântarea care învăluie platoul de filmare sunt pentru mine paradisiace, o formă de viteză care mereu mă pune în mișcare, pune stăpânire pe întreaga mea personalitate. Cu toate acestea, el nu mă rugase să țin proiectoarele, să proiectez scenografia, să-l ajut cu producția. În fond, eu eram numai bucătarul. Mi-am calmat entuziasmul inițial și am cerut mai multe detalii.

— Am o mie de dolari buget pentru mâncare, a continuat el, și un salariu minim pentru bucătar. Și ăsta ai fi tu, a adăugat el, arătând spre mine cu zâmbet obraznic.

Să o fac sau nu? Doi băieți minunați, membri ai echipei, stăteau în preajma noastră când discutam, și ale căror ambiții lipsite de experiență erau contagioase. Eram gata să accept, tentată de toată această aventură și de perspectiva unui câștig suplimentar.

— Casa ta e suficient de mare pentru toată echipa?

— Casa mea?! Nu am înțeles că vor mânca aici.

Vom filma în următoarele șase zile. Masa e servită în locația în care filmăm și apoi venim la cină acolo unde o vei pregăti tu, a adăugat.

Entuziasmul meu scădea vertiginos pe măsură ce contemplam logistica, precum și invadarea intimității așa de atent calculată. Mi-a oferit detalii suplimentare, presupunând că aș fi putut să-l întreb:

— Trei sunt vegetarieni, șase nu mănâncă maioneză, unul are intoleranță la lactoză, altul este alergic la alune. De fapt, cei mai mulți mănâncă alimente sănătoase, a adăugat, așa că trebuie să fie o grămadă de sucuri, iaurturi și salate.

— Stai puțin, am zis, acum în mod clar nemulțumită de toate restricțiile. Ai o problemă și se întâmplă să fiu dispusă să te ajut. Dar am și eu regulile mele. O să primiți 1 dieta yankee de bază – supă de scoici, pește fiert, budincă de mălai, fasole prăjită. Cei cu idiosincrazii dietetice vor trebui să mănânce chestiile lor. Există niște limite ale bunăvoinței mele, am turuit, surprinsă, dar mulțumită că am luat cuvântul.

S-a gândit câteva momente, preocupat nu atât de problemele ridicate de mine, cât mai ales de satisfacerea membrilor echipei. Cu toate acestea, ce altă posibilitate avea decât să accepte condițiile mele?

— Bine, s-a făcut. Mulțumesc că mă ajuți, Joan, a spus cu o notă de ușurare resemnată. Am deschis un cont la magazin, mi-a spus. Semnează cu numele meu și al tău.

Și, după ce a zis asta, au plecat.

Mintea mea examina posibilitățile meniului pe măsură ce contemplam bugetul minuscul, dar și posibilele delicatese. Taco[22] cu fasole și orez în loc de carne de vită va fi primul fel de mâncare, o cină pe care o puteai prepara singur, cu foarte puțin efort și multe bucățele de carne. Alte feluri de mâncare: pizza, lasagna vegetariene, *bouillabaisse*[23] am făcut o listă de cumpărături pe drumul spre magazin: tăiței, brânzeturi, legume pentru salată, sos de spaghetti, cremă de brânză, băuturi. Băuturi! în afară de sucuri, ce să iau? M-

am oprit la apă minerală și vin ieftin. Peste o oră, trăgând spre casă după mine două cărucioare cu alimente, obținusem ingredientele pentru patru cine și mai multe mese de prânz și cheltuisem numai 492,43 dolari.

Dimineţile erau cele mai agitate, din cauza preparării preliminare a cinei și a pregătirii prânzului care trebuia să fie împachetat pentru transport și dus pe platoul de filmare, apoi aranjat ca bufet în spatele unui jeep pe care l-am împrumutat special pentru asta.

Dar avantajul era că eram spectator, savurând scenă după scenă, privind doi actori, un regizor, o femeie director artistic, ingineri de sunet, lumini, scenografi care se ocupau de magia lor, unii făcând-o pentru foarte puțin, pentru cei din cameră, pentru scenă, pentru dragostea de meserie. Cea mai mare parte a timpului am fost uimită de cât de bine își armonizau simțurile, fiecare cu specializările lor, și cum își puneau în comun sensibilitatea pentru a produce o creație unitară.

Cum apreciez eu sensibilitatea aceasta? Chiar o aud? Și, în general, sunt eu oare conștientă de subtilitățile luminii? Observ oare culoarea și forma? Poate că data viitoare când o să fac ceva simplu, cum ar fi să merg la plajă, ar trebui să țin cont de ceea ce văd și aud, ca și cum aceste imagini și sunete ar fi imortalizate într-un film. În orice caz, cele opt zile în care i-am observat pe oameni trecând dincolo de suprafața lucrurilor, încercând să pătrundă în sufletul lucrurilor, m-au inspirat.

În plus, am văzut cum acești trubaduri își trăiau visele – chiar dacă de azi pe mâine, dar călătorind unde îi duce slujba pe care o au, lucrând cu necunoscutul și prosperând. Nu știu dacă regret că am abandonat teatrul acum vreo treizeci de ani, dar sunt bucuroasă să-mi regăsesc pasiunea pe care o am pentru el și să știu că nu e niciodată prea târziu să visez.

Când șterg mesele și duc afară gunoiul sunt uimită că am supraviețuit acestei luni de socializare destul de bine. Poate pentru că am mers cu fluxul și refluxul fiecărei vizite, permițându-mi pentru un timp să dau și să primesc, oferind și retrăgându-mă, unduindu-mă înaintea și înapoia fiecărei întâlniri.

Nu sunt nemulțumită să o fac pe gazda generoasă în fața oricui. Dar o să fiu mai bucuroasă s-o fac pentru familia mea, pentru prietenii buni și pentru oamenii creativi, în doze mici și cât de des îmi va permite energia.

Pentru moment, totuși, sunt bucuroasă că mi-am recăpătat timpul și spațiul. În seara aceasta o să deschid o cutie de supă și o să iau bucuroasă cina singură. Învăț să mă descurc singură, să nu mai fiu servitor, ci stăpân al timpului și destinului meu. Totul este numai intenție – să știi când să deschizi ușa și când s-o închizi din nou.

12

Mareea mică

Mai

O femeie nu se naște, ci devine una.

Simone de Beauvoir,
Jurnalul unei femei

M-am apucat să culeg scoici nu pentru că vreau să mă confrunt cu vremea capricioasă de primăvară care se anunță, ci pentru că am mare nevoie de bani.

Criza a început acum vreo câteva săptămâni, când mă pregăteam să spăl o chiuvetă plină de vase și mi-am dat seama că nu era apă caldă. M-am dus în pivniță, sperând că flacăra de veghe se stinsese, dai am călcat deodată în apă. Instalatorul mi-a confirmat cea mai mare temere a mea: era spart boilerul. Unul nou costa 1 200 de dolari, întotdeauna mi-a fost greu să cer ajutor, dar nu aveam ce face. Trebuia să-mi calc mândria câștigată cu greu, autosuficientă, și să-i dau telefon soțului meu.

Aveam câțiva prieteni cărora puteam să le telefonez pentru că mă ajutau necondiționat, dar nu soțului meu și, cu siguranță, nu acum.

— Dacă am trăi împreună, așa cum am planificat eu, asta nu s-ar fi întâmplat, a spus după ce a auzit care e problema. Cu siguranță că ai

suprasolicitat boilerul. Ți-am spus eu că această căsuță n-a fost bine pregătită pentru iarnă.

— Știu, spun, cufundându-mă în tăcere, simțindu-mă slabă când sunt încolțită, încă o dată vinovată pentru tot ceea ce nu fac.

— Uite, a continuat, nu avem bani chiar acum. Înțelegerea a fost că îți plătesc ipoteca pe casă și tu vei face restul. Casa pe care am închiriat-o aici pentru noi *doi* mă suprasolicită din punct de vedere financiar. Apoi, cu veninul lui de scorpion, a adăugat: De ce nu-l suni pe unul dintre prietenii tăi pescari? Se pare că fac orice pentru tine.

Era mai mult decât o săgeată de gelozie în vocea lui, care m-a dat total peste cap. Mintea mi s-a umplut de amintirea altor momente, când nu mi-a sărit în ajutor – în cazul unui avort spontan, când m-a lăsat în dureri să aștept terminarea ședinței de consiliu; când a uitat să reînnoiască asigurarea automobilului deși știa că mașina mea veche se strica mereu; când m-a așteptat odată la o altă ieșire a gării, în timp ce eu stăteam în picioare de trei ore, iar din cauza durerilor menstruale abia mai rezistam.

Am vrut să-mi trag o palmă pentru că l-am sunat, agățându-mă de iluzia copilărească de a fi salvată, crezând că o să-i pară rău pentru mine.

— Nu-i nimic, o să mă descurc eu într-un fel, și apoi am închis telefonul, hotărâtă să nu renunț.

„Pot să trec prin furtuna asta”, îmi repetam încet, de data asta ca o provocare. Probabil că aveam nevoie de înțelegere, dar haosul și respingerea, așa cum erau ele amestecate cu speranță, ofereau tot ce era mai bun din ele. Cel puțin, mânia mă incită să acționez, lucru care mă face să fiu inventivă.

Când îmi cântăresc opțiunile, sunt inspirată de poveștile altor oameni care s-au aflat în situația mea – femei puternice care s-au confruntat cu o situație mult mai dificilă, care nu-și mai puteau plăti facturile. Bunica mea, care l-a părăsit pe soțul

ei afemeiat după o ceartă, i-a dus pe cei doi copii ai ei cu un landou din Brooklyn până în Manhattan, pentru a se adăposti la o mătușă; mama, care mințea în privința vârstei pentru a fi angajată și a ajuns în cele din urmă pe Wall Street; și o mătușă, care, când tatăl ei a făcut-o să respingă o bursă la o universitate bună, gândindu-se că acolo va avea numai probleme, i-a nesocotit spusele și a fugit în Europa, unde era liberă să facă ce voia.

Poveștile lor m-au salvat de capcana victimizării, scoțându-mă afară și îndrumându-mă către piața de pește, având în minte mai multe posibilități de angajare. Puteam să pregătesc momeală pentru pești, punând-o pe kilometri de fir pentru a ușura munca pescarilor, sau să împachetez și să pun la gheață peștele, la cooperativă, sau să găsesc o altă slujbă, la docuri. Cu cât mă apropiam de port, cu atât mai dornică eram să *fac ceva,* sperând să fie ceva deosebit.

„Simplul act al căutării pune lucrurile în mișcare”, îmi spunea tatăl meu și se pare că a avut dreptate. Imediat ce ajung în parcare îl zăresc pe Joshua Cahoon.

— Nu pot să cred că tu ești! strig de pe fereastra mașinii, bucuroasă să-l revăd pe prietenul meu culegător de scoici. Nu te-am văzut de când s-a închis piața. Ce ai mai făcut?

— Binișor, binișor, mormăie el în graiul lent yankeu. Acum, că vremea s-a îndreptat, mă duc în larg aproape în fiecare zi. Dar tu? Credeam că până acum te-ai întors în orașul cel mare!

— Nu, nu eu, răspund plină de superioritate. A fost o iarnă foarte bună, dar doar până acum. Sunt cam în criză de bani.

— Ai putea oricând să culegi scoici, sugerează el. Trebuie numai să-ți iei o autorizație. Ți-aș împrumuta cu plăcere o greblă și un coș.

— Cât costă autorizația? întreb.

Am fost șocată când am auzit că e vorba de o sută de dolari.

— Dar îi recuperezi într-o singură zi. Trebuie numai să aduci vreo 40 de kilograme sau așa ceva. O faci în vreo două ore.

— Pentru mine pare îngrozitor demult, spun. Chiar crezi chiar că aș putea face asta?

— Sunt multe femei care culeg scoici, îmi spune el. Trebuie să ai numai puțină voință și tărie de caracter. Pari să ai destul din amândouă, adaugă el cu un clipit jucăuș.

Sunt surprinsă, nu numai pentru că el este neobișnuit de comunicativ, dar și pentru că încearcă să mă ajute să-mi rezolv problema financiară.

Dar, nevăzând în vitrine niciun anunț de angajare, cred că e mai bine să accept șansa, ca un surfer care prinde creasta oricărui val pentru a ajunge la țărm. Mama repeta cu religiozitate vechiul proverb: „Cine nu riscă nu câștigă.” Fără alte discuții, alerg după licență și pornesc în căutarea norocului meu.

Au trecut două săptămâni. Am ieșit în larg până acum de șase sau șapte ori, devenind aproape culegător profesionist, având acum propria mea greblă și o amuletă indiană cu pene pe care o purtam la gât, agățată de un șnur de piele.

Prima zi a fost un dezastru, cu vânt puternic și ceață deasă. Am încercat să învăț cum să pescuiesc, îmbrăcându-mă cu mai multe rânduri de haine și cu o pelerină de ploaie. Nu eram descurajată, ci demoralizată, neputând să mă laud cu nimic după prima oră de muncă.

Joshua nu mă băga în seamă, preocupat să-și facă rația de o sută cincizeci de kilograme. Din fericire, chiar înainte de amiază a observat starea mea și a venit să-mi dea niște indicații.

— În primul rând, trebuie să calci puțin în jur, să faci scoicile să scuipe, lucru care produce găuri

în nisip. Ai înțeles ce vreau să spun? a spus, arătând spre găurile pe care le producea. Dedesubt, aici, sunt multe scoici.

În câteva secunde a săpat repede cu grebla lui cu coadă scurtă și le-a scos afară una după alta.

— Trebuie numai să-ți dai seama unde se află și apoi să le scoți. Bine, acum încearcă și tu.

M-am lăsat în jos, cu trupul aplecat ca pentru o rugăciune și am înfipt grebla într-un loc cu milioane de găuri. Apoi am ridicat nisipul ud de deasupra noroiului și am găsit o scoică!

— Continuă, m-a încurajat Josh, fă-o din nou.

În curând am făcut câțiva metri de movilițe de nisip și un morman de scoici decora suprafața.

— Cred că ai prins ideea, m-a lăudat el, foarte bucuros pentru mine. Nu va fi așa de ușor peste o oră sau cam așa ceva. Mâinile o să te doară, spatele o să te doară, dar gândește-te numai la bani. Un coș de scoici costă cincisprezece sau douăzeci de dolari! Stabilește-ți un obiectiv – un coș va fi bine pentru astăzi – și apoi atinge-l!

Un calcul scurt pe care mi l-am făcut în acea primă zi era că în felul acesta nu voi reuși să scap de criza mea. Instalatorul îmi va pune un boiler nou doar dacă îi plăteam în avans o treime din cost. În ritmul acela îmi trebuia o lună, în care să muncesc în fiecare zi, ca să obțin banii de avans! Trebuia să culeg cel puțin două căldări în prima zi și apoi să încerc să cresc norma zi de zi. Disperată, am început să sap neîndurător. Norocul începătorului era de partea mea. La fiecare lovitură de greblă dădeam de o scoică sau două. Începusem să fiu motivată. „Cine nu riscă, nu câștigă”, îmi repetam mereu.

După o oră de muncă susținută, nu mai aveam putere. Pentru că nu mi-am folosit niciodată în felul acesta partea superioară a trupului, brațele începuseră să fie cuprinse de spasme. M-am retras spre dune, ca să mănânc un sandvici și să beau

puțină cafea. Josh a mai stat mult până sa și ia prima gustare – și-a adus trei.

— Am slăbit 15 kilograme în primul an în care am cules scoici, a spus el. Nu pare așa de solicitant pe cât este.

— Asta văd și eu acum, am fost eu de acord, întinzându-mă pe duna uscată și ridicându-mi brațele deasupra capului, având grijă să nu stau prea confortabil, pentru că mai aveam de umplut o căldare și jumătate.

— Nu ar trebui să faci o pauză prea mare, m-a avertizat Josh. Doar dacă te miști îți va fi cald.

Mi-am reluat munca și am început să țopăi pe loc ca un indian în timpul unui ritual magic, devenind și mai activă când mi-am dat seama că sute de scoici probabil se spărgeau pe dedesubt. M-am aplecat pentru runda a doua, de data aceasta rugându-mă sfântului Anton, care găsește obiecte pierdute, și, destul de sigură pe mine, am început să scot la lumină blestematele astea mici. Devenisem dependentă, ca atunci când mâncam alune: cu cât găseam mai multe, cu atât îmi doream să mai găsesc. Pe la ora 3 umplusem căldarea a doua.

Mi-a luat ceva timp până să-mi găsesc un ritm mai lent și mai susținut, dar, cu cât intram și mai mult în rolul culegătorului de scoici, cu atât mă relaxam mai mult în locurile astea. Josh zice că aici e biroul lui. Pentru mine era mai mult ca la biserică. Este ceva spiritual în fâșia asta de plajă care apare de nicăieri pentru o perioadă de timp limitată și apoi dispare din nou, niciodată ieșind la lumină exact în același fel. Învăț să fac față atât muncii epuizante, cât și insolației. Când trebuie să mă concentrez, cânt imnul meu favorit, *Spiritul lui Dumnezeu pogoară asupra inimii mele*[24] lucru care îmi permite să intru în dialog cu spiritul meu și să îi ascult șoaptele.

În zilele proaste iese la lumină numai aversiunea față de sine. Când lucrez în nisipul acesta umed

încerc să mă concentrez pe latura mea întunecată, pe toate greșelile și viciile cu care soțul meu și ceilalți au trebuit să se confrunte. Mă deprimă să mă gândesc că dorința mea de a găsi claritate în anul trecut a complicat poate și mai mult relația mea, rănită de ego-ul soțului meu, și m-a îndepărtat de copii. Dar când e soare, când norma mea e bună, spiritul plutește ușor la suprafață. Simt o mândrie care apare când rezolv problemele și când muncesc din greu. De fiecare dată când mă aventurez în locul acesta ciudat, devin și mai puțin din ce am fost odată – o persoană care ținea totul sub control, încăpățânată – și mai mult din persoana spontană care vreau să fiu.

Joan Erikson este de acord cu noul meu serviciu. Ea spune că munca ar trebui să fie un joc, că altfel totul e sortit eșecului.

— Mă bucur că nu mai ești dominată de minte și te îndrepți mai mult spre trup, dragă. Așa e când înveți. Teoria nu înseamnă nimic dacă nu o pui în practică, repetă ea.

Are dreptate. Nu mi-am dat seama cât de mult îmi place să-mi folosesc mâinile. Culesul scoicilor îmi amintește de faptul că, în copilărie, construiam castele de nisip, totul numai cu ajutorul mâinilor și al ochilor mei. O sarcină care la început era monotonă a devenit mai creativă pe măsură ce mă concentram pe ce se afla în fața mea: nuanțări imperceptibile ale tonurilor și culorilor – mov, negru, maro, gri, o lume de reflexe produse pe nisipul umed de lumina perpendiculară a cerului acoperit de nori. Intru într-o stare ce amintește de zen, transformând, adesea, persoana care eram când am ajuns aici, la începutul fiecărei zile.

Învăț că lucrul care este cel mai important nu este ce anume fac pentru a mă întreține, ci ce anume voi deveni în acest proces. Munca simplă îmi netezește muchiile, învățându-mă să o doresc nu pentru că mă face să fiu specială sau sănătoasă, ci pentru că activitatea aceasta încântă spiritul, mă

face o persoană mai plăcută și vine în întâmpinarea nevoilor melc financiare. Satisfacția acestor zile vine din faptul că văd coșurile din nuiele pline vârf cu scoici, pe trei sferturi cufundate în apa mareei din apropiere, la șase ore după ce am ajuns aici.

La fel de subtil cum se retrage marca pentru a ne arăta dedesubturile, tot așa de discret se și întoarce. Mai întâi observ că pata uscată pe care stau devine apoasă. Apa începe să se ridice din străfunduri, creând pârâiașe care devin afluenți ai puternicului ocean. În câteva minute apa se învolburează în jurul meu.

— Vine mareea! strigă Josh.

Într-adevăr, vasul lui mic, care fusese tras la mal, culcat pe o parte timp de câteva ore, s-a îndreptat acum și e pregătit să ne ducă înapoi pe continent. Îmi înșfac coșurile și echipamentul și plec, pregătită pentru sfârșitul zilei. Măsurarea zilei în funcție de maree m-a ajutat să suspend obiceiul meu frustrant de a-mi forța și manipula viața. Înțeleg acum de ce am fost enervată când o vecină a trecut pe la mine zilele trecute cu un braț de forsythia.

— Ceva să-ți lumineze ziua! a spus ea binevoitoare, vorbind cu mândrie despre cum a cules ea crengile acum o lună, le-a adus în căldura casei și a obligat bobocii să înflorească mai devreme.

O ascultam, simțindu-mă în același timp nemulțumită de ceea ce îmi spunea. Culesul scoicilor m-a învățat că toate vin la vremea lor. Să forțezi lucrurile înseamnă să acționezi împotriva instinctului și a elementelor naturale. Este o formă de artă pe care am fost învățată să o perfecționez – conversație forțată, sentimente, chiar și orgasm, rugăciune – dar nu mă simt deloc bine să o mai pun în practică. Să lucrez sub acțiunea mareei și a legilor universului este de departe ceea ce prefer să fac.

Iau o ultimă gură de aer curat și îl expir încet, în timp ce Josh pornește motorul. Înconjurată de viața maritimă, scoțându-mi noroiul de sub unghii, lingându-mi sarea de pe buze, știu, *știu cu adevărat* valoarea zilei, care îmi devine și mai clară când buzunarele mi se umplu de bani, destui pentru a fi îndesați într-o cutie de cafea, iar o parte dintre ei ascunși printre proviziile din cămară.

Mi-e frig, sunt udă, mă doare totul, dar sunt nerăbdătoare să-l chem pe instalator. Norma de azi m-a făcut să depășesc cota de patru sute de dolari. Dacă m-ar putea programa mâine, voi putea în sfârșit să fac o baie binecuvântată! Până acum am făcut-o umplând cu apă o oală pentru creveți și punând-o pe sobă dimineața, intrând în cadă abia noaptea. Balsamul chinezesc și vinul ieftin sunt celelalte favoruri pe care mi le fac, vindecându-mi trupul la timp pentru culesul de a doua zi. Aștept cu bucurie o baie adevărată.

13

CURENTUL DE SUPRAFAȚĂ

Memorial Day

Este ușor să trăiești în lume după opinia generală; este ușor să trăiești în singurătate după opinia ta; dar un om mare este cel care, în mijlocul mulțimii, își păstrează în cel mai plăcut mod independența singurătății.

Ralph Waldo Emerson,
Self-reliance

Memorial Day mă așteaptă, cu reuniunea anuală a familiei. După ce băieții s-au căsătorit, am ales un weekend pe an în care să se reunească familia. Vacanța aceasta de vară timpurie se potrivește numai bine, pentru că nu are ritualuri și nu presupune obligații față de rudele prin alianță. O consideram anulată anul acesta, dată fiind situația mea neclară, dar îi văd pe băieți așa de rar, încât consider că orice ocazie e un dar, indiferent de prețul acesteia.

De regulă eram destul de nervoasă când îi felicitam după ce se întorceau de la colegiu, pentru serviciul nou, pentru o nouă călătorie; fiecare s-a schimbat puțin de când nu ne-am văzut ultima dată. Când îi vezi rar pe cei pe care îi iubești, ai nevoie de ceva timp pentru a reînnoda legătura. Era ca și cum ai fi potrivit nivelul la stereo,

acordând basul și sunetele înalte pentru a obține armonia perfectă.

Dar să le felicit pe soțiile lor mă enerva și mai mult, mai ales de când am început să am cu ele micile dispute inevitabile. Fiecare pas greșit mă punea în gardă. Oricât de naturală voiam să fiu cu ele, comportamentul meu devenea inevitabil forțat și mi-am dat seama că mă adaptam ritmurilor și ideilor *lor*.

Când mi-au fost prezentate pentru prima dată prietenele fiilor mei, fiecare s-a comportat cât se poate de bine. Au urmat câteva scrisori de mulțumire după vizite, mici gesturi de apreciere, chiar și cadouri. După treizeci de ani într-o casă numai cu bărbați, eram încântată de ideea de a avea prin preajmă și femei. Dar, după ce s-au căsătorit, lucrurile s-au schimbat puțin; dorința de a fi deschise a fost înlocuită de o politețe reținută. În fiecare caz am simțit o competiție între noi, două femei având o legătură cu același bărbat. Temându-mă de reputația unei mame prea autoritare și tic înțepăturile glumelor acelea îngrozitoare referitoare la soacra cea rea, m-am distanțat. Dar asta nu a făcut decât s. I mi exacerbeze sentimentul că totul s-a schimbat dintr-odată.

— Am crezut că voi câștiga o fiică! m-am plâns odată fetei verișoarei mele.

— Este absurd, a replicat ea. Când mă căsătoresc, de ce aș mai vrea o altă mamă? Deja am una.

Observația ei era justă și m-a făcut să privesc corect lucrurile. Soțiile fiilor mei se bucurau de autonomia lor, chiar făceau paradă de ea, așa că am încetat să mai încerc să fiu altceva decât un susținător, și să fiu bucuroasă să iau parte la ceva dacă mi se propune. Au făcut ca lucrurile să fie simple, cu limitele pe care le-au trasat cu atenție și cu activitățile din timp pregătite. Dar să rămân la periferia vieților lor este foarte greu pentru mine

care mi-am consumat o mare parte a vieții mele adulte fiind indispensabilă și responsabilă.

Aveam obiceiul să pun întrebări, dorind să știu mai mult decât se hotărâseră ele să-mi arate, până ce una dintre nurori a pus capăt acestui lucru.

— Mereu mă întrebi ce simt despre una sau despre alta, a spus ea hotărâtă, dar cu un zâmbet convingător. Nu știi că sentimentele nu sunt gânduri? Nu sunt mereu ceva despre care poți vorbi sau pe care să-l poți exprima. Sunt ceea ce sunt – sentimente!

Puteam doar bănui că ajunsese la această concluzie pentru că este dansatoare și transmite emoții prin intermediul trupului ei, nu prin cuvinte. În orice caz, de acum mă abțin să le întreb despre sentimente sau să le arăt pe ale mele.

Cu toate acestea, doresc să fiu apropiată de fiii mei și de soțiile lor și mă tot întreb de ce. Prietena mea Joan îmi spune că este destul de greu să renunți la ce îți place cel mai mult.

— De aceea mergi ca pe ouă, încercând să nu rănești sau să nu judeci greșit, spunea ea.

— E adevărat, am fost eu de acord, când vorbeam despre reticența mea în fața acestui weekend apropiat al reuniunii. Dar nu mai vreau să-mi reiau vechiul comportament, dându-mă peste cap ca un acrobat.

— Nu o vei face, m-a asigurat ea. Acum, că ai gustat și altceva, nu vei mai dori să dai înapoi. Va fi mai bine ca altădată, o să vezi. Filtrează totul prin tine și dă-i drumul mai departe. Știi, toată lumea dorește același lucru. Este vorba de intimitate. Singurul mod de a ajunge la ea este să fii tu însăți.

Oricum, abia aveam timp să fiu îngrijorată. Ieri a fost ultima mea zi de cules scoici și nu aveam energia de a face altceva în afara curățeniei. Iată că presiunile financiare și simpla existență au avut întâietate asupra anxietății autoinduse. Am făcut pentru cină *bouillabaisse,* plină de scoici culese cu

mâna, dar mă bazez pe ceilalți să mă ajute cu celelalte feluri de mâncare. Dau din cap amuzată, amintindu-mi de producțiile culinare ridicole pe care obișnuiam să le regizez, transformând gospodăria într-o fantezie de perfecțiune imposibilă, pentru a sfârși obosită și iritată.

Mă uit la ceas. Mai sunt două ore până la sosirea lor. O, Doamne, fă-mă să mă bucur de plăcerea de a fi drăguță! Când mă uit la grădinița cu plantele perene înflorite care rezistă an după an, mă răsfăț spunându-mi că sunt și eu tot un fel de plantă perenă care asigură structura decorului luxuriant pentru familia ei și pentru cei din jur. A fost nevoie de ani de maturizare și creștere pentru a deveni așa de colorată și de abundentă cum sunt. Nu sunt vreo plantă de casă, care cere căldură, fiind forțată să înflorească, ci mai degrabă o femeie matură care vrea să știe ce se întâmplă cu ea. Nu am nevoie să mă preocup și de tinerele mlădițe.

Instinctul îmi spune că mă raportez la acest weekend ca și cum m-aș menține pe linia de plutire, ținându-mi trupul drept, privind acțiunea, ascultându-mi instinctele, rămânând concentrată să nu mă îndrept într-o direcție sau alta. Intenționez să ascult mai mult, să vorbesc mai puțin, să primesc tot ce mi se oferă și apoi, ca o femeie ce am devenit, să las fructul copt să cadă unde o să vrea.

Fiul meu mai mare ajunge primul. Este un tradiționalist, un entuziast, cel care va da tonul sărbătorii în acest weekend, și care mă tot presează. Fiul nostru mai mic și soția lui vin după aceea, ca și cum și-ar fi aranjat sosirea, apărând într-un punct mort al acțiunii, permițându-mi să-i întâmpin în reprize mici.

Băieții se salută și încep să vorbească de parcă nici nu ar fi fost așa de departe unul de altul până acum. Îmi aduc aminte de dineul de la repetiția ceremoniei de la nunta băiatului nostru mai mare,

când, scoțându-și ochelarii, a toastat pentru fratele lui mai mic, susținând sentimentalismul bunicii din partea tatălui pentru feciorii ei: „Nicio femeie nu se va interpune între mine și fratele meu.” Mă întreb, după ce au trecut anii, dacă va putea să-și țină promisiunea.

Peste o oră vine și soțul meu și căsuța liniștită se trezește, ca din somnul lui Rip Van Winkle[25]. Locul acesta, care a fost folosit ca o înmănuncherea a bogățiilor vieții, nu poate decât să strălucească, fiind plin de energia pozitivă din vremea când locuiam cu toții aici: nopți de cântece și ghicitori, podele de pin care și-au pierdut pentru totdeauna luciul din cauza celor care și-au petrecut ziua pe vas și pe plajă, sosiri acasă după-amiaza târziu, cu oameni plini de nisip stând la coadă la dușul de afară. Este un spirit general pe care îl împărtășește toată lumea nu ca apropierea drăguță din Ajunul Crăciunului. Este bine că-mi invadează izolarea. Sunt mult mai lacomă de familia mea decât am crezut.

Soțul meu debordează de un spirit neobișnuit de generos, cu ochii în lacrimi, cu îmbrățișări pentru toată lumea, chiar și pentru mine. În mod automat mă retrag din îmbrățișarea lui și apoi mă întreb de ce, din moment ce atingerea mă face să mă simt bine. Reprimarea sentimentelor pe care am practicat-o nu mai are ce căuta în noua mea viață, așa că îmi pun mâna în jurul mâinii lui.

Replicile dintre băieți și tatăl lor mă fac să-mi dau seama că ei au comunicat frecvent. Nu există nicio îndoială că băieții țin cont de partea lui cea mai bună. Afecțiunea lor pentru el este mai mult decât clară, comparativ cu sentimentele lor pentru mine, și el le răspunde ca orice om care se simte iubit. Sunt mulțumită că el nu a permis să se instaleze un vid între ei. Orice fel de conversație ar fi avut, se pare că nu se referea la mine sau la căsnicia noastră. Sunt foarte surprinsă să mă simt ușurată.

Sunt prea puține secrete într-o căsuță mică așa cum e aceasta și foarte puțina intimitate prețioasă, dar sunt deconcertată când fiul meu cel mic vine în bucătărie cu coșul meu pentru scoici și cu grebla.

— Cine este culegătorul? Nu-mi spune că o faci și pe asta! spune el, deja jenat de serviciul meu de la piața de pește.

Ceilalți sunt și ei intrigați, și își alină curiozitatea întrebând.

— Deci de aceea ai bronzul ăsta așa de timpuriu, spune unul.

— Hai, mamă, ce s-a întâmplat? Nu am avut impresia că asta ar fi fost unul dintre scopurile vieții tale.

— S-a stricat boilerul, mărturisesc eu. Culesul scoicilor a fost modul în care am putut face repede rost de niște bani.

— Dar ai probleme cu spatele, spune una dintre fete. Cum te-ai descurcat?

— De fapt, munca nu a făcut decât să-mi întărească mușchii, am răspuns. Oricum, cei mai mulți vă folosiți partea superioară a trupului.

Am impresia că fiii mei mă consideră bătrână și terminată. Cel mai adesea mă văd în rolul de mamă, nu ca Joan, persoana. Stând aici, răspunzând la întrebările lor, simt o anumită superioritate, chiar triumf. Sunt mândră să fiu văzută ca o persoană care încearcă să-și depășească greutatea.

Soțul meu, care se întinde peste masa de bucătărie pentru a-și pune un pahar de vin, a ascultat cu atenție, cu o expresie confuză a feței. Nu spune nimic, dar, când îmi întâlnește privirea, ridică paharul în direcția mea.

Încet, această zi foarte obișnuită capătă strălucire și începe weekendul. Se trage cortina, începe piesa – trei zile întregi, ca o piesă în trei acte care nu se va juca niciodată la fel. Toată lumea parcă așteaptă ceva – nurorile, care nu au petrecut niciodată atâta timp împreună; frații,

impulsionați de legăturile de sânge, dar schimbați de tranziție; părinții, confruntați cu ideea separării, întăriți de singurătate. Fiecare pare plin de speranțe, pur și simplu bucuros de ritualul însuși al weekendului. Timiditatea mea este sensibil atenuată când una dintre nurori îmi dă un cadou, un tablou pictat de mână pe care scrie TRADIȚIE. Îl pun pe peretele din bucătărie și știu că dorința mea de a-i readuce împreună în fiecare an este corectă, că suntem legați într-un mod imposibil de definit. Gestul ei mă face să respir din nou, mai ferm, mai ritmic.

***

De parcă această căsuță nu era pregătită să ne încapă pe toți împreună, vremea promite să fie călduroasă în mai și ne binecuvântează cu o zi de plajă. Nu că nu ne-am fi mulțumit cu ceața și ploaia, dar oricum, să fii afară, sub cerul senin, cu zgomotele ușoare ale apei și ale vântului, te face să te simți bine, bucuros și liber.

— Care plajă? întreabă băieții, de parcă eu aș fi din partea locului.

Aleg South Beach, formată de o furtună, ca să fie acum terenul nostru de joacă. Plajele mari ale oceanului au fost mereu preferatele mele când băieții erau mici, ocupați și gălăgioși. Mă bazam pe mare să le atenueze sunetele și nebuniile.

Ne înghesuim în Volvo, soțul meu spunându-mi să urc în față, lângă el, și mi se pare că am un *déjà vu*, al tuturor acelor ani în care am mers la plajă într-o mașină plină cu mâncare, băutură, mingi și bețe de baseball și, mai ales, de nerăbdarea de a ajunge și de a sta acolo toată ziua.

Am ales adăpostul unei dune și ne-am despachetat bagajele chiar lângă o colonie de fluierari, pe care prezența noastră nu părea să-i deranjeze. După un timp tuiul, apoi altul încep să se ridice și fiecare dintre noi, în felul lui, le urmează exemplul. Una dintre fete aleargă după un

bâtlan alb, ca un copilaș după un zmeu, în timp ce cealaltă caută scoici albite.

— Cu cât e mai spartă, e mai bine, spune ea, pentru că poți vedea chiar până în centru.

Pe la amiază, prosoapele și păturile care ne-au protejat de răceala dimineții au fost date la o parte și ne dăm jos rândurile de haine și de pretenții. Artificialitatea se topește, ca și cum am fi căzut sub incidența vrăjii acestui loc sălbatic. Darul unei asemenea zile se cufundă în lumea neîntreruptă a unui timp continuu, unde ceasurile nesfârșite permit să crească orice, din nimic.

Mă uit ca și cum aș privi prin lentilele unei camere video, focalizându-mă de pe un cadru pe altul. Adevărurile, odată ce sunt ținute secrete, alunecă. Asemănările și deosebirile devin tovarăși plăcuți, în acest loc primitiv, unde violența și pacea merg mâna în mână.

Îl aud pe soțul meu cum își recunoaște mânia și letargia, pentru care face terapie; unul din băieți admite că se prostește la serviciu; celălalt mărturisește că există un conflict în căsnicia lui. Îmi place să-i văd cum își împărtășesc diferite lucruri, nu numai pe cele bune, ci și pe cele neplăcute. Deși băieții mei sunt feminiști, i-am crescut inoculându-le dorința de a obține perfecțiunea. În felul acesta, mă tem că ei sunt acum reticenți să-și împărtășească momentele proaste, bucuroși numai să raporteze succesele care îi fac să-și cunoască din ce în ce mai greu șinele matur.

Când eram tânără soție, le-am trimis părinților mei scrisori pline cu minciuni, dorind să-i conving, nu numai pe ei, ci și pe mine, că eram fericită. Mi se pare că voi continua să-i cunosc din ce în ce mai puțin pe copii dacă ei cred că vreau ca ei să fie *mai mult* decât sunt. A căuta perfecțiunea este un lucru teribil, când te îndepărtează de adevăr. Mă întreb dacă nu cumva interpretarea unor roluri și faptul că

trebuie să fii mereu atent nu sunt tocmai cauzele principale ale singurătății.

Este numai o chestiune de timp până când băieții încep să înoate în marea rece, de primăvară, nu doar pentru că odinioară erau marinari și au crescut lângă apă, dar și pentru că s-au provocat unul pe altul. Stau jos înfrigurată, știind că apa în care se hârjonesc are doar 15 grade, și mă minunez de frumusețea tinereții lor, tocmai când soțul meu o pornește în fugă spre ei. Câteva minute mai târziu un val îi aruncă pe toți trei pe mal și băieții aleargă să se rostogolească pe o movilă de nisip cald, moale. Dacă existase vreo urmă de tensiune în noi, acum ea se evaporase.

În momente ca acestea mă întreb cum de am avut parte de acești copii deosebiți. Sunt ei oare ce am așteptat? Sunt oare total răspunzătoare pentru ce au devenit? Unul este profesor, celălalt este actor. Mi-e teamă pentru siguranța financiară a celui din urmă și mă îngrijorează că profesorul o să se plictisească de serviciul lui. Știu că i-am răsfățat și că i-am tot presat, contribuind la nevrozele lor, încurajându-le sensibilitatea, forțând limitele voinței lor. Dar, cu toate slăbiciunile lor, sunt în continuare încântată de esența lor, de viețile lor ca indivizi și sunt îngrozitor de curioasă de tot ce nu știu despre ei, mai ales despre interacțiunea lor cu soțiile care s-au așezat pe o altă moviliță de nisip, sculptând o sirenă. Aplecate asupra lucrului, săpând cu atenție, ele sunt legate prin intermediul soților lor.

Soțul meu și cu mine ne plimbăm cu pretextul căutării unor scoici din care să facem coada sirenei, dar, de fapt, vrem să rămânem puțin singuri. Suntem doi oameni care au pornit-o pe calea cunoașterii de sine anul acesta și au nevoie să-și împărtășească ce au devenit.

El pare să aprecieze familia așa cum nu a făcut-o până acum; retras pentru o vreme ca un urs care hibernează, revine, dornic să o redescopere. Mă

trezesc mergând de-a lungul plajei cu cineva care pare un vechi prieten. Am preferat să mergem pe nisip ferm, în preajma malului, unde valurile se sparg în jurul nostru, ridicând mereu nisipul de pe picioarele noastre.

Am ajuns să cred că iubirea apare atunci când îți dorești să apară. Este o intenție, și nu o întâmplare extraordinară. Numai când cineva este deschis să primească și să absoarbă iubirea ea poate să apară.

— Știi, încep să cred că adevărata maturizare începe după ce facem lucrurile pe care adulții se presupune că trebuie să le facă, zic eu.

— Cum ar fi? întreabă el.

— Să muncești, să ai o familie, să participi la activitățile comunitare – toate lucrurile care te țin departe de șinele tău adevărat, de persoana pe care ai lăsat-o în urmă.

— Și?… întreabă el, așteptând completarea.

— Vreau să fiu o femeie care mai are ceva de spus. Acum, când am început să trăiesc cu adevărat… lipsa de formă a acestei vieți…

Nu înțelege ideea de „a mai avea ceva de spus” și nu consideră că e ceva pozitiv. O parte a lui vrea să fie spus totul, departe de slujba lui plicticoasă și de nevoia de a lua salariul lunar. Vrea ca toate astea să rămână undeva în spate. Și totuși, cum ar fi el fără această definiție? Tocmai asta consideră el că e înspăimântător.

— Mai avem multe de spus, așa cum țărmul acestei plaje mai are multe de spus, îi spun. Nu este uimitor? Până acum am făcut tot ce au vrut ceilalți să facem și acum e rândul nostru. Sper să continui să mă perfecționez cât timp voi trăi.

Îmi dau seama, pe măsură ce vorbesc, că poate cuvintele mele nu au găsit terenul potrivit. Niciunul dintre noi nu are nici cea mai mică idee spre ce ne îndreptăm. Și totuși, există un grad de încântare în faptul că nu știm, ca și tinerele cupluri pe care le-am lăsat în urmă. Ce este clar în privința viitorului lor?

Se oprește și mă întorc să-i surprind privirea. Lacrimile îi curg pe obraji. Armonizarea unei relații presupune mult de lucru. Mi se pare curios că totul se întâmplă primăvara, când totul se trezește la viață. Mi se pare că nimic nu se termină cu adevărat. Faptul că am locuit la malul mării m-a învățat asta.

— Uite, spun, rupând tăcerea, tot ce știu este că am petrecut cea mai mare parte a acestui an lăsând la o parte toate regulile, condițiile și obiectivele care mi-au fost fixate de altcineva. În cele din urmă mă simt destul de matură pentru a mă descoperi – acea persoană care am fost sortită să vin pe lume.

Îmi ia mâna și mergem înapoi spre ceilalți, culegând scoici ca și mai înainte. Este una dintre acele plimbări când, după ce totul s-a terminat, știi că s-a schimbat ceva.

Vedem familia și forfota activităților care au loc când cineva trebuie să alerge împotriva curentului pentru a ridica o operă de artă. Așa cum am găsit diferite piese pentru a crea sirena perfectă, tot așa trebuie să ne consacrăm mult timp pentru a pune cap la cap, cu grijă, piesele vieților noastre. Un artist are posibilități nenumărate când materialele lui sunt nisipul și apa. Așa se întâmplă și în cazul sculpturii umane. Suntem la fel de maleabili ca și sirena din nisip – bărbați și femei care mai au ceva de spus care facem noi creații din șinele nostru vechi.

Îmi place pasiunea care țâșnește din această familie când punem toți umărul. „Viețile pline de energie presupun acțiune”, îmi spunea Joan Erikson. „Nu poți simți căldura dacă nu ai produs-o, nu poți simți satisfacția dacă nu joci, nu poți cunoaște norocul dacă nu riști.” încerc să aduc mai mult din spontaneitatea de pe plajă și în căsuță, și să o încorporez în viața mea cotidiană.

Poate că satisfacția pe care o simt acum este în legătură cu vederea diversității, a felului în care

evoluează, se schimbă și cresc două generații de bărbați și femei. Deodată întrebarea despre *cum* ne schimbăm pare irelevantă. Ceea ce este mai important e că toți ne îndreptăm spre niște finaluri necunoscute. Deși văd esența fiilor mei, ce vor deveni ei va fi o surpriză. Sarcina mea este să aplaud fiecare surpriză ca și când în fața mea ar fi un cadou aniversar, bucurându-mă de savoarea ficțională a poveștilor noastre de viață, așa cum evoluează ele.

Băieții îmi reproșează constant idiosincraziile. Ei cred că sunt pretențioasă, gălăgioasă, nepotrivită. Așa cred ei. Și eu văd la ei și la soțiile lor caracteristici și atitudini care ar mai putea fi îndreptate. Dar ce îi face interesanți sunt tocmai imperfecțiunile lor. Sunt perfecți în imperfecțiune! Se poate așa ceva?

Deși strălucirea rozalie a după-amiezii târzii ne ademenește să rămânem pe loc, soarele va apune în foarte scurt timp și e vremea să ne strângem lucrurile. Mă simt mulțumită – am ajuns când mareea era puternică, în aplauzele oceanului, am văzut cum se transformă marea în timpul fluxului și acum ne pregătim să plecăm când se retrag și valurile. Pentru a avea experiența acestui ciclu complet al mareei trebuie să vezi schimbarea, să urmărești cum trece timpul. În timpul acestui proces simt presiunea și efortul universului.

Nu pregătim cina înainte de opt și jumătate. Spun „noi”, când, de fapt, fetele sunt la bucătărie, în timp ce eu mă comport mai degrabă ca un ajutor de bucătar. Una face un sos pentru paste din mai multe cutii de suc de roșii, tarhon și smântână, în timp ce cealaltă face o salată cu verdețuri, avocado, grapefruit și fabulosul ei sos *vinaigrette* din zmeură. Pregătirea mesei împreună poate semăna cu un balet, toți venind în contact cu ideile celuilalt. Factorul perturbator este femeia care insistă că anumite feluri de mâncare nu se pot prepara decât într-un anumit fel – în cel cunoscut

de ea. A fi deschis, în loc să fii încăpățânat, îmi oferă mai multe conexiuni.

Nu avem desert, lumânările au flacăra mică, am deschis ultima sticlă de vin, căscăturile susținute sunt înlocuite de o conversație alertă. Cineva spunea odată că un soț bun este rodul unei mame bune. Deci, pentru moment, îmi asum meritul pentru felul în care au evoluat băieții, mai ales în acțiunile lor sincere în ceea ce privește căsnicia.

Dacă am dorit să simt satisfacția din perioada Crăciunului, în sfârșit o trăiesc. Adunați în jurul mesei, mâncând împreună pâinea, oferind celor care iau parte la acest moment o bucată de ceva sacru. De acum sunt eliberată rapid prin simplul act al trăirii. Văd privirile furișe pe care și le aruncă cuplurile când este vorba de o chestiune sau de alta și mă bucur de dovezile ample de afecțiune. Eram invidioasă pe dragostea celor tineri, dar în seara asta mă încântă căldura ei.

Și atunci soțul meu se ridică pentru a ține un toast:

> „Pentru soțiile și iubitele noastre.
> Fie ca iubitele noastre să ne fie soții
> Și soțiile noastre să ne fie mereu iubite.”

Îl ascult cu inima, aducându-mi aminte că o parte a atitudinii fiilor mei trebuie să se fi modelat după cea a tatălui lor.

14

Un port sigur

Sfârșitul lui iunie

Dacă menirea unei femei este de a da, și aceasta trebuie răsplătită.

Anne Morrow Lindbergh,
Gift from the Sea

Este dimineață devreme, aerul e foarte umed, este o vreme care întâmpină rezistență în fața luminii. Chiar și așa, sar din pat când aud cântatul păsărilor și mă furișez la bucătărie pentru a face un termos de cafea. Fiul meu cel mare cu soția pleacă azi, ci rămânând mai mult după plecarea celorlalți, petrecând aici câteva zile fericite cu mine, înainte de a porni inii o călătorie cu bicicleta în Estul îndepărtat.

Chipurile lor somnoroase își fac apariția înainte de ivirea zorilor și mă duc la Dodge-ul lor supraîncărcat, cu bicicletele puse deasupra, și-i îmbrățișez eu putere, reținându-l pe fiul meu pentru o clipă. Apoi, ca soția unui căpitan de vas, le fac din mână, cu un zâmbet curajos pe față și un nod în gât. Nu e vorba ca aș vrea să mă agăț de ei. Numai că încă nu m-am confruntat cum se cuvine cu caracterul inevitabil al maturizării copiilor și cu plecarea lor așa departe. Am tendința de a întârzia momentul final, sperând să creez o impresie de neuitat, nu neapărat legată de experiențele trăite,

dar și de sentimente. Sfârșiturile mă fac să mă cufund într-o sălbăticie emoțională, dar nu și de data asta.

Acum sunt mai puține lacrimi, poate pentru că încep să-mi dau seama că nu mai sunt ai mei. Ei își aparțin unul altuia; „micului lor popor”, zic, vizualizându-i înghesuiți în cortul lor, lângă vreo cultură de orez. Au în mâini puterea destinelor lor. Nu le pot dărui decât urări de bine. E o realitate puțin amară, dar ajung să înțeleg că iubirea înflorește unde este o cantitate potrivită de tandrețe, combinată cu o legătură puternică.

A fost bine să fie aici cu mine, dar sunt surprinsă de cât de nerăbdătoare sunt să-mi recâștig singurătatea. Nu pot să fiu bucuroasă pentru toate frivolitățile care au avut loc în toată perioada în care am fost împreună. Nici nu aș vrea să fiu, din moment ce o asemenea bucurie și distracție nu vine niciodată fără efort. Deși nu am intenționat să-mi controlez comportamentul, am făcut-o totuși, supraveghindu-mi atitudinea, ținându-mi gura, abținându-mă de la judecăți de valoare.

Totuși, simt un gol, nu pentru că toți au plecat, ci pentru că ei se reîntorc la viețile lor, cu un program bine stabilit. A fost la fel de ciudat să-i fac semn de la revedere și soțului meu, ca și cum s-ar fi dus numai într-o călătorie de afaceri, când, în realitate, se întorcea la lumea lui separată, deși a vorbit de mai multe ori de pensionare, presărându-și destul de liber conversația cu aluzii la „noi” și „al nostru”. Din moment ce părea că restabilim legăturile, am ezitat să distrug apropierea de moment cu întrebări despre viitor. Dar era ceva ce lipsea, o dovadă a distanței care nu putea fi negată.

Mă întreb acum dacă avea vreo legătură cu faptul că nu făcusem dragoste. Nu că aș fi vrut neapărat să se întâmple, dar am fost tulburată că nici măcar nu a părut ca o variantă posibilă. În ultimul timp am fost obsedată de gânduri despre

sex, dorind ca acea parte a vieții mele să fie refăcută, tresărind la vederea scenelor de dragoste din filme, întorcându-mi privirea când vedeam îndrăgostiți care se îmbrățișau. Chiar m-am surprins întrebându-mă ce se întâmpla între fiii mei și soțiile lor în spatele ușilor închise în fiecare noapte.

Dar adevărul este că sexul nu a fost niciodată printre prioritățile mele. Gândul că vreau ceva este complet diferit de faptul că îmi place. Mitul din jurul sexului în această cultură este că ar trebui să-l vrem, că suntem anormali sau frustrați dacă nu îl avem, așa că lipsa lui mă face să mă simt ca o inadaptată.

Poate că am încetat sa fiu disponibilă pentru dragoste pur și simplu pentru că nu mi-a plăcut. Mi se părea normal să accept asta cu un bărbat care era soțul meu, ba cu atât mai mult pentru că voiam copii. Apoi a devenit o rutină, o obligație pe care trebuia s-o îndeplinesc după ce spălam vasele și se culcau copiii. Am fost învățată că o soție trebuie pur și simplu să-i satisfacă plăcerile soțului.

Acum, parcă mii de ani mai târziu, stau aici și mă întreb ce am pierdut. Multe dintre prietenele mele recunosc că și ele sunt ușurate după ce a trecut nevoia de a-și îndeplini „obligația”. Una a renunțat la sex pentru că soțul ei nu a reușit să o facă într-un mod mai personal; i se părea că pentru el și gaura cheii era bună. Alta nu mai putea suporta fornăitul și pufniturile soțului ei. O alta se plictisise de ceea ce înțelegea prin romantism soțul ei: să stea în pat citind ediția cu costume de baie din *Sports Illustrated* în timp ce se atingeau, așteptând ca ea să fie excitată privind acele lucruri.

Mai devreme sau mai târziu, mâhnirea și vina de a nu face sex mă va împinge spre distracție. De ce să nu las inima mea înghețată să se topească și să se bucure și ea? Cel mai rău lucru care s-ar putea întâmpla este că ar putea fi ca înainte. Dar acum, că am reușit să-mi recuperez câte ceva din șinele

meu originar, cine știe? Ce-ar fi dacă, măcar o dată, i s-ar permite trupului meu să simtă pasiunea pe care o dorește mintea mea? Sau dacă, așa cum fac chinezii, o să încep să consider sexul regulat ca un element important pentru sănătate și longevitate? Acestea ar constitui un motiv suficient pentru a-mi consuma dorința?

O, bine, nu au niciun rost aceste speculații dacă oricum nu e nimeni cu care să fac sex. Poate că simpla confruntare cu asemenea fapte simple este un pas înainte pentru găsirea unei soluții.

Astăzi s-a nimerit să fie solstițiul de vară, moment semnificativ pentru schimbare, cu cea mai lungă zi din an, și voi trăi aceste ore cu mai multă forță.

Alături este bicicleta mea, cu cauciucurile ei umflate și cu lanțul ruginit, un vehicul pus la treabă care mă poartă în drumurile mele la poștă și la cumpărături. Poate că o călătorie mai lungă mă va ajuta să-mi pun ordine în gânduri și-mi va spulbera melancolia. O să fac o călătorie simbolică, cu cât mai departe, cu atât mai bine, în cinstea copiilor mei.

O iau prin pădure, pe lângă aleea noastră, și ajung până la urmă pe drumul pietruit. Îmi amintesc de vremea când eram mică și o porneam fără nicio destinație – curioasă, încântată, cu părul în vânt, ca acum. Bicicleta mă conduce, devenind o prelungire a corpului meu, purtându-mă înapoi.

Merg spre Lovers Lane, acum plină de trandafiri roz și albăstrele. O pajiște de alături este plină de trifoi purpuriu. Treptat, toate culorile, aromele, umbrele, pantele și văile devin un amalgam ce invită la descoperire. Sunt pe un drum cu două benzi, foarte puțin circulat, care traversează Cape. Mă duce spre continent, departe de traficul plajei, prin tufe de merișor, lacuri reci și păduri de pini pitici. Abia acum înțeleg de ce nora mea preferă bicicleta în locul oricărui alt vehicul: „Nu pierzi nimic când mergi cu 3 kilometri pe oră”, zice ea.

„Până și cel mai mic fir de iarbă îți poate atrage atenția.” Chiar în acest moment simt mirosul tic mirt, de mâna-Maicii-Domnului și de pin care pun stăpânire pe mine.

Limba îmi atinge buza de sus, sărată. Sunt surprinsă ce gust bun are sudoarea! Toată această mișcare, de întindere și de respirație, armonizează gândurile cu trăirile trupului. Mă întreb dacă aș putea face o plimbare lungă cu bicicleta alături de soțul meu. Ce s-ar întâmpla dacă ar trebui să depindem unul de celălalt, așa cum o fac fiul meu și soția lui? Am făcut-o odată, când eram proaspăt căsătoriți și am locuit în Africa. Poate că am rezistat așa de mult fiindcă am învățat să fim după aceea interdependenți.

Nu mă mai gândesc la nimic și pedalez mai tare, pentru a urca o potecă. În vârful lui îmi iau picioarele de pe pedale, abandonez orice control și cobor în viteză pe partea cealaltă, alunecând spre marginea unei borduri de nisip și frânând în fața bisericii metodiste, unde un anunț glăsuiește: OPUSUL IUBIRII ESTE INDIFERENȚA. Mesajul este zguduitor, chiar mă atinge. Mă dau jos de pe bicicletă și mă trântesc pe pajiște, fiind încă umedă și plină de transpirație de la goana de dimineață. Sudoarea îmi curge pe spate picătură cu picătură, alunecând printre omoplați; mă întind după sticla mea de apă pentru a lua câteva înghițituri înainte de a-mi ridica genunchii spre bărbie și a-mi da o palmă în spate. Încă mă refac după o oră sau mai mult de cursă dificilă, dar mă mai întorc o dată spre anunț, pentru a medita la cuvântul „indiferență”.

Am devenit oare indiferentă față de soțul meu și de mariajul nostru? Urăsc gândul ăsta. Arată că nu ai nici cel mai mic sentiment, nici cea mai mică afecțiune, că ești rece și dur. Așa sunt eu? Sper că nu. Poate pur și simplu eram niște suflete obosite care nu au avut energie decât pentru a trăi din

inerție, amândoi închizându-ne și ferindu-ne sentimentele.

Dar oricum nu am fost indiferenți unul față de celălalt de Memorial Day, având conversații amicale, schimbând priviri cunoscute, văzând umorul din viețile noastre. Poate că separarea a fost lucrul cel mai sănătos pe care-l puteau face doi oameni confuzi ca noi, așa cum s-a întâmplat la menopauză, hmmm, *men-o-pause,* o pauză de bărbați. Poate că toate femeile implicate în i dații de durată ar trebui să ia în considerare acest lucru. Culturile primitive insistă asupra lui, știind că o femeie are nevoie să se regenereze, nu așa cum se întâmplă cu steaua-de-mare, căreia îi crește un braț nou, sau cu crevetele care năpârlește, crescând mai mare și mai puternic în interiorul unei noi cruste.

Dacă sunt obsedată de indiferență, înseamnă că încă îmi pasă. Poate odată am fost indiferentă, dar nu mai sunt, nu în privința lui sau a căsniciei sau a altui aspect din viața mea. Nu e vorba că nu vreau ca el să se întoarcă acasă. Numai că vreau acest lucru doar dacă este dorit, nu ca un gest de convenință. Dacă e să avem un viitor, trebuie să fie vorba de o colaborare, în care fiecare are un cuvânt de spus asupra scenariului și contribuie la indicațiile de regie. Nu mai am niciun interes să produc și să regizez cel de-al treilea act al vieților noastre.

Clopotul din turla bisericii îmi tulbură concentrarea prin concertul său melodios de dimineață, o melodie familiară:

Dimineața a fost tulburată, ca și prima dimineață,
Mierla a vorbit, ca și prima pasăre.
Laudă cântatul, laudă dimineața,
Laudă ivirea lor proaspătă în lume.

Cânt singură, impulsionată de cuvinte, amintindu-mi felul în care preotul meu preferat mă

învăța cum să mă rog sau, mai degrabă, cum să-mi exprim gândurile: „Mai întâi adu laudă, spunea ea, apoi recunoștință. Urmează apoi rugămintea, cere ce îți trebuie, și apoi încheie prin renunțarea la control.” îmi dau seama că, odată ce închei prima parte, de regulă motivul rugăciunii melc se reduce semnificativ.

Micul concert se încheie când clopotul bisericii anunță ora 10. Ziua e la început și mi-am revenit dintr-un sentiment de pierdere, pentru a mă simți nouă, ca și dimineața.

Ce să fac în continuare? Nefiind nimeni în jur și fără să am nevoie de vreo aprobare, doar cerul este limita. Mă urc din nou pe bicicletă și mă îndrept spre o cărare care mă duce departe de circulația turiștilor și tot mai în adâncul regiunii Cape. Nostalgia acționează ca un magnet și mă conduce vreo 8 kilometri la nord, spre răsplata mea – un magazin care există acolo de când mă știu. Proptindu-mi bicicleta într-un rastel plin, intru pe veranda din față, unde aceeași oameni care stau iarna în jurul sobei pântecoase a magazinului se află acum afară, pe băncuțele de la vechea biserică, bând cafea din căni uriașe, uitându-se la cei ce trec pe drum și discutând despre treburile tuturor.

După ce intru, mă așez pe o cutie de lapte lângă ziare, care se află chiar sub ventilatorul circular amplasat pe tavan. Adierea și distracția a doi copii mici care au pus ochii pe bomboanele ieftine și pe cutiile cu jucării ce pot fi cumpărate mă face să uit că sunt înfierbântată și transpirată. Aici poți primi corespondența, poți cumpăra timbre, poți citi anunțuri ale evenimentelor apropiate, poți lua fructe, legume, unt de arahide proaspăt, condimente vândute cu uncia[26], peltea la borcan făcută de o gospodină locală, pâine de casă și brioșe făcute de altcineva, și alte materiale, cum ar fi ulei de lampă, ceramică rezistentă și alte bunuri necesare într-o gospodărie. Aduc aici peste o

duzină de mărci foarte diferite din aproape orice domeniu, făcând alegerea foarte simplă. Aici nimic nu este complicat sau pretențios, totul e practic și familiar. Este un loc în care să zăbovești, un microcosmos al unui mic oraș; de fapt, magazinul acesta *este* orașul, el și cele câteva biserici din apropiere. Mă gândesc, când stau aici și beau ceva, de cât de puțin e nevoie, cât de simplă poate fi viața, cât de plăcut este să te gândești numai la lucrurile necesare, eliminându-le pe cele luxoase. Chiar acum admit că asta e tot ce vreau – aceasta este casa mea. Cape este locul meu de baștină, unde trebuie să rămân. Copiii se pot duce departe, și soțul meu poate avea alte păreri, dar, în ceea ce mă privește, aceasta este mulțumirea mea.

După ce am cumpărat o limonada sunt gata pentru călătoria de întoarcere, de data asta pedalând mai ușor, fără să mă grăbesc. Clopoțeii de vânt, un dar din partea copiilor mei, mă salută la întoarcere, alături de o chiuvetă plină cu vase nespălate de ieri, de prosoape murdare îngrămădite în holul din spate, dar și de numeroși muncitori pe acoperișul meu!

— Hei, ce faceți acolo, băieți?

— Reparăm o spărtură și apoi înlocuim jumătate din țigle, răspunde unul dintre ei, ca și cum ar fi uimit de întrebare.

— Sunteți siguri că ați ajuns unde trebuia? întreb. Nu am chemat pe nimeni să facă asta.

— Da, ei bine, soțul dumneavoastră a făcut-o… ne-a sunat acum vreo două zile. După asta va trebui să izolăm podul și să vopsim tâmplăria.

Complet uimită, mă duc la telefon și formez numărul lui.

— Ce e cu muncitorii de pe acoperiș? îl întreb pe soțul meu, intrând direct în subiect.

— O, bine, răspunde el. Mă bucur că au apărut. Nu erau siguri că vor putea lucra la noi.

— Că vor lucra la noi!? Despre ce este vorba?

— Credeam că îți voi face o bucurie! spune el, surprins de vehemența din vocea mea.

— Ei bine, cred că sunt bucuroasă, dar puteai să mă previi. În plus, interesul tău de acum pentru această casă este foarte diferit de episodul cu boilerul. Care-i situația?

— Trebuie să păstrăm casa, spune el. Înseamnă așa de mult pentru toți, chiar și pentru copii.

Convingerea cu care vorbește are intenții evidente. Apoi mormăie ceva de genul că vrea să reinvestească în noi.

Nu sunt sigură că îmi face plăcere ce aud, dar oricum, asta e situația. El își contemplă reîntoarcerea, viața aici, alături de mine. Buimăcită, îl pun la curent cu plecarea fiului nostru și apoi îi spun la revedere. Pentru o clipă sau două stau așa, cu telefonul în mână. Mintea îmi aleargă, punând tot felul de întrebări. Când crede că se va întoarce? Ce intenționează să facă aici? Cât crede el că va dura ca să ne facem aici o viață, să recreăm una împreună? Ce vreau eu de fapt? Dar apoi, dintr-odată, îmi dau seama că nu mai vreau să știu nimic. Pentru moment căsuța este reparată și este suficient, mai ales după ce tocmai m-am hotărât că acesta este locul în care intenționez să rămân. A fost o zi lungă. Pentru moment vreau să-mi continui lauda adusă acestei lungi zile de solstițiu și să las viitorul să evolueze cum va voi.

15

Sălbatic și sărat

August

Dacă poți risca să te pierzi undeva toată
ziua, poate poți deschide calea care te pune
în legătură cu profunzimile tale.

Anonim

Am învățat să acord atenție instinctelor mele și să observ când mă simt neliniștită – pentru a scoate pietricica din pantof înainte de a-mi face o bătătură, pentru a-mi scoate osul de pui din gât – pe scurt, să fiu atentă la sentimente și la emoții și să lucrez la ele, nu să fug de ele. De aceea mă aflu acum, în această marți, dimineața devreme, pe feribotul care mă duce pe partea cealaltă, unde voi rămâne peste noapte, plecând singură înainte să fiu însoțită de altcineva.

Nu e nicio îndoială că am fost tulburată de discuția cu soțul meu, legată de pensionare și de reconciliere. După ce mi-am petrecut ultimul an pendulând între a fi o femeie măritată și un spirit liber, credeam că este prudent să fac inventarul dorințelor și plăcerilor mele înainte de a accepta ceva ce nu am negociat. Să fac o cură sălbatică și sărată petrecând 24 de ore pe o bucată îngustă de pământ pietros părea să fie extrem de tonic pentru neliniștea mea generalizată: un loc în care voi fi calmă, unde îmi voi proteja armura mea spirituală

și mă voi întoarce satisfăcută că autonomia mea, câștigată atât de greu, era intactă.

Acum vasul se mișcă încet. Apuc vechiul meu sac de dormit și rucsacul, reminiscențe ale unor experiențe mult mai dificile: escaladarea Anzilor și coborârea în adâncurile Marelui Canion, ambele aventuri glorioase, care mi-au testat voința și rezistența fizică, dar, pentru că nu am fost singură, nu mi-am putut testa atunci independența. Aventura aceasta nu este la fel de dramatică și, cu siguranță, nu este vorba de kilometri parcurși sau de escaladarea vârfurilor muntoase, dar, pentru că voi fi total singură în mijlocul naturii, mă aștept să fie o experiență profundă.

Călătoria de douăzeci de minute trece repede și ajungem curând într-un mic golf unde pare posibilă debarcarea. Îmi negociez ieșirea printr-o parte a vasului, ducând la mal cortul și sacul de dormit, apoi mă întorc după mâncare, apă și celelalte materiale necesare.

— Ne vedem mâine, dimineața târziu, zice căpitanul, întorcându-și vasul, apoi adăugând o notă amenințătoare: Nu uita, căutarea de la miezul nopții nu face parte dintre serviciile mele. Sper ca vremea să o țină așa.

Spunând aceasta, pleacă și sunetul motorului scade, luând cu el ultimul zgomot din viața reală.

Stau nemișcată, cu picioarele în nisipul umed de la mal, și încerc o teamă familiară, nimic deosebit, numai o îngrijorare persistentă care mă cuprinde când rămân singură în orice situație, mai ales într-una pentru care am insistat cu încăpățânare, în pofida atenționărilor prietenilor bine intenționați.

— Nu ți-e teamă că vei păți ceva? m-a întrebat o vecină când m-a văzut că pun bagajele în portbagaj.

— Sper că nu, răspund eu defensiv. Tocmai asta-i treaba.

Păcat că viața ne învață să fim așa de grijulii și de defensivi, mă gândeam, când plecam cu mașina,

dar acum, când mă uit în jur la sălbăticia asta totală, mă întreb dacă ea știe ceva ce eu nu știu. Cu siguranță, vremea trebuie să se schimbe, este sezonul uraganelor, în fond, dar nu în următoarele patruzeci și opt de ore. Am fost constrânsă să mă încadrez în acest interval de timp din cauza acestor previziuni, dar și pentru că vreau să profit de luna plină.

Câteva valuri blânde îmi spală vârful cizmelor de cauciuc, arătând nu numai revenirea mareei, dar și sarcina imediată – să-mi duc echipamentul într-un punct mai ridicat. Zăresc o bucată ciudată de lemn adus de apă, cu crengile goale ieșind de peste tot și mi duc tot bagajul la baza lui. Apoi arunc o privire asupra acestui loc liniștit și a panoramei de 360 de grade pe care o oferă. Îmi adaptez respirația la murmurul oceanului care în acest moment este calm și imperturbabil și pornesc să caut un loc de campare. Pe când merg de la o dună la alta, mă împiedic cu cizmele mele în nisipul moale, dar întâmplarea mă face să încetinesc, spre binele meu.

Privirea îmi este atrasă de o cavitate adâncă, apoi de alta, până aleg un loc complet gol, unde nu crește niciun snop de iarbă de dune, având pe trei părți niște movile protectoare, înalte, un loc perfect pentru a-mi amplasa cortul de dormit.

În mai puțin de o oră cuibul meu este gata. Am trecut de la panică la liniște – anxietatea s-a dus, ca și durerea de cap, mușchii încep să se relaxeze, creierul să elimine toate gândurile apăsătoare. Mergând spre o ridicătură din apropiere care avea săpată în ea forma unui scaun, pe o parte a dunei, sunt relaxată în continuare de sunetele apei lovindu-se de mal și ale vântului.

Chiar mai jos de unde stau eu există o priveliște remarcabilă: un cerc perfect trasat în nisipul fin, creat de frunzele înclinate ale ierbii de pe plajă în bătaia vântului. Parcă cineva a luat un compas al unui desenator pentru a trasa o rază. Iarba tânără

de pe plajă este o minunăție. Îmi pot doar imagina ce greu i-a fost să aibă rădăcini atât de adânci, o atât de mare parte a sa să fie ascunsă, un supraviețuitor al furtunilor, al nisipurilor mișcătoare și al mărilor sălbatice. Poate că este un semn pentru mine, poate chiar legat de căsnicia în care am făcut și eu un cerc complet, implicându-mi simțurile la fel ca atâtea tufe de iarbă de plajă, pentru a mă aduce în centrul sinelui meu. Mă simt la fel de fermă și sigură ca un ax al unei roți, aflată atât în interiorul, cât și în exteriorul relației, nemaidorind să mă implic în elaborarea destinului, ci să rămân în centru, în timp ce elementele fac restul.

Mesaje puternice sunt disponibile într-un loc în care lupta este mai frecventă decât calmul, unde domnește provizoratul și viața este subiect al schimbării și al distrugerii. Mă simt înrudită cu acest mediu, din moment ce și eu mi-am *schimbat* prietenul.

Sunt dornică să merg pe jos, să mă întind puțin, să explorez acest paradis amplasat în mijlocul valurilor, să ajung să-i cunosc timpul și dispoziția. Începând cu partea protejată a promontoriului, hoinăresc de-a lungul marginilor țărmului, unde plaja abruptă și marea violentă se îmbină într-un golf blând. Picioarele trebuie să negocieze cu mareea care tot crește și care îmi spală urmele aproape la fel de repede cum le formez. Îmi place ideea de a mă adăposti într-un loc în care mișcarea cuiva devine un mister tainic, fără niciun fel de indiciu lăsat în urmă.

Ideea de a pleca fără niciun fel de explicație și de a avea secrete a devenit centrală în timpul anului petrecut la malul mării. În curând voi fi obligată să-i explic cuiva rutina mea cotidiană:

— O să-mi lipsească faptul că nu voi mai avea secrete, i-am spus recent lui Joan.

— O, dar mereu trebuie să păstrezi o parte a ta, care nu privește pe nimeni. În clipa în care îi aduci

pe ceilalți în mijlocul secretelor talc va trebui să renunți la o parte din tăria ta.

Aici, unde, în cea mai mare parte, lucrurile sunt ascunse, nu vizibile, mi-am amintit că un tovarăș al misterului este liniștea; că a ști mai puțin și a te minuna mai mult îți oferă satisfacții. Am ales și eu să renunț la căutarea neîncetată în favoarea descoperirii întâmplătoare a răspunsurilor. Așa cum a spus Picasso: „Eu găsesc, nu caut.” Fără să mai simt nevoia disperată de a cunoaște fiecare rezultat, zilele acestea vreau să aștept și să văd, un mod cu mult mai satisfăcător de a exista care nu are specificitate, dar favorizează în schimb experiența, în detrimentul analizei.

Merg mai departe, având impresia că mă urmărește cineva, o idee ciudată în acest loc, dar totuși simt ceva pândind. Singura ființă care m-ar fi putut urmări ar fi o vulpe sau un coyot, dar ambele se feresc de oameni, nu îi urmăresc. Totuși, aud zgomote ciudate, chiar simt un fel de vibrații și, după câteva minute, văd ce îmi stârnise acel simțământ, nu pe pământ, ci în apă. Un alai de foci care și-au părăsit temporar culcușurile de pe nisip și s-au dus în apă pentru exercițiile lor zilnice, au înotat în preajma mea în timp ce eu mă plimbam, jucându-se până acum de-a v-ați-ascunselea, până când una intră în contact vizual cu mine și eu mă opresc să-i pironesc privirea.

— Bună! zic eu, cu un zâmbet larg pe față când vorbesc cu aerul, încercând să port o conversație cu focile cât timp vocea mea le face să se tot uite. Voi, fetelor, m-ați determinat să fac o grămadă de lucruri nebunești de când ne-am întâlnit prima oară, zic. Am devenit, de fapt, puțin cam nebună.

În acest moment ele se dau la fund, apoi ies din nou la suprafață la vreo cincizeci de metri mai încolo, uitându-se în urmă, de parcă ar spune: „Vino!”

O pornesc din nou, absorbită total de compania lor, acum onorată de ea, și mă trezesc că pășesc

ușor, mișcându-mă parcă sincronizat cu salturile lor arcuite, răspunzând impulsurilor lor primare. Îmi dau seama că eu cred în acel mit celtic care spune că în pupila adâncă a ochiului unei foci există spirite care îi cheamă la ele pe anumiți oameni.

Fără îndoială că focile m-au chemat în octombrie, obligându-mă cu ghidușiile lor să fiu mai jucăușă, mai vulnerabilă, mai liberă, insistând să văd ce anume lipsea din viața mea. În acest moment sunt covârșită de realitatea că ele m-au condus pe un nou drum, că ele au făcut diferența. Lacrimile îmi curg pe obraz, amintindu-mi în continuare cât de plină de viață sunt acum.

Ne apropiem de vârful insulei, unde oceanul se ciocnește de golf și năvălește apa. Valurile se unduiesc de partea cealaltă a punctului, culcându-se, ciocnindu-se, spărgându-se, creând canale contorsionate. Crestele valurilor se văd dincolo, acum șuierând printre pietrele lucioase de la mal, și mă uit la minunea extraordinară a supraviețuirii lor, imaginându-mi muntele cel mare din care făceau parte odinioară, conștientă de evoluția lor dinspre pământ spre mare și apoi pe mal.

Mă așez și iau o mână de nisip, lăsând granulele să-mi curgă printre degete, văzând în ele viitorul meu nelimitat, un contrast frapant cu situația de acum câteva luni, când mă uitam la clepsidra care măsura viața în termenii unei cantități de timp mult mai precise. Deja nu mai sunt un simplu trecător prin această lume, ci sap adânc în ea și adun evenimente. Timpul este un lucru ciudat. Acum, când sunt absorbită de viață, nu este niciodată timp suficient, dar asta a fost înainte de a învăța să comprim un eveniment într-o oră și să creez numeroase puncte culminante de-a lungul unei zile. Niciodată nu am văzut posibilitățile și promisiunile pe care ți le oferă de fapt 24 de ore.

Crestele albe înspumate ale valurilor apar ca o linie ondulată de cântăreți și dansatori de-a lungul

suprafeței mării, scuipând, șuierând, lovind în toate părțile, comportându-se ca și femeia care am devenit, nemulțumită până ce nu pipăie stâncile, nu plutește pe mal și nu îmbrățișează totul cu privirea. Prinde oceanul când se ridică mareea și te vei regăsi în mijlocul unei forțe care își trage seva din flux și reflux, care te învață importanța umplerii și a golirii.

Mareea din după-amiaza asta îmi oferă imaginea unei suprapuneri de modele abstracte, împodobite cu scoici, pietre și tot felul de resturi. Plaja a devenit o pânză pe care un pictor a creat un colaj numai pentru a-și schimba viziunea, înainte ca pictura să se usuce, și compune o nouă imagine suprapusă, odată cu sosirea unui nou val. Și eu, de-a lungul anilor, am tot suprapus straturi peste tiparul meu de bază, adaptându-mă la cererile unei culturi, la idealurile unei mame, proiectând și reproiectându-mi personalitatea, și acum dau, în sfârșit, la o parte, excesul acesta pentru a arunca o privire asupra sinelui originar.

Sunt așa de fericită să am o prietenă ca Joan care îmi încurajează progresele de pe margine, ajutându-mă să văd că, indiferent în ce stadiu al acestui proiect personal mă aflu, receptarea și răspunsul sunt un adevărat „comportament mareic", că orice este adus la mal este bine-venit, este ridicat, este examinat cu atenție și luat. Când mă gândesc să trăiesc din nou alături de cineva, trebuie să fiu gata să accept diferențele noastre și să mă bucur de asemănări, să privesc șinele nostru cel nou cum iese la suprafață și ne încântă pe ceea ce pare a fi „țărmul" meu.

Acceptarea pare să fie prima punte pe care oamenii proaspăt deveniți independenți trebuie să o întindă unii spre ceilalți. Este un punct tare pe care trebuie să mi-l însușesc, altminteri risc să fiu îndepărtată de flux și reflux în tot restul vieții mele. Precum mareele care se duc și vin după bunul *lor* plac, nu *al nostru,* noi, cei care

frecventăm plaja, trebuie să avem grijă să ne adaptăm înotul și plimbările la legile oceanului. Așa trebuie să fie și cu oamenii care se mișcă înainte și înapoi în viețile noastre.

Repede, această zi călduroasă devine o seară rece. Este timpul să mă întorc la adăpostul meu temporar, pentru a aduna pe drum lemne pentru focul de la noapte. Ezit puțin când mă întorc și părăsesc malul pasionant care coboară în ocean, pentru solul mai tare, chiar dacă știu că nimeni nu poate trăi numai cu emoții puternice. Merg de-a lungul coridorului central al insulei mele, singurul loc care prezintă vreun semn de permanență și unde probabil voi avea cele mai mari șanse să găsesc lemn uscat. Îmi ia ceva timp până când ochii mei se adaptează la fasciculele irizante de lumini și umbre pentru a observa diferite crenguțe, lemne înnegrite, mici bușteni pe jumătate îngropați în iarba argintie de dună și nisip bej. Sarcina mea este mai ușoară când ajung la niște resturi încâlcite de parapeți antifurtună, care îmi oferă suficient material pentru numeroase focuri. Cu brațele pline, mă târăsc spre mica mea tabără, bucuroasă să scap de povară, și mă prăbușesc pe movilița mea, având în mâini brânză și un pahar de vin, și privind cum ziua se transformă în noapte.

A fost foarte bine să aduc mâncare gata pregătită – pui fript, legume crude, pâine. Ce valoare mai are bucătăritul dacă pierzi un apus de soare? Niciodată nu mi-am acordat cu adevărat timp pentru a admira spectacolul luminii oferit de soare atunci când apune și când noaptea se instalează. Soarele, care tocmai a dispărut, a lăsat un cer pictat cu auriu, roz, portocaliu și purpuriu înainte de a deveni un albastru melancolic, ca mai apoi să se transforme în tonurile mai închise ale amurgului. Totul este extrem de liniștit și ridic paharul în cinstea mea, o femeie întoarsă pe dos, care nu mai vrea să devină fericită pentru că, în sfârșit, este.

Primul meu impuls este să scormonesc în rucsac după o lanternă pentru a citi, a scrie în jurnal, pentru a înregistra ce simt. Dar apoi văd luna care își aprinde lumina moale, albă, și mă mulțumesc cu noutatea luminii naturale, lăsând la o parte dependența mea de a vedea seara, în favoarea celorlalte simțuri ale mele, în timp ce vocea lui Joan îmi răsună în minte: „Poți să-ți menții vii simțurile doar folosindu-le.”

Chiar atunci se aude și muzica de fundal a valurilor care se sparg, aripile pescărușilor fâlfâind și trosnetul și sfârâitul lemnelor arzând.

Îmi strâng picioarele la piept, îmi strâng mâinile în jurul genunchilor și beau în aroma dulce-înțepătoare a lemnelor uscate, de parcă soarele, sarea și marea ies din ele. Vântul creează o flacără capricioasă care sare dintr-o parte în alta, ca un roi de licurici. Sunt hipnotizată de flacără când văd arderea luptei, dansul vieții, știind că focul trebuie să fie păzit. Nu vreau în niciun caz ca pasiunea noului meu drum să se răcească. Umplerea pe care o simt poate fi menținută numai dacă stau în apropierea elementelor – foc, aer, apă, pământ. Dacă mă înconjor cu ele, voi simți mereu freamătul sufletului meu.

Cu o noapte așa de luminoasă, în care nicio părticică din cer nu a rămas nefolosită, ezit să mă duc la culcare, preferând să lenevesc sub cerul acoperit de briliante. Mă învelesc în sacul de dormit și mă așez jos, adâncindu-mă în nisipul moale, în timp ce murmurul oceanului mă liniștește ca un cântec de leagăn. O oră mai târziu mă trezește un vânt rece, obligându-mă să mă retrag în cortul meu micuț, ca un melc în cochilia lui.

Strălucirea dimineții mă uimește. Parcă acum câteva clipe mă răsfățăm cu lumina lunii. Habar nu am cât e ceasul, pentru că l-am uitat acasă. Adunând indicii de la păsările care ciripesc și de la

soarele portocaliu gata să răsară, aș zice că e cinci și jumătate. Mă târăsc din cort și fac repede focul. În timp ce aștept să fiarbă apa, mă dau mai aproape, în speranța că-mi voi zvânta umezeala din haine pricinuită de dormitul afară. În curând beau prima mea gură de cafea fierbinte, glorioasă, în timp ce focile prind pește pentru micul dejun, iar pescărușii așteaptă orice firimitură pe care o voi arunca în direcția lor.

Sunt extrem de mulțumită, liniștită în singurătatea mea, senină. Joan mi-a spus odată că, în greacă, rădăcina cuvântului „singur" înseamnă „întreg". Este exact ce simt eu acum, un sentiment de plenitudine. La pacea acestei dimineți se adaugă o maree mică, liniștită, în golf, care lovește în plin o limbă de nisip ce a apărut de trei ori în ultimele 24 de ore. Mă provoacă să mă aventurez până acolo. Mai întâi am ezitat, gândul la apa rece mă face să tremur, dar apoi, încă o dată, aud vocea bătrânului meu indian navajo: „Ascultă spiritul călăuzitor când îți vorbește, sau va trece mai departe, și o să pierzi cuvintele Im, momentul când ai fi putut face ceva."

Îmi pun cana de cafea în nisip, mă întind după pantaloni și tricou și plec, căutând apa mai mică și locurile mai ridicate, reușind să stau pentru un timp cu picioarele în apă. Foarte curând ochii mă trădează și mă cufund până la coapse. Nu-i nimic. În cel mai rău caz voi fi obligată să înot. Dorind deocamdată să văd ce îmi oferă această oază temporară, intru până la coapse prin apă, până ce reușesc să pun piciorul pe limba de nisip, suprafața ei fiind o comoară plină de stele de mare și scoici, viață marină care vorbește de regenerare și eternitate. Pornesc mai departe spre mijlocul golfului, visând la posibilitate, inspirând momentul, absorbind frumusețea acestei lumi trecătoare care îmi permite să văd ce înseamnă să fii dependent de timp. Trebuie să ajungi într-un asemenea loc chiar la momentul potrivit sau riști

să-l pierzi pentru totdeauna, pentru că, imediat ce apare limba de nisip, el începe să dispară din nou.

Stând în picioare pe insula asta, simt mișcarea perpetuă a lucrurilor – mareele, păsările, focile, peștii, linia țărmului, chiar și eu. Mi se pare că menirea unei femei care mai are ceva de spus este de a-și da seama că viața ei este o lucrare continuă, permițând ca fiecare trecere, evoluție, experiență să îi îmbogățească sufletul cu înțelepciune.

Cum m-am întors în cele din urmă pentru a merge în capătul celălalt al limbii de nisip, văd că este deja acoperită pe jumătate cu apă. Nu mai am decât posibilitatea de a înota până la mal. Îmi dau jos pantalonii și tricoul cu sloganul lui curajos, ASTA ÎNSEAMNĂ 50, și le arunc fără nicio grijă pe nisip, despărțindu-mă de ele. Mă scufund și alunec cât de mult mă ține respirația.

În pielea goală, acum pot intra cu adevărat în contact cu apa care îmi îmbrățișează trupul. Mă întorc pe spate și sunt înconjurată de curenți, în timp ce un banc mic de pești înoată deasupra și dedesubtul meu. Îmi place să fiu în trupul meu, fără armura obișnuită. Îmi mișc mâinile în lateral, mângâind mareea blândă, de parcă aș fi pe așternutul unui pat, un moment primar care îmi permite să privesc dincolo de limitele mele. Furată pe moment de fanteziile mele, nu observ cum curentul se mișcă acum repede, împingându-mă departe de mal. Revin și înot pe o parte, mai repede, dar rămânând relaxată. Când coapsele se ating una de alta, simt cum îmi crește încrederea în trupul meu, lovitură după lovitură.

Poate că a fi senzual și sexy nu este decât o atitudine față de viață. S-ar putea ca procesul de dezvăluire să ne scape multora dintre noi, așa cum spunea scriitoarea mea preferată, Nancy Mairs, „cea mai mare parte a femeilor își poartă organele genitale ca și cum ar fi plicuri sigilate”. Poate că nu un bărbat trebuie să le deschidă; în schimb, suntem făcute să le deschidem singure și apoi să

ne bucurăm de ceea ce urmează, alături de un bărbat sau nu. Oricum, este timpul să uit acum de romantism. Ca pentru a-mi scoate în evidență gândurile, un val mă lovește, apoi un altul, pe măsură ce oceanul mă recuperează și mă rostogolește mai aproape și mai aproape de mal.

Ies din starea epuizantă produsă de înot, goală și firească, stând pe mal, unde soarele îmi usucă trupul și se oferă să-mi coloreze sânii care nu au văzut niciodată lumina zilei. Mă simt ca Afrodita, pentru care plăcerile vieții și deliciile simțurilor au devenit centrul universului ei. „Ia-ți visul de mână și înoată cu el", îmi spune mereu Joan. „Lasă-l să plutească."

Văd în depărtare ceea ce a mai rămas din tricoul meu plutind în derivă și, odată cu el, și limitările create de vârste și etape. Aflată la jumătatea drumului spre o sută de ani, mă simt invincibilă, gata pentru o nouă viață. Mă duc înapoi la tabăra mea și îmi pun șortul și o bluză de trening, felicitându-mă că m-am gândit să-mi împachetez echipamentul dinainte, pentru a mă putea bucura de meditație toată dimineața.

Un pâlc de nori negri, care nu sunt de bun augur, atârnă deasupra mării și vântul ce se întețește par a fi semnalul pentru a auzi în depărtare motorul unui vas.

Îmi duc bagajul în golf și-l urc peste bord, simțindu-mă jumătate sirenă, jumătate focă, știind că s-a întâmplat ceva veșnic; că adevărul meu depinde de retrageri regulate în sălbăticie. Îmi promit în tăcere să-mi amintesc mereu să încerc să ating inimaginabilul.

Trecem pe lângă câteva foci care acum s-au oprit și le fac semn că le mulțumesc pentru că m-au ajutat să-mi recapăt existența primară. Lucrurile simple o vor păstra așa. Trebuie să trăiesc câte puțin în fiecare zi, să salut soarele când răsare și să mă bucur de apusul lui, să înot goală, să beau o gură de cafea sau de vin pe mal, să dau naștere

unor noi idei, să mă admir, să vorbesc cu animalele, să meditez, să râd, să am curajul de a accepta aventuri. Trebuie să încerc să fiu moale, nu tare, fluidă, nu rigidă, tandră, nu rece, mai degrabă să caut decât să găsesc. Am fost îmbrățișată de mare, pusă la încercare de elementele ei, golită de anxietate, curățată cu gânduri proaspete. În acest timp m-am redescoperit pe mine.

A-ți îmbrățișa soțul și a relua o relație trebuie să fie o nimica toată.

16

Escală în port

Septembrie

Când cineva a trăit mult timp singur vrea
să trăiască din nou printre bărbați și femei,
să se întoarcă în locul unde s-au rupt
legăturile lui cu oamenii, unde neliniștea
morții și acum și a istoriei își aruncă
scânteierile pe chipuri…

Galway Kinnell,
When One bas Lived a Long Time Alone

De Labour Day[27] piața de pește arată ca Grand Central Station[28] la o oră de vârf. Turiștii estivali se vântură pe aici cât e ziua de lungă ca să cumpere cutii de creveți, scoici, stele de mare ambalate pentru drum, pentru a se mai bucura încă o dată de gustul acestui oraș, atunci când ajung în locurile lor de baștină. Fețele lor sunt triste, pentru că nimeni nu vrea să întoarcă spatele verii. Unii tânjesc să vorbească despre planurile lor pentru toamnă, alții nu au timp de discuții, devenind iarăși grăbiți, preocupați și mai sunt câțiva care sunt curioși să știe ce se întâmplă cu noi – localnicii – după ce ei pleacă.

— Cum este aici în restul anului? întreabă o femeie când îi pun codul pe un pat de gheață, îndesând pate de pește răpitor în colțurile cutiei.

— Este liniște, evident, dar sunt multe alte lucruri de făcut, răspund.

— Cum ar fi? insistă ea, de parcă ar încerca să se convingă că viața ei suburbană este mult mai bună decât cea de aici.

— Plaje goale și cărări pentru biciclete, nu sunt cozi la restaurant, mici evenimente care au loc la muzee și biblioteci. Viața poate deveni și agitată, dacă asta vrei.

Pleacă cu o privire circumspectă în timp ce eu șterg tejgheaua, mulțumită că nu am spus prea mult, păstrând astfel secretul bucuriei iernii de aici, ca să nu fim invadați.

— O să pun o bucată de pește-spadă pentru tine în frigider, îmi spune proprietarul, arătându-mi o bucată frumoasă pe care o ține în palmă. M-am gândit că ai vrea să-l întâmpini pe soțiorul tău cu mare stil.

Sunt intrigată. Nu-și oferă prea des peștele degeaba, cu siguranță nu pește-spadă, de 12,95 dolari jumătatea de kilogram.

— Abia aștept să-l văd, adaugă el, numai să am certitudinea că este real, că ai un soț și toate celelalte.

Timpul zboară, fiind cea mai aglomerată zi pentru piața de pește, cu excepția zilei de 4 Iulie. Plec când se mai golește, pe la 2, și merg spre casă în urma unei caravane de mașini, pe acoperișurile cărora sunt tot felul de echipamente, biciclete agățate în stelajele lor, bărci destinate remorcării în port pentru a rămâne acolo pe perioada iernii, tot felul de semne că vara s-a terminat.

Ultima oară de Labour Day am fost ocupată cu aceleași activități amărui – schimbarea lenjeriei de pat, scuturarea nisipului din covoare, golirea frigiderului, umplerea mașinii, mereu încercând să fac toate aceste sarcini în timp record pentru a mă putea bucura de o ultimă plimbare la plajă. Gata. În timp ce alții pleacă, acum cu sunt cea care le

face semne de la revedere. După atâta timp, ziua aceasta și-a pierdut însemnătatea.

Ieri am plantat o sută de bulbi de lalele, nu pentru e a deodată aș fi interesată de grădinărit, ci anticipând, știind că voi putea să le văd înflorind în aprilie – asta și pentru a-mi reaminti că va trebui mereu să trec prin asta, pentru a înflori peren trebuie să mă trezesc cu câteva luni mai devreme.

Mă duc la dușul de afară imediat ce ajung acasă, spălându-mi mirosul de la piața de pește, învelindu-mă într-un prosop de plajă uriaș, ca să mă așez într-un șezlong cu o carte și un pahar de ceai rece, dorind să mai profit de cele două ore de viață în singurătate, pe care le mai am la dispoziție. Soțul meu va sosi la ora 6. Intenționez să-l întâmpin la un bar din partea locului. Am invitat o mulțime de oameni acolo ca să ciocnim pentru viitorul lui, dublând evenimentul cu o petrecere de schimbare a modului de viață, dorind să ritualizez această pășire a lui într-o nouă viață. Poate că va fi șocat când va auzi de un asemenea eveniment, poate nu. Îmi imaginez că asta va fi prima dintre surprizele care ne așteaptă pe amândoi.

Moțăi un pic, soarele încălzindu-mi și relaxându-mi trupul, apoi culeg câteva dintre narcisele pe care vecina mea Shasta mi le-a lăsat, când au plecat dimineață. Le pun într-o vază și apoi mă uit la căsuța asta, amintindu-mi ce refugiu confortabil a fost ea pentru mine în ultimul an. Totul rămâne la fel, numai că mi-am creat o cameră doar pentru mine lângă bucătărie, cu ferestre către pădure, singurul meu angajament (față de mine) că trebuie să rămân eu însămi. Am avut ideea aceasta când o prietenă terapeut mi-a arătat camera ei din turn, prea puțin mobilată, cu vedere spre golful Hudson. „Accept aici numai obiectele și oamenii pe care îi vreau eu”, a spus ea, „râvnind un spațiu pur, fără niciun fel de energie negativă, numai pentru mine.”

Sunt puțin nervoasă, în timp ce vântul scade din intensitate – nimic serios, numai o neliniște precum cea pe care o simți înaintea primei zile de școală sau când te prezinți la un interviu de angajare. Îmi pun uniforma mea – blugi albaștri și un blazer negru de in –, îmi pieptăn părul ciufulit, îmi reîmprospătez rujul, mă dau cu parfum cu aromă de lămâie în spatele urechilor și încerc să mă liniștesc. „Nu arăți chiar așa de rău”, mă gândesc când mă uit în oglindă. Un bronz puternic îmi accentuează ridurile, dar efectul general este plăcut și vesel, o femeie de la mare plină de curaj, sensibilitate și foarte practică.

Stând la volanul mașinii, cu buzunarul plin de un teanc de bani câștigați cu greu de mine pentru a plăti această mică petrecere, deschid geamurile și las aerul proaspăt să intre, apoi rememorez ultimul telefon al soțului meu, când vocea lui suna extraordinar de bine. Fără îndoială, și el a lucrat puțin asupra propriei persoane

— Terapie, câteva refugii, chiar și yoga. Acum are vocea cuiva care și-a reanimat pasiunea. Anticipez că voi saluta un bărbat care mai are ceva de spus, un suflet bun și un prieten vechi, știind în același timp că viitorul meu și al lui rămâne un mister, care trebuie descoperit.

Strada principală este încremenită, golită de mașini, lină turiștii care au plecat. Acum este ora la care recunoști oamenii din magazine și întârzii mai mult pentru a mai sta la o bârfă cu ei. Când ajung la bar găsesc un loc de parcare în față și intru, surprinsă să-i văd pe majoritatea invitaților mei sosiți deja: câțiva angajați de la piața de pește, o femeie fotograf cu care sper să lucrez de-acum, poștărița, două cupluri pe care am ajuns să le cunosc, Joan Erikson și Josh Cahoon. Trebuie să mai vină instalatorul meu și soția lui, doi vecini și, bineînțeles, soțul meu.

Barmanul a scos o lădiță cu legume și un sos de brânză, „din partea casei”, după cum mă

informează. Mă las prinsă într-o conversație ușoară, în timp ce sunt cu un ochi ațintit spre ușă și cu unul spre ceas – este șase și jumătate. Probabil că a fost blocat în trafic.

Mai târziu, după ce am băut vreo două pahare de vin, omul momentului apare, ca într-un miraj, puțin obosit după drum, dar la fel de emoționat. După o îmbrățișare lungă care-i dă ocazia să-și potolească surpriza, îl prezint fețelor necunoscute lui și apoi mă retrag puțin, pentru a mă uita la acest bărbat de doi metri care se relaxează în ambianța serii. Prezența lui palpabilă îmi încălzește inima, în timp ce îmi amintesc cât de des obișnuia să se retragă din preajma oamenilor – a efortului și a intimității pe care aceștia o presupuneau –, dar nu și în seara aceasta. Unul dintre invitați, tot pensionar, se apropie de el cu o foarfecă în mână și-i taie ceremonios cravata. Toată lumea îl aclamează când soțul meu o învârte ca și cum ar fi fost un lasou și o aruncă spre tavan. Mă apropii și toastez pentru alegerea schimbării modului său de viață, oferindu-i un ceas de maree în locul ceasului proverbial pe care de regulă îl primesc bărbații când se pensionează.

Am trecut prin multe, s-ar părea. Acum un an, mânioasă și disperată, aș fi divorțat bucuroasă. Dar letargia și oboseala au prevalat. Separarea și singurătatea ne-au vindecat. Nu era vorba de a pune punct căsniciei, ci rutinei în care ne aflam, care ne cuprinsese.

Vor urma șocuri emoționale și perioade de instabilitate, pentru că vom trăi un timp pe o plută neancorată, cu zile și drumuri instabile, precum cele din adolescență. Din fericire, nu mai doresc ca în viață să fie totul ușor; această lenevie prețioasă, pe care o doresc așa de mulți oameni, acum pare să nu mai existe pentru mine. Sunt mai dispusă să mă bucur de ridicol, așa cum facem acum, în acest moment.

În orice caz, pentru următoarele luni nu avem nimic stabilit sau planificat și mi-am promis să nu-i dau indicații sau să-i pun soțului meu întrebări despre ce va face cu restul vieții lui. Urăsc să văd soții care le poruncesc soților, transformându-i prematur în niște bătrânei plângăcioși. O să-i ascult gândurile și ideile, dar voi ezita înainte de a-mi spune opiniile. Nimeni nu are nevoie să fie învățat la acest moment al vieții sale; mai degrabă simțurile și sensibilitățile noastre ar trebuie să-și facă drum. Dacă ne vom întoarce la vechile tipare nu vom face decât să ne diminuăm simțitor maturizarea spirituală.

Între timp, mulțimea se împrăștiase și ne-am așezat într-un colț pentru a comanda ceva de mâncare. El vrea mâncarea lui favorită, creveți prăjiți; eu aleg stridii crude, după ce el insistă să luăm împreună o sticlă de șampanie, obiceiul nostru când mâncăm stridii.

— Iubito, ce surpriză! spune el despre petrecere, topindu-mă cu vorbele afectuoase ale tatălui meu, lucru pe care îl face din când în când, acum, când tata nu mai e. Dar cât te-a costat asta?

O întrebare tipică pentru un proaspăt pensionar care nu este sigur cu privire la viitorul lui financiar, cred.

— A fost petrecerea *mea,* răspund, plătită cu banii câștigați la piața de pește și cu un cec neașteptat pentru drepturi de autor. În plus, decizia ta de a-ți schimba viața este un lucru important. Nu am marcat oare noi mereu asemenea evenimente? Cu siguranță, copiii au avut și ei parte de asemenea petreceri. Măcar atât am putut face.

Arată ca un om satisfăcut și mulțumit. Trecerea anilor ne permite să rămânem tăcuți unul lângă altul. Tocmai când simt un sentiment de pace instalându-se, el întrerupe momentul.

— Îți aduci aminte cum te-ai supărat când te-am anunțat acum câțiva ani că am ajuns să mă împac cu mine însumi?

— Cum să uit așa ceva? Din moment ce eu nu mă simțeam împăcată, nu puteam decât să mă întreb „de ce tu?”.

— Exact, a continuat. Desigur, nu știam ce dracu’ se întâmpla. Presupun că m-am gândit că, dacă puteam identifica dispoziția pe care o doream, se putea îndeplini. Ei bine, știi ce? A fi împăcat cu tine însuți înseamnă să fii lipsit de pasiune, și tocmai asta mi-a lipsit – nu numai chestia legată de sex, dar și vechea adrenalină care vine când faci ceva nebunesc. Faptul că am fost încăpățânat și inflexibil nu m-a ajutat prea mult. Trebuie să mă întorc la definiția pe care am dat-o căsniciei noastre la început – că mereu trebuie să ne păstrăm spiritul de aventură, împreună, dar și separat.

— Îmi dau seama că viața nu este un lucru mai puțin important decât mi-am imaginat că este, spun eu, gândind acum cu voce tare. Mai degrabă este vorba de mai mult decât am timp să trăiesc. Marele secret este că nu totul se întâmplă în tinerețe.

Dă din cap. Mi se pare că timpul pentru petrecere a trecut. Dacă vreunul dintre noi ar fi vrut să părăsească vasul, ar fi trebuit să se întâmple înainte de a se căsători copiii, înainte de a se lărgi cercul și neamul și de a vedea potențialul regenerării. Cred că niciodată nu am avut un motiv mai bun de a fi împreună.

Separarea și-a împlinit menirea – mai puțin din el a făcut mai mult din mine și invers. Este amuzant cum m-am concentrat pe chestiunea sexului, de parcă asta ne-ar fi împiedicat să trăim împreună. O căsnicie trebuie să aibă câteva imperfecțiuni, niște probleme nerezolvate, unele conflicte care pot fi rezolvate împreună. Din fericire, căsătoriile pe termen lung oricum trec de la atracția reciprocă la compatibilitate.

Un moment de adevăr aduce cu el o intensitate care este foarte plăcută. Chiar acum obrajii mei s-au aprins, în timp ce trăiesc un sentiment profund

de recunoștință. Dacă voi trăi fiecare zi conștient, sunt convinsă că până și cea mai obișnuită experiență va fi plină de semnificații.

Casc epuizată când plătim nota și ne pregătim să plecăm.

— Am o idee pentru mâine, spune soțul meu.

— Mâine? spun eu, înspăimântată. Să te gândești la ziua de mâine acum este foarte greu.

— Vrei să mă duci să văd focile? întreabă el. Vreau să văd de ce înseamnă ele așa de mult pentru tine. Poate îmi vor vorbi și mie.

— Cu siguranță că o vor face, răspund.

Ca și mine, și el se află pe un nou drum. Nu pot decât să-i stau alături și să respect ceea ce mai are de spus – ce mai avem cu toții.

Un an la malul mării

Joan Anderson

Despre carte

Viața este o lucrare continuă, la fel de schimbătoare ca nisipul țărmului. *Un an la malul mării* ne spune o poveste captivantă despre felul în care o femeie a ieșit din inerție prin intermediul energiei sale, perseverând și având curajul de a-și remodela viața. Este o narațiune plină de semnificații, foarte directă, despre o evadare la care visează multe femei – să părăsească teritoriul familial pentru o perioadă de timp consacrată descoperirii și maturizării.

Joan Anderson și soțul ei s-au căsătorit de tineri, au crescut doi fii și au trăit în armonie aparentă peste douăzeci de ani – el fiind principalul întreținător al familiei, ea fiind implicată în proiecte scriitoricești și având diferite slujbe part-time, pe lângă sarcina majoră, de a avea grijă ca gospodăria și familia să meargă bine. În pofida unei aparente fericiri, Joan a început să-și dea seama că și-a sacrificat inconștient părți importante ale sinelui pentru a confirma așteptările care i se impuseseră, ¡îi rolul tradițional de mamă și soție. Într-un efort de a se elibera de rolurile nedorite, s-a decis să se retragă la căsuța de vară a familiei, în căutarea unei reînnoiri spirituale. În urma acestui an magic, dificil, plin de transformări, a apărut această carte, o mărturie a experiențelor ei și o comoară de înțelepciune pentru cititori.

Deși anul de redescoperire al lui Joan Anderson produce modificări extraordinare în viața ei, pașii pe care îi face autoarea pentru a-și reînvia sinele și a-și redescoperi potențialul de „femeie care mai are ceva de spus” pot ajuta orice femeie să-și elibereze resursele interne, neutilizate. Unii cititori

se pot regăsi în Joan, când aceasta își dă seama că mariajul îndelungat nu-i mai satisface nevoile spirituale sau când are sentimentul dureros de îndoială după bucuria totală a succesului.

În decurs de un an Joan explorează anotimpurile de la Cape Cod în timp ce-și explorează ființele. Aventurile ei îi revelează extraordinarele resurse și vitalitatea de femeie aparent obișnuită. Deși fiecare femeie trebuie să-și întreprindă propria călătorie pentru a se descoperi, *Un an la malul mării* ne oferă posibilitatea remarcabilă de a găsi inspirație și înțelepciune în trăirea altei persoane. Un cititor a comparat această carte cu „o conversație intimă cu un prieten apropiat". Unele femei au continuat să exploreze povestea lui Anderson prin intermediul conversațiilor cu prietenele și în grupuri de lectură. Când împărtășești altora experiența lecturii acestei cărți, ia în considerare următoarele întrebări și exerciții care se referă la povestea lui Anderson, plină de inspirație, și la modul în care ea poate genera schimbarea din viața ta.

ÎNTREBĂRI DE DISCUȚIE

1. La începutul cărții, autoarea pare să se despartă de căminul ei, un loc familiar, destul de anxioasă din cauza părăsirii unui teritoriu cunoscut. La sfârșitul povestirii *Un an la malul mării*, ea a dezvoltat o afinitate așa de mare pentru căsuța ei de vacanță și pentru orașul de pescari, încât nu mai dorește să plece de acolo nicăieri. Ce efect are acest loc special asupra lui Anderson, unde ca își petrece ultimul an? în ce fel ar fi fost diferite descoperirile ei dacă ar fi locuit în acel an într-un oraș mare sau altundeva?
2. Autoarea a ajuns să creadă că toate femeile ar trebui să considere prioritar faptul de a pleca singure pentru măcar două zile pe an. Crezi că un asemenea „concediu” ar fi de folos pentru orice femeie? Cum îți imaginezi că ți-ai petrece singură două zile și ce speri să obții din acest fapt?

3. Când vorbește de diferitele forțe care i-au modelat viața „veche” și pe cea „nouă”, autoarea descrie așteptările restrictive și cerințele care i se impuneau din cauza sexului și discuțiile despre limitările cu care în general se confruntă femeile. Cum s-au schimbat așteptările față de femei, soții și mame de când a început căsnicia lui Anderson? Sunt oare femeile de toate vârstele în același pericol de a-și pierde urma sinelui autentic?
4. Cartea este subintitulată *Gânduri ale unei femei care mai are ceva de spus*[29]. Cu cuvintele tale, ce înseamnă femeie „care mai are ceva de spus”? Sintagma aceasta are o încărcătură negativă sau pozitivă? Te sperie gândul că „nu mai ai nimic de spus” sau acest

lucru ți se pare o mare ușurare? Este posibil să fii o persoană total împlinită sau măcar e de dorit acest lucru?

5. Deși era cunoscută ca scriitoare, autoarea își alege două slujbe care presupun muncă fizică dificilă, în locul unor sarcini mentale, creative. De ce crezi că a ales aceste două servicii? Ce crezi că te poate învăța despre ținele tău munca fizică?
6. Prietenia cu Joan Erikson a reprezentat o parte importantă a anului petrecut aici de Anderson. Discută despre ideea de mentor, nu numai la locul de muncă, ci și în viață.
7. De-a lungul cărții, autoarea caută reînnoire spirituală și liniște în preajma apei și, atât la începutul, cât și la sfârșitul anului, este impresionată de întâlnirea cu focile. Ce crezi că reprezintă focile și apa? Sunt oare ele un semn al eliberării de responsabilități și al bucuriei, sau cu totul altceva?
8. Cum te-ai așteptat să se schimbe relația lui Anderson pe măsură ce avansa narațiunea? Ai anticipat felul în care se va încheia cartea? Cum va fi afectată relația ei de roadele anului petrecut aici și, în special, cum îl vor afecta acestea pe soțul lui Joan în anii următori?
9. Adu-ți aminte de un moment anterior din viața ta, și de visurile și așteptările pe care le-ai avut legate de el. Așteptările tale din trecut se potrivesc cu viața ta din prezent? Ce pași mici ai putea face pentru a încorpora aceste visuri în viața ta prezentă?

Observații

[←1]

Autoarea cărții, Clarissa Pinkola Ester, pledează pentru recuperarea integrității feminine prin întoarcerea la natura instinctuală reprimată *(n. red*.).

[←2]

Traducere de Tudor Vianu, Editura de Stat pentru Literatură Artă, București, 1955 *(n. red.)*.

[←3]

Traducere de Ulvine și Ioan Alexandru, Editura Facla, 1977, Scrisoarea IV (*n. red*.).

[←4]

Cape Code este o peninsulă nisipoasă în sud-estul statului Massachusetts, situată între Cape Cod Bay și Oceanul Atlantic, în care sunt numeroase stațiuni turistice (*n. trad.).*

[←5]

Abreviere de la White Anglo-Saxon Protestant *(n. trad*.).

[←6]

În original, Peace Corps, organizație civilă constituită în 1961, sponsorizată de guvernul american, care trimite voluntari pentru a instrui populația din țările Lumii a Treia în domeniul industriei, agriculturii, învățământului și sănătății (*n. trad.)*.

[←7]

Specie de pește de mari dimensiuni, *Hippoglossus hippoglossus,* care trăiește în Oceanele Atlantic și Pacific *(n. trad.)*.

[←8]

Rețea de magazine foarte întâlnită în America, de tradiție, recunoscută pentru prețurile destul de mari ale produselor sale (*n. trad.).*

[←9]

Sărbătoare națională, celebrată în America pe 30 mai sau în ultima luni din luna mai, în cinstea eroilor care și-au dat viața pe câmpul de luptă (*n. trad.).*

[←10]

Sos făcut din unt de creveți, smântână, gălbenuș de ou, dres cu ceapă și sherry sau madeira *(n. trad.)*.

[←11]

Un personaj din povestirea lui Dickens, *Christmas Carol,* veșnic nemulțumit, zgârcit, sinonim celor care nu se bucură de spiritul pozitiv al Crăciunului *(n. trad.).*

[←12]

Piesă de teatru scrisă de Thornton Wilder *(n. trad.*).

[←13]

Nantucket Sound este o regiune triunghiulară a Oceanului Atlantic, în dreptul statului Massachusetts, în ale cărei vârfuri se află localitățile Cape Cod (în nord), Nantucket (în sud) și Martha's Vineyard (în vest) *(n. trad.)*.

[←14]

Este vorba de urma pe care o lasă în zăpadă o persoană care se culcă în ea, cu mâinile și brațele întinse; de regulă, un joc de copii *(n. trad.)*.

[←15]

Colind de Crăciun, compus probabil de John Francis Wade în 1743 *(n. trad.)*.

[←16]

În varianta originală, *Stille Nacht,* în germană, cântec popular de Crăciun, cântat pentru prima dată în Austria (compozitor Franz X. Gruber, versuri pastorul Joseph Mohr) *(n. trad.).*

[←17]

Copac spinos din familia *Prosopis,* care crește în vestul Americii de Nord *(n. trad.).*

[←18]

Curent de aer cald al Oceanului Atlantic, format în nordul Golfului Mexic și care se îndreaptă spre estul coastelor americane (*n. Trad.).*

[←19]

În original, *quahog sbell* (*n. trad.).*

[←20]

Traducere de Lucia Brem.

[←21]

Cu motive nord-africane (*n. trad*.).

[←22]

Specialitate mexicană, un fel de clătită din porumb, împăturită și umplută cu carne, salată, roșii și brânză *(n. trad.)*.

[←23]

Supă sau mâncare din pește și scoici, la care se adaugă ulei de măsline, roșii și șofran, de proveniență provensală (*n. trad.)*.

[←24]

În original, *Spirit of God descend upon my heart (n. trad)*.

[←25]

Personaj dintr-o poveste a lui Washington Irving, un om neterminat, depășit de vremuri, care doarme douăzeci de ani și după aceea constată cât de mult s-a schimbat lumea *(n. trad.)*.

[←26]

O uncie are 31,103 grame *(n. trad)*.

[←27]

Ziua Muncii, celebrată în prima zi de luni din septembrie (*n. Trad).*

[←28]

Cea mai mare gară din New York (*n. trad)*.

[←29]

În original, *Gânduri ale unei femei neterminate.* Am ales varianta de mai sus din cauza conotațiilor exclusiv negative în limba română *(n. trad.).*

Table of Contents

MULȚUMIRI 5
Un an la malul mării 8
1 9
Refluxul 9
Septembrie 9
2 22
Chemarea focii 23
Octombrie timpuriu 23
3 31
Simțul focii 32
În aceeași zi 32
4 44
CURENTUL DE SUPRAFAȚĂ 45
Noiembrie 45
5 52
TERAPIE ACVATICĂ 53
Noiembrie târziu 53
6 59
Valurile adevărului 60
Decembrie târziu 60
7 68
Mări tăcute, nopți tăcute 69
Crăciun 69
8 79
CU PICIOARELE UDE 80
Ajunul Revelionului 80
9 87
Învăluită în ceață 88
Februarie 88
10 96
Femeia-focă 97

Martie 97
11 105
Flux și reflux 106
Aprilie 106
12 115
Mareea mică 116
Mai 116
13 124
CURENTUL DE SUPRAFAȚĂ 125
Memorial Day 125
14 137
Un port sigur 138
Sfârșitul lui iunie 138
15 146
Sălbatic și sărat 147
August 147
16 159
Escală în port 160
Septembrie 160
Un an la malul mării 167
ÎNTREBĂRI DE DISCUȚIE 169
Observații 172